

Nessawal Tmaziyt (Tarifiyt)

A basic course book in Berber (Tarifiyt)

Een basisleerboek in het Berber (Tarifiyt)

Abderrahman El Aissati

Publikatie: *Vereniging ADRAR voor Tamazight Kultuur en kunst*

Preface

This book is the result of a course of Berber (Tarifiyt) that I have been giving to students of Applied Linguistics at the University of Nijmegen since the academic year 1992/93. I have tried to make the book suitable for a number of purposes. It can be used as a course book by non-native speakers of Berber, and as a reference book by native and non-native speakers alike. Individual learners who undertake a self-study as well as groups of learners (with a teacher) can use this book as a basic source of material.

A number of people have contributed to bringing this book into existence. I am greatly indebted to the department of Applied Linguistics, Methodology, and Business Communication Studies (TTMB) for giving me the opportunity to teach the above mentioned course which allowed me to continuously benefit from suggestions, corrections, and recommendations from colleagues and students alike. In particular, I want to mention the following names: T.Bongaerts, K.de Bot, A.Janssen-van Dielen, R.Evers, E.Kellerman, A.Schaufeli (Staff TTMB), M.van Neerven, E.Schouten, I.Vermeulen, F.Bergervoet, P.Campo, en C.Oomen (students). My thanks go also to A.Backus for the time and effort he put into the Dutch translation. I thank my wife Mary-Rose for her corrections of the English text, and for allowing me to turn many of our weekends into long work sessions. I must say a word of thanks to all those who insisted on the necessity of a book to learn Berber. The Cultural Association Adrar voor Tamazight Art and Culture helped me with the publication of the present book, for which I am greatly indebted. Any mistakes in this book are my sole responsibility.

Abderrahman El Aissati

Nijmegen, October 1994.

Voorwoord

Dit boek is het resultaat van een cursus Berber (Tarifiyt) die ik sinds het studiejaar 1992/93 voor studenten Toegepaste Taalwetenschap aan de Katholieke Universiteit Nijmegen geef. Bij de opzet ervan heb ik ernaar gestreefd het boek geschikt te maken voor uiteenlopende vormen van gebruik: zo is het niet alleen bedoeld als leerboek voor niet-Berbertaligen, maar wil het ook een naslagwerk zijn voor moedertaalsprekers van het Berber; verder kan het boek gebruikt worden als zelfstudieboek (door beginners en gevorderden), maar ook als basisboek bij groeps cursussen.

Velen hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit boek. In de eerste plaats ben ik dank verschuldigd aan de vakgroep Toegepaste Taalwetenschap, Methodologie en Bedrijfscommunicatie (TTMB) die mij in de gelegenheid stelde om bovengenoemde cursus te geven. De cursus stelde mij in staat om steeds van op- en aanmerkingen van zowel collega's als studenten te kunnen profiteren. Met name wil ik T.Bongaerts, K.de Bot, A.Janssen-van Dielen, R.Evers, E.Kellerman, A.Schaufeli (Staff TTMB), M.van Neerven, E.Schouten, I.Vermeulen, F.Bergervoet, P.Campo, en C.Oomen (studenten) vermelden. Verder gaat mijn dank uit naar A.Backus voor de tijd en moeite die hij in de Nederlandse vertaling heeft gestoken. Mijn vrouw Mary-Rose corrigeerde de Engelse tekst, waarvoor ik haar oneindig veel dank verschuldigd ben. Zij was ook zo goed om veel van onze weekeinden in lange werksessies te laten ontaarden. Ook wil ik hier alle mensen bedanken die mij inspireerden om dit boek te schrijven. Ten slotte wil ik de Vereniging Adrar voor Tamazight Cultuur en Kunst te Nijmegen bedanken voor haar hulp bij de publikatie van dit boek. Ik ben volledig verantwoordelijk voor fouten die eventueel in dit boek zouden kunnen staan.

Contents

Introduction: About Berber in general	p.1
Berber in the Netherlands	
A textbook to learn Berber	
How to use this book	
References and additional reading material	p.7
Lesson 1	p.8
A pronunciation guide for Tarifiyt	
Lesson 2	p.12
Practice of simple sounds of the alphabet	
Lesson 3	p.15
Practice of simple and geminate sounds	
Lesson 4	p.17
More on geminates and other 'difficult' sounds	
Lesson 5 Amelqi amezwaru	p.18
Exercises on tape	p.18
How to ask for information from/about people: name, age, residence, origin, etc.	
Written exercises	p.20
Use of -ac, -am, cek, cem, necc	
True/false statements	
Grammar	p.21
Verb conjugated: 'zdeγ'	
Number and gender agreement	
Personal pronouns	
Possessive pronouns	
Glossary	p.24
Lesson 6 di tendint	p.26
Exercises on tape	p.26
Use of: wa, ta, win, tin	
Negation	
Days of the week	
Asking about destinations of trains and buses	
Use of preposition 'γar'	
Written exercise	p.29
Multiple choice comprehension questions	
Use of 'wa', 'win', 'ta', 'tin'	
Grammar	30
Verb conjugated: 'rah'	
Tense	
Demonstratives	
Noun gender	
Glossary	p.34

Inhoud

Inleiding: Over het Berber in het algemeen	p.4
Berber in Nederland	
Een leerboek om Berber te leren	
Hoe dit boek te gebruiken	
Geraadpleegde en aanvullende literatuur	p.7
Les 1	p.8
Gids voor de uitspraak van Tarifiyt	
Les 2	p.12
Oefeningen met eenvoudige klanken uit het alfabet	
Les 3	p.15
Oefeningen met enkele en verdubbelde klanken	
Les 4	p.17
Meer over verdubbelde en andere 'moeilijke' klanken	
Les 5 Amelqi amezwaru	p.18
Bandoefeningen	p.18
Hoe informatie met betrekking tot mensen te vragen, zoals: naam, leeftijd, woonplaats, geboorteplaats, enz.	
Schriftelijke oefeningen	p.20
gebruik van 'ac', 'am', 'cek', 'cem', 'necc'	
Waar/niet waar zinnen	
Grammatica	p.21
Vervoeging: werkwoord 'zdeγ'	
Getal en geslacht overeenkomst	
Persoonlijke voornaamwoorden	
Bezittelijke voornaamwoorden	
Woordenlijst	p.24
Les 6 di tendint	p.26
Bandoefeningen	p.26
Gebruik van 'wa', 'ta', 'win', 'tin'	
Ontkenning	
Weekdagen	
Vragen over bestemmingen van trein en bus	
Gebruik van voorzetsel 'γar'	
Schriftelijke oefeningen	p.29
Meerkeuze vragen	
Gebruik van 'wa', 'win', 'ta', 'tin'	
Grammatica	p.30
Vervoeging: werkwoord 'rah'	
werkwoordstijd	
Bezittelijke voornaamwoorden	
Geslacht	
Woordenlijst	34

Lesson 7: Amelqi wis tnayen	p.36	Les 7: Amelqi wis tnayen	p.36
Exercises on tape	p.36	Bandoefeningen	p.36
Use of 'illa'		Gebruik van 'illa'	
Interrogatives + Negation with 'yar'		Gebruik van 'yar'	
Preposition 'yar'		Vragen en ontkennen met 'yar'	
Asking someone about destination		Vragen over bestemmingen	
Written exercise	p.38	Schriftelijke oefeningen	p.38
True/false statements		Bepalen van waar of niet waar zinnen	
Multiple choice questions		Meerkeuze vragen	
Grammar	p.39	Grammatica	p.39
Verb conjugated: 'melqa'		Vervoeging: werkwoord 'melqa'	
Preposition 'x' and personal pronouns		Voorzetsel 'x' en voornaamwoorden	
Noun forms		Vormen van naamwoorden	
Negation with 'war ... bu'		Ontkenning met 'war ... bu'	
Glossary	p.42	Woordenlijst	p.42
Lesson 8 di taddart n cellal	p.44	Les 8: di taddart n cellal	p.44
Exercises on tape	p.44	Bandoefeningen	p.44
Offering drinks/food		drank en eten	
Future tense + interrogative		Vragen in de toekomstige tijd	
Written exercise	p.46	Schriftelijke oefeningen	46
True/false statements		Waar/niet waar zinnen	
Question formation		Vraagzinnen bouwen	
Grammar	p.46	Grammatica	p.46
Verb conjugated: 'su'		Vervoeging: werkwoord 'su'	
Pronunciation of 'n'		Uitspraak van 'n'	
Preposition 'yar'		Voorzetsel 'yar'	
Future tense and pronouns		Toekomstige tijd en voornaamwoorden	
Glossary	p.48	Glossary	p.48
Lesson 9 di lmedrasa	p.50	Les 9: di lmedrasa	p.50
Exercises on tape	p.50	Bandoefeningen	p.50
Questions with 'chal'		Vragen met 'chal'	
Possessive pronouns: inu, nnec, nnem,		Bezittelijke voornaamwoorden 'inu', 'nnec', 'nnem'	
Preposition 'n'		Voorzetsel 'n'	
Color adjectives (masculine + feminine)		Bijwoorden voor kleur	
Use of indirect object pronouns '-ayi', '-ney'		Voornaamwoorden 'ayi', 'nney'	
Written exercise	p.52	Schriftelijke oefeningen	p.52
True/false statements		Bepalen van waar of niet waar zinnen	
Grammar	p.53	Grammatica	p.53
Use of 'melmi' '-as', 'chal', 'men', 'yar'		Gebruik van 'melmi', '-as', 'chal', 'men', 'yar'	53
Verb conjugated: 'qqim'		Vervoeging: werkwoord 'qqim'	
Directional 'dd'		Richtingaangever 'dd'	
Kinship terms		Verwantschapstermen	
Adjectives		Bijvoegelijk naamwoorden	
Glossary	p.56	Woordenlijst	p.56
Lesson 10 di lxedmet	p.58	Les 10: di lxedmet	p.58
Exercises on tape	p.58	Bandoefeningen	p.58
Past tense		Verleden tijd	
Adverb of time: 'yar ssbeh', 'yar tmeddit', 'idennat'		Bijwoorden van tijd: 'yar ssbeh', 'yar tmeddit', 'idennat'	
Preposition 'yar'		Voorzetsel 'yar'	
Negation of 'zemmar'		Ontkenning met 'zemmar'	
Noun/pronoun substitution		Namen en bijpassende naamwoorden	

Written exercises	p.61	Schriftelijke oefeningen	p.61
Questions with 'meli', 'mani', 'min', en 'yar'		Vragen met 'meli', 'mani', 'min' en 'yar'	
Correct form of verbs in the negative		Bepalen van goede vormen van werkwoorden in	
Grammar	p.61	ontkenkende zinnen	
Verb conjugated: 'ini'		Grammatica	p.61
Reciprocity		Vervoeing: werkwoord 'ini'	
Preposition 'zi' + pronoun		Wederkerigheid	
Glossary	p.64	Voorzetsel 'zi' + voornaamwoord	
		Woordenlijst	p.64
Lesson 11 Hasan yar wajjar nnes	p.66	Les 11 Hasan yar wajjar nnes	p.66
Exercises on tape	p.66	Bandoefeningen	p.66
Offers/invitations		Uitnodiging	
Noun/verb agreement in number and gender		Getal en geslacht overeenkomst	
Agreeing		overeenkomen	
Written exercise	p.68	Schriftelijk oefening	p.68
Use of auxiliary 'yar'		gebruik van hulwerkwoord 'yar'	
Correct form of verbs		Goede vormen van werkwoorden	
Grammar	p.68	Grammatica	p.68
Verb conjugated: 'gg'		Vervoeing: werkwoord 'gg'	
Use of 'aqa'		Gebruik van 'aqa'	
Position of subject in sentences		Positie van het subject in zinnen	
Pronunciation of 'n'		Uitspraak van 'n'	
Glossary	p.71	Woordenlijst	p.71
Lesson 12 ead necc ad rahey yar lmedrasa	p.73	Les 12 ead necc ad rahey yar lmedrasa?	p.73
Exercises on tape	p.73	Bandoefeningen	p.73
Pronoun deletion		Wegschappen van voornaamwoorden	
Agreement between verb and pronoun		Overeenkomst tussen werkwoord en	
Negation (war...bu)		voornaamwoord	
Use of conjunctions 'ma...niy'		Ontkenning met 'war ... bu'	
Giving advice		Gebruik van voegwoorden 'ma ... niy'	
Written exercises	p.75	raad geven	
Absence of verb agreement with use of 'u(g)'		Schriftelijke oefeningen	p.75
Questions with pronoun 'u(g)'		Gebruik van 'u' en gebrek van overeenkomst	
Use of 'ma...niy'		Vragen met voornaamwoord 'u'	
Grammar	p.76	Gebruik van 'ma ... niy'	
Verb conjugated: 'yar'		Grammatica	p.76
Use of 'maca', 'huma', 'mayemmi', 'mala'		Vervoeing: werkwoord 'yar'	
Two verbs in a row (future as infinitive)		Gebruik van 'maca', 'huma', 'mayemmi', 'mala'	
Glossary	p.79	Toekomstige tijd als infinitief)	
		Woordenlijst	p.79
Lesson 13 awal di ttifun	p.81	Les 13 awal di ttifun	p.81
Exercises on tape	p.81	Bandoefeningen	p.81
Substitution of nouns by pronouns		Vervanging van namen met voornaamwoorden	
Future		Toekomstige tijd	
Use of 'xas'		Gebruik van 'xas'	
Negation of 'illa'		Ontkenning van 'illa'	
Written exercise	p.82	Schriftelijke oefeningen	p.82
Use of 'xas', 'xasent', and 'xasen'		Gebruik van 'xas', 'xasent', and 'xasen'	
Use of future auxiliary + 'kis', 'kic', 'kim',		Gebruik van 'ad' en 'a' met 'kis', 'kic',	
'kisen', 'kisent'		'kim', 'kisen', 'kisent'	
Grammar	p.83	Grammatica	p.83
Verb conjugated: 'seqsa'		Vervoeing: werkwoord 'seqsa'	
Negation and verb forms		Ontkenning en werkwoordsvorm	
Useful expression		Nuttige uitdrukking	
Glossary	p.85	Woordenlijst	p.85

Lesson 14 leid ameqqan	p.86	Les 14 leid ameqqan	p.86
Exercises on tape	p.86	Bandoefeningen	p.86
Noun/verb agreement		Overeenkomst tussen naamwoorden en werkwoorden	
Reciprocal 'ayawya'		Wederkerigheid met 'ayawya'	
Written exercise	p.87	Schriftelijke oefeningen	p.87
Comprehension: multiple choice		Meerkeuze vragen	
Past, present, and future tenses		Verleden, tegenwoordige en toekomstige tijd	
Grammar	p.88	Grammatica	p.88
Verb conjugated: 'cc'		Vervoeing: werkwoord 'cc'	
Adverbs of time		Bijwoorden van tijd	
Reciprocity		Wederkerigheid	
Glossary	p.90	Woordenlijst	p.90
 Lesson 15 di ttubis	 p.91	 Les 15 di ttubis	 p.91
Exercises on tape	p.91	Bandoefeningen	p.91
Possessive forms of kinship terms		Bezittelijke vormen van verwantschapstermen	
Noun forms		Verandering van naamwoordsvorm	
Written exercises	p.93	Schriftelijke oefeningen	p.93
Use of 'yar-'		Gebruik van 'yar'	
Use of 'umia' with other persons		Gebruik van 'uma'	
Grammar	p.94	Grammatica	p.94
Verb conjugated: Auxiliary 'yar-'		Vervoeing: hulpwerkwoord van bezit 'yar'	
Adverbs of time		Bijwoorden van tijd	
Glossary	p.96	Woordenlijst	p.96
 Lesson 16 di ssuq n Beverwijk	 p.97	 Les 16 di ssuq n Beverwijk	 p.97
Exercises on tape	p.97	Bandoefeningen	p.97
Negation with 'war ... ca'		Ontkenning met 'war ... ca'	
Construct state		Vormen van naamwoorden	
Use of 'xas'		Gebruik van 'xas'	
Turning down invitations		Weigeren van invitaties	
Written exercise	p.99	Schriftelijke oefeningen	p.99
True/false statements		Waar/niet waar zinnen	
Turning verbs into correct forms		Bepalen van goede vormen van werkwoorden	
Grammar	p.99	Grammatica	p.99
Verb conjugated: 'xdem'		Vervoeing: werkwoord 'xdem'	
Use of 'nnit'		Gebruik van 'nnit'	
Useful expression		Nuttige uitdrukking	
Glossary	p.102	Woordenlijst	p.102
 Lesson 17 tamyart: ad tyar niy ad teqqim di taddart?	 p.103	 Les 17 tamyart: ad tyar niy ad teqqim di taddart?	 p.103
Exercises on tape	p.103	Bandoefeningen	p.103
Agreeing with people		Overeenstemmen	
Use of 'u' and absence of agreement		Gebruik van 'u' en gebrek van overeenkomst	
Use of 'ammu'		Gebruik van 'ammu'	
Subject verb agreement		Overeenkomst tussen subject en werkwoord	
Verbs into future and present tenses		Toekomstige tijd en tegenwoordige tijd	
Written exercise	p.104	Schriftelijke oefening	p.104
Finding the correct forms of verbs		Bepalen van goede vormen van werkwoorden	
Grammar	p.104	Grammatica	p.104
Verb conjugated: 'zar'		Vervoeing: werkwoord 'zar'	
Negation		Ontkenning	
Useful expression		Nuttige uitdrukking	
Glossary	p.106	Woordenlijst	p.106

Lesson 18 di Seppitar	p.108	Les 18 di Seppitar	p.108
Exercises on tape	p.108	Bandoefeningen	p.108
Asking with 'min yuγin'		Vragen met 'min yuγin'	
Noun forms		Vormen van naamwoorden	
Adverb of time 'zeg wami'		Bijwoord van tijd 'zeg wami'	
Use of 'zi melmi'		Gebruik van 'zi melmi'	
Written exercise	p.110	Schriftelijke oefeningen	p.110
Use of 'γar', 'di', 'tarf i', 'niγ'		Gebruik van 'γar', 'di', 'tarf i', 'niγ'	
Use of 'minzi', 'imli', umi', 'huma'		Gebruik van 'minzi', 'imli', umi', 'huma'	
Grammar	p.111	Grammatica	p.111
Verb conjugated: 'kk'		Vervoeging: werkwoord 'kk'	
Noun forms		Vormen van naamwoorden	
Useful expression (proverb)		Nuttige uitdrukking (spreekwoord)	
Glossary	p.113	Woordenlijst	p.113
Key to written exercises	p.115	Sleutel bij de schriftelijke oefeningen	p.115
General Glossary	p.118	Algemene woordenlijst	p.118

A BASIC TEXTBOOK FOR COMMUNICATING IN BERBER (TARIFIYT)

Introduction

I. About Berber in general

The term 'Berber' denotes an Afro-Asiatic language of a Hamito-Semitic origin. Its existence in North Africa dates back to more than thirty three centuries under different names like 'Tamacheq', 'Tamaheq', 'Tamazight', and more recently 'Berber' (Chafik 1989). 'Berber' is a coinage dating far back into the history of North Africa. It may have been used to refer to a non-Roman people starting with the rule of Rome over North-Africa from about 146 B.C. (Op. cit.:15). A number of authors prefer the name 'Tamazight' over 'Berber' to refer to the language, and 'Amazigh' (masculine) or 'Tamazight' (feminine) to refer to a native speaker of the language.

In Morocco, high concentrations of Berbers are found in rural and mountainous areas like the Rif mountains, the High Atlas mountains, the Anti Atlas mountains and the Souss Valley, as well as urban centers like Casablanca (20 to 22 % of the city population in 1952 (Adam 1972: 325), Agadir and Tangier. The major varieties of Berber spoken in Morocco are known under the following names: Tashelhiyt (spoken in the Anti Atlas), Tamazight (spoken in the High Atlas area), and Tarifiyt (spoken in the Rif area) The Berber variety that the learner/reader will be initiated to in this book is the Tarifiyt variety.

The Rif community in Morocco relies mainly on incomes of immigrant workers abroad (more than 400 000 in Europe, mainly in France, The Netherlands, Belgium, Germany and Spain). This large scale immigration may severely affect the maintenance of Berber by the second and subsequent generations living abroad.

In general, Berber is held in low esteem. Remarks such as "You cannot earn your bread by speaking Berber," "Berber is not a language, but a dialect [has no grammar, no potentials, etc.]" are commonly voiced by Berbers and non-Berbers alike. Recently, however, with publications on and in Berber, the creation of organizations and societies for the promotion of Berber, a large number of Berbers from different communities are changing their minds in favor of a more positive image of their culture and language (El Aissati 1993). Shortly before the last version of this book was completed for printing, a very important event in the history of Berber took place: the king of Morocco explicitly gave the green light for the teaching of Berber (Speech of August 20, 1994).

Berber is used mainly in the home, the street, and family circles. It has no official status whatsoever, and is not mentioned in the constitution of Morocco, not even as a national language. It has virtually no place in the educational system, (at least until now) especially at the primary and secondary school levels. In state schools, the first language taught is Standard Arabic, followed by French. At the secondary school level, English, Spanish, or German is introduced, but at the university level Berber can be the subject of academic investigation. So far, a large number of research papers, theses, and dissertations have been written on this language (Chaker 1990).

II. Berber in the Netherlands

A large number of Moroccan children who attend Dutch schools speak Tarifiyt as a native language. The Berber population in the Netherlands represents about 75% of the Moroccan minority in this country. In accordance with Dutch educational policies, children belonging to ethnic minorities are entitled to take classes in their home language (Onderwijs in Eigen Taal). For Moroccans, Arabic is the language taught in this connection, and Moroccan children, including those who speak Moroccan Arabic as a native language, are faced with two new languages at school: Dutch and Standard Arabic. Berber speakers usually have to 'leave' their native language at home, or simply outside the doors of the classrooms (for a detailed account of the position of Berber in the Netherlands, see de Ruiter (1989), de Ruiter and Otten (1991).

III. A textbook to learn Berber

This textbook is an attempt to provide a basis for communicating in Tarifiyt. Much more material than one textbook is needed to provide the learner with a solid base in any language. The first motivation to write the present textbook was the compelling requests of many people for material about how to write Berber and about its grammar. Another reason was my personal concern and involvement in language shift and language loss research, through which I became conscious of the threat of the disappearance of Berber. It is by no means an easy task to develop a textbook for teaching a language which is seldom written. The difficulty for carrying out

such a task is partially due to regional variation, lack of a standard of Berber, and lack of a standard Berber alphabet.

At least three distinct alphabets have been used so far in writing Tamazight in general: The Roman alphabet, the Arabic alphabet, and the original Berber alphabet: Tifinagh.

(i) The Roman alphabet: used mostly by Western researchers, and, in general, supplemented with diacritics to approximate the Tamazight pronunciation. (see for example: Renisio (1932), Maammeri (1990 [1974]))

(ii) The Arabic alphabet: widely used in publications of poems, short stories, essays, and in some newspapers and journals (e.g. Amazigh, Tasafut, and Adrar). It is also used in grammar textbooks (Chafik (1991)). As in the case of the Latin Alphabet, users of this alphabet also resort to diacritics.

(iii) The Tifinagh Alphabet: not widely used by scholars, undoubtedly because of the small number of those who master this alphabet. Contrary to the Arabic script which is written from right to left, Tifinagh is written from left to right (Y. Haralambous of the university of Lille (France) developed a computer program with the possibility of writing Tifinagh from right to left using TEX software).

IV. How to use this book

There are 2 tapes accompanying this book. These are very important for pronunciation and intonation. If you do not have the tapes, you can still learn a lot from the written text. However, for non-native speakers who have no tapes it will be very difficult to carry out an intelligible conversation in Berber even if you understand all the dialogues and the grammar notes. Each lesson is recorded on one of the tapes. Lessons 2-9 are on tape 1, lessons 10-18 are on tape 2. For use in language laboratories, all that is needed is to copy face A and face B of each tape on separate tapes, ending up with 4 tapes. The necessary pauses to allow students to repeat items in exercises are already taken care of.

The first four lessons are practice lessons on the pronunciation of Berber. Try to become familiar with all the sounds introduced in these lessons, to distinguish between them, and to produce them. You don't have to master these lessons in order to move on to the next ones. You can come back to these first four lessons any time you want or feel you have to practice more pronunciation. Lessons 5 to 18 are dialogues between different people, except for lesson 14 which is a short text about a major religious celebration. It is recommended to approach these lessons in the following manner:

Begin by listening to the dialogue at least twice (if you have the recordings) in order to train your ear on the sound structure of Berber. After listening to the dialogue, look for the words in the glossary at the end of the lesson. Listen again to the dialogue (at least twice). You will gradually realize that what at first sounded like stretches of speech with no pause are actually words with meanings.

The glossary at the end of each lesson is a translation of the new words used in this lesson. For example, if you cannot find a word from lesson 5 in the gloss of lesson 5, then you can be sure that this word has been seen and explained before. To go back to the lesson where it was first used, you have to look in the 'glossary index', where you will find the word together with its meaning and the number of the lesson where it was introduced. The glossaries are an approximate translation of the meaning of a given word in the context of the lesson where it appears. An English and a Dutch translation are provided. To avoid morphological complexities, the same verbs are explained again, each time they are used with a different person, gender, and number. This was necessary because of the changes that affect a verb form. In some cases, a note enclosed in parentheses says (after 'ad'), (after 'a'), (after 'war'), etc., to explain that the form of the verb is the one required after the use of the item in single inverted commas. For example, the entry *icci* is explained as follows:

icci: he has not eaten (after 'war')

This means that this verb form is as such because it is used after 'war', which is a negation auxiliary or particle. The form of the verb in the affirmative is 'icca' "he has eaten." When a word has more than one meaning in the context where it is used, the different meanings are separated with a slash '/', or by a semicolon ';' when the meanings are equivalent in general.

The second part of each lesson is made up of a set of exercises recorded on tape. Some of these involve repetition drills, while others require your giving an answer. The expected answers are given on the tape after a short pause. While doing these exercises, it is recommended that you cover the answers with a sheet of paper,

and not look at them until you have given your own answer. Repeat the correct answer. At the end of each exercise go back to the beginning and listen to your answers, before and after the correct ones on the tape.

After the oral exercises there is a written exercise. When you have done the written exercise, you can check for the correct answers at the end of the book in the 'key to exercises' section.

The first part in each Grammar section is very useful for understanding how the tense system of Berber works, and how verbs agree in person, gender, and number with their subject. In each lesson a different verb is conjugated in at least three tenses: *present continuous (or simple present)*, the *future simple*, and the *simple past*. It is recommended that you go through these supplementary exercises as often as you can, until you feel you mastered the tense system, which also makes you familiar with the gender (*masculine / feminine*) and the number systems (*singular/plural*).

The rest of the grammar notes is meant for readers/learners who want to know a little more about the grammar of Berber in a more explicit way. Usually the notes are built around some structure exploited in the lesson.

EEN BASISLEERBOEK VOOR HET COMMUNICEREN IN HET BERBER (TARIFIYT)

Inleiding:

I. Over het Berber in het algemeen

De term "berber" slaat op een Afro-Aziatische taal van Hamito-Semitische origine, die al meer dan 33 eeuwen in Noord-Afrika wordt gesproken. In de geschiedschrijving komen we haar tegen onder verschillende namen als 'Tamacheq,' 'Tamaheq,' 'Tamazight,' en meer recentelijk 'Berber' (Chafik 1989). Oorspronkelijk werd de naam 'Berber' gebruikt om een niet Romeinse bevolkingsgroep aan te duiden, te beginnen bij de Romeinse overheersing over Noord-Afrika vanaf ongeveer 146 voor Christus (op.cit.: 15). Verschillende auteurs geven de voorkeur aan de naam 'Tamazight' boven 'Berber' om de taal aan te duiden, en 'Amazigh' (mannelijk) of 'Tamazight' (vrouwelijk) voor een spreker van die taal.

In Marokko bewonen de Berbers meestal het platteland en bergachtige gebieden, zoals het Rifgebergte, de Hoge-Atlas, de Anti-Atlas en de Sous-Vallei, maar ze zijn ook te vinden in stedelijke centra als Casablanca (rond 20% van de bevolking in 1952 (Adam 1972: 325)), Agadir, Tanger, etc. De voornaamste Berber variëteiten die in Marokko worden gesproken kennen we onder de volgende namen: Tashelhiyt (gesproken in de Anti-Atlas), Tamazight (in het gebied van de Hoge-Atlas) en Tarifiyt (in het Rif-gebied). De Berber variëteit waarmee de leerder in dit boek kennis maakt, is het Tarifiyt.

De Rif gemeenschap in Marokko is voor een groot deel van haar inkomen afhankelijk van geëmigreerde arbeiders in het buitenland (meer dan 400 000 in Europa; voornamelijk in Frankrijk, Nederland, België, Duitsland, en Spanje). Deze grootschalige immigratie kan het behoud van Berber door de tweede en volgende generaties in het buitenland ernstig beïnvloeden.

Het Berber heeft over het algemeen een laag prestige. Opmerkingen als "Je kunt niet leven van Berber spreken (alleen)," Het Berber is geen taal, maar een dialect (dat wil zeggen: het heeft geen grammatica, geen mogelijkheden, enz.) worden vaak vernomen uit de mond van zowel Berbers als niet-Berbers. De laatste tijd veranderen steeds meer Berbers echter van mening, mede dankzij publicaties over en in het Berber, en de oprichting van organisaties en verenigingen ter promotie van de taal. Zij ontwikkelen een positiever beeld van hun cultuur en hun taal (El Aissati, (1992). Op het moment van het bereiden van dit boek voor publicatie heeft een heel belangrijk evenement plaats gevonden: de koning van Marokko heeft expliciet het groen licht voor het leren van het Berber in Marokko gegeven (koninglijke toesprake op 20 augustus 1994).

Het gebruik van het Berber is beperkt tot de thuisomgeving, de straat, de familie kring, en dergelijke niet officiële contexten. Tot nu toe heeft het geen officiële status, wordt niet genoemd in de Marokkaanse grondwet, en heeft (tot nu toe) geen plaats in het onderwijs. Op openbare scholen is het Standaard Arabisch de eerste taal die wordt onderwezen, gevolgd door het Frans. Op universitair niveau is het Berber wel een mogelijk onderwerp van wetenschappelijk onderzoek. Er is een groot aantal onderzoeksverslagen, scripties en dissertaties over geschreven (Chaker 1990).

II. Het Berber in Nederland

Veel Marokkaanse kinderen die op Nederlandse scholen zitten spreken Tarifiyt als moedertaal. In Nederland bestaat de Marokkaanse minderheid voor zo'n 75% uit Berbers. Volgens het Nederlandse onderwijsbeleid hebben kinderen die tot etnische minderheden behoren recht op onderwijs in hun thuistaal (Onderwijs in Eigen taal). Voor Marokkanen is het Arabisch de taal die in dit verband onderwezen wordt, waardoor Marokkaanse kinderen, zelfs als ze Marokkaans Arabisch als moeder taal hebben, op school met twee nieuwe talen geconfronteerd: Nederlands en Standaard Arabisch. Berber-sprekers moeten gewoonlijk hun taal thuis 'achterlaten', of simpelweg buiten het klaslokaal houden (voor een gedetailleerd overzicht van de positie van het Berber in Nederland, zie de Ruiter (1989), de Ruiter en Otten (1991)).

III. Een leerboek om het Berber te leren

Dit cursusboek probeert de lezer een basis te verschaffen om in het Tarifiyt te kunnen communiceren. Er is veel meer materiaal nodig dan één cursusboek om een leerder een echt solide basis te geven in welke taal dan ook. De belangrijkste motivatie van het schrijven van dit boek was de dringende behoefte aan informatie die bij veel mensen bestaat, en hoe je die taal kunt schrijven, en over de grammatica van het Berber. Een andere reden was

mijn persoonlijke betrokkenheid bij onderzoek naar taalverschuiving en taalverlies, waardoor ik me bewust ben geworden van de dreiging dat het Berber best weleens zou kunnen verdwijnen.

Het was niet gemakkelijk om een cursus te ontwikkelen voor het aanleren van een taal waarin slechts zelden wordt geschreven. De problemen zijn gedeeltelijk te wijten aan regionale variatie, gedeeltelijk aan het ontbreken van een standaardvarieëteit van het Berber, en gedeeltelijk door het ontbreken van een standaard Berber-alfabet. Minstens drie verschillende alfabetten zijn tot nu toe gebruikt in geschreven Tamazight: het Latijnse, het Arabische en het originele Berber-alfabet: het Tifinagh.

(i) Het Latijnse alfabet: wordt voornamelijk gebruikt door onderzoekers; meestal voorzien van extra leestekens om zo dicht mogelijk bij de uitspraak van het Tamazight te blijven (zie bijvoorbeeld: Renisio, 1932, Maammeri, 1990). Het wordt ook gebruikt in kranten, naast het Latijns alfabet.

(ii) Het Arabisch alfabet: veelvuldig gebruikt in gedichten, korte verhalen, essays, en in enkele kranten en tijdschriften (b.v. *Amazigh*, *Tasafut*, en *Adrar*). Het wordt ook gebruikt b.v. in grammatica's als in Chafik (1991).

(iii) Het Tifinagh alfabet: wordt niet veel gebruikt door wetenschappers, ongetwijfeld vanwege het kleine aantal van mensen die het beheersen. In tegenstelling tot het Arabische schrift dat van rechts naar links wordt geschreven, wordt Tifinagh van links naar rechts geschreven (Zie Y. Haralambous (1993) voor een computer-programma waarmee de mogelijkheid bestaat om Tifinagh van rechts naar links te schrijven met gebruikmaking van *TEX* software).

IV. Hoe dit boek te gebruiken

Bij dit boek horen twee cassettes, die erg belangrijk zijn voor uitspraak en intonatie. Mocht je deze cassettes niet hebben, dan kun je toch veel leren van het boek zelf. Maar voor niet-moedertaal-sprekers zal het erg moeilijk zijn om zonder cassettes een verstaanbaar gesprek te leren voeren in het Berber, zelfs wanneer je alle dialogen en grammaticale informatie begrijpt.

De lessen 2 t/m 9 zijn op cassette 1 te vinden, de lessen 10 t/m 18 op cassette 2. Om ze in talenpractica te kunnen gebruiken, hoeft je slechts kant A en kant B van iedere cassette op aparte bandjes te kopiëren. Je moet dus uiteindelijk vier cassettes hebben. Pauzes die nodig zijn om bepaalde onderdelen van oefeningen te herhalen, staan al op de band.

In de eerste vier lessen wordt de uitspraak van het Berber geoefend. Probeer vertrouwd te raken met de klanken die hier geïntroduceerd worden; probeer ze van elkaar te onderscheiden en probeer ze te produceren. Je hoeft de lessen 1 t/m 4 niet helemaal te beheersen voordat je met les 5 verder gaat. Het is wel aan te bevelen om regelmatig naar deze lessen terug te keren om je uitspraak verder te oefenen. De lessen 5 t/m 18 bestaan uit dialogen tussen verschillende mensen, met uitzondering van les 14, waar je een korte tekst zult vinden over een belangrijke religieuze feestdag. Het is zeer aan te bevelen om deze lessen op de volgende manier te benaderen. Begin met minstens twee keer naar de dialoog te luisteren om zo je gehoor te trainen op de klankstructuur van het Berber. Nadat je naar de dialoog hebt geluisterd, bekijk je de woordenlijst aan het eind van de les. Noteer de betekenis van de nieuwe woorden. Luister nu nogmaals minstens twee keer naar de dialoog. Je zult er gaandeweg achterkomen dat wat aan het begin als onafgebroken stukken spraak klonk, in feite aparte woorden met betekenissen zijn.

De woordenlijst aan het eind van iedere les geeft de vertalingen van de nieuwe woorden die in deze les werden gebruikt. Als je b.v. een woord uit les 5 niet kunt vinden in de woordenlijst van les 5, dan kun er zeker van zijn dat je dit woord in een vroegere les bent tegengekomen en dat het daar is uitgelegd. Om de les te vinden waarin het woord voor het eerst wordt gebruikt, moet je in de woordenlijst-index kijken, waar je het woord zult vinden, samen met zijn betekenis en het nummer van de les waarin het werd geïntroduceerd. De woordenlijsten geven de betekenis van een woord in de context van de les waarin het voorkomt. Er worden Engelse en Nederlandse vertalingen gegeven. Om morfologische moeilijkheden te vermijden, zijn werkwoorden iedere keer opnieuw opgenomen als ze gebruikt zijn met een andere persoon, ander geslacht of ander getal. Dit was noodzakelijk vanwege de veranderingen die de vorm van een werkwoord ondergaat. In enkele gevallen is er tussen haakjes een opmerking bijgeplaatst (b.v. "na 'ad'", "na 'a'", "na 'war'", etc.) om aan te geven dat de betreffende werkwoordsvorm de vorm is die gebruikt wordt wanneer het volgt op het woord tussen

aanhalingstekens. De ingang 'icci' b.v. wordt als volgt uitgelegd:

icci: hij heeft niet gegeten (na 'war')

Dit betekent dat het werkwoord hier deze vorm heeft omdat het na 'war' gebruikt wordt: een ontkennend hulp werkwoord of deelwoord. De bevestigende vorm van het werkwoord is 'icca' "hij heeft gegeten." Als een bepaald woord meer dan een betekenis heeft, worden de verschillende betekenissen van elkaar gescheiden door leestekens: door een '/' als de betekenissen hetzelfde zijn in de context van de les, of door een ';' als de betekenissen in het algemeen gelijk zijn.

Het tweede deel van iedere les bestaat uit een aantal oefeningen die op cassette zijn opgenomen. Enkele daarvan zijn zogenaamde driloefeningen, terwijl je in andere oefeningen antwoord moet geven op een vraag. De gewenste antwoorden staan op de band, na een korte pauze. Het is aan te bevelen om in het boek de antwoorden met een blad papier te bedekken terwijl je deze oefeningen doet, zodat je er niet naar kunt kijken voordat je het antwoord hebt gehoord of gegeven. Herhaal steeds de juiste antwoorden zoals die op de band staan. Ga aan het eind van iedere oefening terug naar het begin en luister naar de antwoorden die je gegeven hebt.

De mondelinge oefeningen worden gevolgd door een schriftelijke oefening. Als je die gedaan hebt, kun je de juiste antwoorden opzoeken achterin het boek, bij het onderdeel 'Sleutel bij de oefeningen'.

Het eerste deel van de grammaticale informatie is erg handig als je wilt leren hoe het systeem van werkwoordstijden in het Berber in elkaar zit, en hoe werkwoorden vervoegd worden naar persoon, geslacht, en getal. In elke les wordt steeds een ander werkwoord in minstens drie tijden vervoegd: de tegenwoordige tijd, de toekomende tijd, en de verleden tijd. Het is aan te bevelen om deze aanvullende oefeningen zo vaak mogelijk te doen, totdat je het gevoel hebt dat je de werkwoordstijden, en daarmee tevens het geslachtssysteem (mannelijk / vrouwelijk) en het getal systeem (enkelvoud / meervoud) beheerst.

De grammaticale informatie die steeds op de aanvullende oefening volgt, is bedoeld voor die lezers/leerders die meer expliciete kennis willen opdoen over de grammatica van het Berber. De informatie is meestal opgebouwd rond constructies die in de dialoog van die les werden gebruikt.

References and additional reading material

Geraadpleegde en aanvullende literatuur

- Adam, A. 1972. "Berber Migrants in Casablanca." In E.Gellner and C.Micaud (eds) *Arabs and Berbers*. London: Duckworth.
- El Aissati, A. 1992. "Minority Languages in Education: the Case of the Moroccan Community in the Netherlands" *Sharqiyyat* 4/2, 133-144.
- El Aissati, A. 1993. "Berber in Morocco and Algeria: Revival or Decay?" *Aila-Review* 10, 88-109.
- Boukous, A. 1992. "Quelques remarques sur la situation linguistique du Tamazight au Maroc." *Sharqiyyat* 4/1, pp. 41-47.
- Chafik, M. 1989. *Lamhatun ean thalaathatin-wa-thalaathiina qarnan min taarixi l-amaazii-yyiin* 'A brief survey of thirty three centuries from the history of Imazighen'. Rabat: Dar al-kalaam.
- Chafik, M. 1992. *arbaeatun wa arbaeuuna darsan fi-l-luḡati l-amaazii-yyiyyati*. '44 lessons in the Tamazight language.' Rabat: Editions Arabes Afrique.
- Chaker, S. 1990. *Une décennie d'études berbères*. Alger: Bouchene.
- Haralambous, Y. "Un système TEX berbère" Contribution à la table ronde internationale de l'INALCO, Paris, Avril 1993.
- Maammeri, M. 1990. *Tajerrumt n-Tmazight*. Alger: Bouchene.
- Otten, R. 1991. "Staat en Berber minoriteit" *Sharqiyyat* 3/4, pp. 13-45.
- Otten, R. and J.J. de Ruiter. 1991. "De Marokkanen." In de Ruiter (ed.) *Talen in Nederland*. Groningen: Wolters-Noordhoff, pp. 91-128
- Renisio, A. 1932. *Etudes sur les dialectes berbères des Beni Iznassen, du Rif et du Senhaja du Srair*. Paris: Leroux
- de Ruiter, J.J. (1989) Young Moroccans in the Netherlands: An Integral Approach to their Language Situation and Acquisition of Dutch. Ph.D. University of Utrecht.
- El Walid, M. 1994. *Zi redjaḡ n-tmuart ḡar ruera ujenna*. 'Reikend naar het licht. Reeks Berberpoëzie - 3, Izourane. Utrecht: LED.
- Ziani, A. 1993. *Ad ariḡ g-wZru* / In Steen zal ik schrijven. Reeks Berberpoëzie - 1, Stichting Izaouran, Amsterdam. Utrecht: LED

ADRIS AMEZWARU (Lesson 1) (Les 1)

A PRONUNCIATION GUIDE FOR TARIFIT

Below is a list of all the symbols used in this book, together with illustrative examples from English and Dutch and their equivalent IPA (International Phonetic Alphabet) symbols.

1. {a}: [a] cup pad

When followed by {r} which drops optionally at the end of the syllable or the word, the {a} is pronounced more open, half way between the British {a} in car and the open {a} in man

2. {i}: [i] inn ik

When followed by an {r}, this vowel is pronounced very much like the vowel in 'pear'

3. {u}: [u] book boek

When followed by {r}, it is pronounced as a combination of {o} and {a}.

4. {e}: [ə] the en

A very brief schwa, like the sound heard between {t} and {l} in the word 'mantle'; the shorter this central vowel is made, the more accurate the pronunciation is.

5. {b}: [b] but beeld

When followed by a voiceless sound at the end of a word, it is pronounced as [f]; e.g. /taqqrabt/ → [θaqqraft] or [θaqqrafθ]. After {m} is {b} pronounced as a stop, as in 'ayembub' 'face'. In other environments it is pronounced as a continuant (spirant). e.g. ibda [iβəa]: he began).

6. {c}: [ʃ] shine sjaak

7. {d}: [d] did dan

Mostly pronounced as a continuant (spirant), as in the first sound in the word 'there'. Usually when preceded by {n} or {t}, it is pronounced as a stop [d], as the d in 'dear'

GIDS VOOR DE UITSPRAAK VAN TARIFTYT

Hieronder volgt een lijst van alle tekens die gebruikt worden in het huidige boek, inclusief hun respectievelijk IPA (International Phonetic Alphabet) symbolen.

Wanneer {a} gevolgd wordt door de klank {r}, die soms vervalt aan het eind van het woord, wordt zij uitgesproken zoals de {aa} in 'maar'.

Wanneer een {r} de {i} volgt, is de {i} uitgesproken zoals de {ea} in het engels 'pear'

Wanneer {u} gevolgd wordt door {r} wordt het als een combinatie van {o} en {a} uitgesproken.

Een heel korte 'schwa', zoals die tussen {m} en {n} in het woord 'samen'. Hoe korter deze klinker wordt uitgesproken, hoe beter.

Wanneer op {b} een 't' volgt in dezelfde syllabe, wordt {b} uitgesproken als {f}; b.v. taqqrabt → [θaqqraft] or [θaqqrafθ]. Na een {m} wordt {b} uitgesproken als de {b} van 'beeld'. In andere situaties is 'b' uitgesproken als een spirant 'b'

Meestal wordt {d} uitgesproken zoals de {th} in het Engelse woord 'there'. Na 't' of 'd' wordt {d} als {d} in 'dan' uitgesproken.

The pharyngealized equivalent of {d}.	8. {d}: [d] {d} met faryngealisatie
	9. {f}: [f] fine fijn
	10. {g}: [g] go Engels 'go'
	11. {h}: [h] hammer hond
Voiceless pharyngeal fricative, produced at the same place as {ε} (no equivalent of this sound in English).	12. {ħ}: [ħ] Stemloos faryngeale fricatief, uitgesproken op dezelfde plaats als {ε} (geen equivalent in het Nederlands).
Pharyngeal voiced equivalent of {ħ}. Pronounced in the same place as {ħ}	13. {ʕ}: [ʕ] Wordt uitgesproken op dezelfde plaats als {ħ}, maar met stem.
Voiced alveolar fricative; pronounced like the {s} in 'usual'.	14. {j}: [z] Wordt uitgesproken als de {s} in het Engelse woord 'usual'
	15. {k}: [k] king kring
Pronounced as a trilled {r}, very close to the Spanish {r} in 'rubio' "blond".	16. {l}: [l] Meestal rollend uitgesproken met de tengpunt tegen het harde gehemelte, zoals de {r} in het Spaanse woord 'rubio' 'blond'.
In Kebdana (close to Nador)) the 'll' is pronounced as a geminate 'll'	17. {ll}: [dj] jeans Engelse jeans In Kebdana (vlak bij Nador) wordt {ll} als de dubbele {ll} in 'wellicht uitgesproken .
	18. {m}: [m] man man
	19. {n}: [n] nap niet
Uvular stop; pronounced further back in the mouth than 'q'; in the same place as [x] and [ɣ].	20. {q}: [q] Vrij diep in de keel uitgesproken 'k', op dezelfde plaats als 'x' en 'ɣ'.
Usually dropped at the end of a word or syllable, when it is preceded by a vowel.	21. {r}: [r] ring maar Meestal niet uitgesproken aan het eind van een syllabe of woord
pharyngealized {r}; it sounds thicker or heavier than {r}.	22. {ʀ}: [ʀ] {r} met faryngealisatie; luidt dicker of zwaarder dan {r}.

	23. {s}: [s] sing spoel	
Pharyngealized {s}	24. {s}: [s]	{s} met faryngealisatie
Mostly pronounced as a continuant [θ], except when it is preceded by [n], where it is pronounced as the {t} in 'take'.	25. {t}: [t] tin tijd	Meestal uitgesproken zoals de {th} in het Engelse woord 'thing', behalve wanneer een {n} volgt, dan wordt die als {t} in 'toen' uitgesproken.
Pharyngealized equivalent of {t}	26. {t}: [t]	{t} met faryngealisatie
	27. {w}: [w] wing	Beginklank van het Engelse woord 'water'
This sound is pronounced in the same place as 'γ', but is voiceless.	28. {x}: [x] --- ging	
This sound is pronounced like the 'r' in Standard French (variety of Paris)	29. {γ}: [γ] --- ruim	beginklank in 'ruim';
	30. {y}: [y] yellow ja	
	31. {z}: [z] zeal zijn	
Pharyngealized equivalent of {z}, pronounced like the {z} in the Dutch word 'zonder'	32. {z}: [z]	{z} met faryngealisatie; uitgesproken zoals de {z} in 'zonder'
In addition to the sounds above, Tamazight makes use of gemination, or the 'doubling' of consonants:		Naast de bovenstaande klanken, maakt Tamazight ook gebruik van 'geminatie', of de verdubbeling van klanken:
{bb}, {cc}, {dd}, {dd}, {ff}, {gg}, {hh}, {kk}, {ll}, {mm}, {nn}, {qq}, {rr}, {rr}, {ss}, {ss}, {tt}, {tt}, {ww}, {xx}, {yy}, {zz}, {zz}.; The following geminates have no single corresponding equivalent: kk°, gg°, mm° (examples: igguj vs. igg°j; yarekkel vs. yarekk°l; inna vs. inn°a)		
It is very important to be able to pronounce these geminates, as they play a major role in the morphology of Berber.		Het is heel belangrijk om de uitspraak van 'geminaten' te beheersen; deze spelen een grote rol bij de morfologie en fonologie van Tamazight.
Labialization plays a limited role in the phonology of Tarifit, but it should, nonetheless, be noted. The diacritic 'o' above a certain letter indicates that this letter stands for a labialized sound. Examples of this are:		Labialisatie is beperkt tot enkele klanken, maar verdient het toch om hier genoemd te worden. Het wordt aangegeven door het superschrift 'o'. Hier zijn enkele voorbeelden:

ikk ^o ar/ ikkar	he insulted/he got up	hij beledigde/hij is opgestaan
tegg ^o a/ tegga	she baked/she did	zij heeft gebakken/zij deed
inn ^o a/ inna	it is ripe/he said	het is rijp/hij zei

ADRIŠ WIS TNAYEN (lesson 2) (Les 2)***Practice of sounds of the alphabet******Oefeningen met klanken uit het alfabet***

Listen to the following words and try to say each word as it is spoken on the tape.

Luister naar de volgende woorden en probeer elk woord te herhalen.

1. List of words illustrating the different sounds of the alphabet:***Lijst van woorden die voorbeelden geven van het alfabet:***

TMAZIİT	ENGLISH	NEDERLANDS
ε: εam	year	jaar
a: aman	water	water
b: baba	my father	mijn vader
c: char	month	maand
d: da	here	hier
ɖ: ɖaɖ	finger	vinger
e: tenni	that one	deze (daar)
f: filu	thread	draad
g: agla	property	eigendom
h: nhara	today	vandaag
ħ: ħada	touch	aanraken
i: iri	neck	hals??
j: jar	between	tussen
k: kidi	with me	met mij
l: ilem	skin	huid
ll: illa	it exists	het bestaat
m: mani	where	waar
n: nehla	without	zonder
q: aqzin	dog	hond
r: ru	cry	huil
ʀ: aʀu	give birth to	leven schenken aan
s: su	drink	drink
s: lebsel	onions	uien
t: tata	chameleon	kameleon
ʈ: tiʈ	eye	oog
u: fud	knee	knie
w: walu	nothing	niks
x: xdem	work	werk
y: yur	moon	maan
z: izi	fly	vlieg
ʒ: ʒi	bladder	blaas
ɣ: ɣar	read	lees
ar: adar	bend	buig
ur: yur	moon	maan
ir: adbiri	pigeon	duif

2. Repeat the following words:

	TMAZIT	ENGLISH	HERHAAL DE VOLGENDE WOORDEN: NEDERLANDS
bb:	lkebb abbic tarebbut	grains breast carrying on one's back	granen borst op de rug dragen
mm:	tammurt ammu	land this way	land zo
tt:	ittu netta	he forgot he	hij is vergeten hij
dd:	taddart iddar	house he is alive	huis hij eft
ss:	issu issars	he spread he put	hij heeft uitgespreid hij heeft gezet
ss:	issud	he blew	hij heeft geblazen
zz:	izzenz izza	he sold heart burn	hij verkocht zuur (in de maag)
zz:	izzi	he milked	hij melkte
ll:	illuz	he is hungry	hij heeft honger
rr:	arrif arric	the Rif feathers	het Rif pluimen
ff:	affud	clothes	kleren
kk:	ikkar tekka	he got up she went by	hij is opgestaan zij is voorbij gegaan
gg:	igga	he did	hij deed
xx:	axxam	room	kamer
γγ:	taγγarct	walking stick	wandelstok
hh:	asehhar	magician	tovenaar
ee:	taseeeat	hour	uur

3. Repeat the following words; try to make the difference between the pairs:**Herhaal deze woorden; probeer de paren te onderscheiden:**

	(i) vowels	klinkers
TAMAZIGHT	ENGLISH	NEDERLANDS
igga/iggar	he did/he's baking	hij deed/hij bakt
icca/iccar	he ate/nail	hij eet/nagel
azu/arzu	to skin/to look for	villen/opzoeken
yuzzur/yarezzu	it is thick/he's looking for	het is dik/hij zoekt

14 Adris wis tnayen (2)

uffen/urfen	they're wet/they're grilled	ze zijn nat/ze zijn geroosterd
aseymi/aymir	baby/property marker	baby/markeringsteen (geeft grens eigendom aan).
(ii) pharyngealized sounds		faryngealen
TMAZITT	ENGLISH	NEDERLANDS
d/ð: ndel/ndel	shake/bury	schudden/begraven
adan/idaren ardel/ardel	intestines/legs destroy/borrow	ingewanden/benen vernietigen/lenen
s/s: lebsel/ibsel	onions/he is spoilt	uien/hij is vewend
z/z: izi/izi	fly/bladder	vlieg/blaaas
zemmar/zemmar	be able/blow(horn)	kunnen/blazen
r/r: sird/sird	wash/dress (someone)	wassen /(iemand) aankleden

ADRIŠ WIS TLATA

SINGLE AND GEMINATE SOUNDS

(Note: the symbol * on a pair of words means that the verb on the left of the slash '/' is in the imperative and the verb on the right of the slash is in the imperative habitual tense)

Repeat / Herhaal:

TAMAZIYT	ENGLISH	NEDERLANDS
bb: lbet/lebbet* arbu/arebbu* xbec/xebbec* hbed/hebbet*	hide put on one's back scratch hatch	verstoppen op de rug dragen krabben broeden
mm: tamment lmed/lemmed* kimmel mimi	honey learn finish my son	honing leren eindigen mijn zoon
ff: taffa hfed/heffed* yuff	stack (of hay) learn by heart he/it is wet	(hooi-)stapel van buiten leren hij/het is nat

(Note: the symbol * means that the verb on the left side of the slash is in the past tense and the one on the right side is in the present tense.)

ENKELE EN VERDUBBELDE KLANKEN

(Opmerking: het symbool * bij een woordpaar betekent dat het werkwoord links van het teken '/' de imperatief is en het werkwoord rechts van '/' de onvoltooid imperatief is (iets zoals 'blijf doen'))

(Opmerking: het symbool '*' betekent dat het werkwoord aan de linker kant van de '/' in het verleden tijd staat en het werkwoord aan de rechter kant in de tegenwoordige.)

tt: tuli/ttali* temmut/ttmetta* tuɣu/ttaɣu*	she went up she died she gave birth	zij gaat boven zij is gestorven zij is bevallen
d, tt: tbedd/ttbedda*	she stopped	zij is gestopt
dd: idla/ iddal* ieda/ ieedda* yardel/ yareddel* ibda/ ibedda*	he is covered he went by he destroyed he began	hij is bedekt hij is voorbijgegaan hij heeft vernietigd hij is begonnen
tt: idwa/ittaw* yardel/yarettel* ibda/ibetta* iwda/ittwetta* ifdar/ifettar*	he flew he borrowed he divided he fell he had breakfast	hij vloog hij leende hij verdeelde hij is gevallen hij heeft ontbijt gehad
idra/ittar* yuden/attan	he climbed down he is sick	hij klom omlaag hij is ziek (geworden)

16 Adris wis tlata (3)

	ittar/iṭṭar	he begged/he climbs down	hij heeft gebedeld / hij klimt omlaag
	yarddel/yareṭṭer	he destroys /he borrows	hij vernietigt /hij leent
ḍḍ, ṭṭ:	ḍḍawa/iṭṭaw ḍḍuri/iṭṭar ides/iṭes	flying/ he flies descent/he descends sleep/he is asleep	vliegen/hij vliegt af dalen/hij daalt af slaapen/hij slaapt
nn:	tennum tinenni wenmi	she is used to cooking that one (masc.)	zij is gewend het koken deze; die (mann.)
nn, nn°:	inna/inn°a	he said/ it is ripe	hij zei/het is rijp
ss:	iswā/iṣṣaw* issars/iṣṣara* ifsi/ifessi* icsi/ikessi*	he drank/ he drinks he put down/ he puts down he untied/ he is untying he took/ he takes	hij dronk/hij drinkt hij heeft neergezet/hij zet neer hij maakte los/ hij maakt los hij heeft meegenomen/ hij neemt mee
zz:	azzary izza tarezzu	(front)yard heartburn she looks for	erf (maag)zuur zij zoekt
cc:	iccar icca ticcin	nail he ate lice	nagel hij eet luizen
jj:	tejja ajjaṣ	she let neighbor	zij liet buurman

(Note: the symbol * on a pair of words means that the verb on the left of the slash '/' is in the imperative and the verb on the right of the slash is in the imperative habitual tense)

(Opmerking: het symbool * bij een woordpaar betekent dat het werkwoord links van het teken '/' de imperatief is en het werkwoord rechts van '/' de onvoltooid imperatief is (iets zoals 'blijf doen'))

ll:	qlee/qellee* flet/fellet* qla/qella*	uproot! escape! fry!	ontwortel! ontsnap! bak!
rr:	arr arrif	give back the Rif	geef terug! het Rif

ADRIS WIS ARBεA

MORE ON GEMINATES AND OTHER
'DIFFICULT' SOUNDSMEER OVER VERDUBBELDE EN ANDERE
'MOEILIJKE' KLANKEN

Repeat / Herhaal:

ff:	affay affud	opinion clothes	mening kleren
kk, gg:	tasekkurt/ tazeggurt ikkar/iggar	partridge/plant with spines he got up/he bakes	patrijs/plant met veel stekels hij is opgestaan/ hij baakt
gg, gg°:	gg/gg° igga/igg°a	do!/bake! he did/he baked	doe!/bak! hij deed/hij heeft gebakken
w, kk°:	izwed/izekk°ed izwa/izekk°a ihwa/ihekk°a yarwi/yarekk°i yarekk°el/tarwla yarekk°i/arway iddakk°al/adwal	he shook/he shakes trees he crossed/he crosses he went down/he goes down he mixed/he mixes he runs away/ running away he mixes/mixing he goes back/ going back he kicks (with feet)/ he runs away he got up/ he insulted he grew up/he grows up baking/he bakes he did last one	hij schudde/hij schudt bomen hij stak over/hij stecht over hij ging naar beneden /hij gaat naar beneden hij vermengde/hij vermengt hij liep weg/ weglopen hij vermengt/ vermengen hij keert terug/ terugkeren
kk, kk°:	yarekkel/yarekk°el		hij trapt achteruit/ hij loopt weg
gg:	ikkar/ikk°ar iyma/iggam tyuri/iggar igga aneggar		hij stond/hij beledigde hij groeide op/ hij groeit op bakken/hij bakt hij deed laatste
qq, γ:	iγfa/iqqar iγza/iqqaz yaγya/yareqq iqqim/ayimi iqqar/tyuri iqqen/tyuni	he read/he is reading he dug/he is digging it was lit/it is lit he is sitting/ sitting he reads/ reading he tied/tying	hij las/ hij leest hij groef/ hij graaft het was verlicht/ het is verlicht hij zit/ zitten hij leest/lezen hij bond vast/ vastbinden
xx:	axxam bexxaf lmuxx	room steam brain	kamer stomen hersenen
hh:	mha/mehha dhec/dehhec	erase/ keep erasing laugh/ keep laughing	haal weg/ haal steeds weg lach/ blijf lachen
hh:	nhed/nehhed nha/nehha fhem/fehhem	threaten to beat up/ keep threatening warn/ keep warning understand/ keep understanding	dreig met slaan/ blijf dreigen waarschuw/ blijf waarschuwen versta/ blijf verstaan
εε:	zeem/zeeem zeef/zeeef ceeeel	dare/ keep daring bite/ keep biting light!; turn on!	durfen/ blijf durfen bijt/ blijf bijten verlicht!; zet aan!

ADRIS WIS XEMSA: AMELQI AMEZWARU

Mimun: sameh ayi, mamec am qqaren?

Racida: Racida, i cek, mamec ac qqaren?

Mimun: necc qqaren ayi Mimun.

Racida: manis cek?

Mimun: necc zi Nador, i cem, manis cem?

Racida: necc zi Al Hoceima.

Mimun: mani tzeddyed?

Racida: zeddyey di Rotterdam, i cek?

Mimun: necc zeddyey da, di Utrecht.
teqqared niy txeddmed?

Racida: necc qqarey, i cek, min ttegged?

Mimun: necc xeddmey.

Racida: chal yarek men sna?

Mimun: yari tnayen u eicrin sna, i cem?

Racida: necc yari tmentac.

Mimun: tzeddyed wehdem niy ag lwalidin nnem?

Racida: zeddyey ag lwalidin inu. tfekkared ayi, ixess ayi ad uyurey rexxu. sameh ayi. Al amur nneyni a nessiwel.

Mimun : waxxa. al amur nneyni. besslama!

Racida: besslama

I. AWAL SPEAKING SPREKEN

1. cawed i min tteslid (repeat) (herhaal)

a/ sameh ayi, mamec ac qqaren?
qqaren ayi Saeid, i cek?
qqaren ayi Jan.

b/ sameh ayi, mamec ac qqaren?
qqaren ayi Mustafa, i cek?

qqaren ayi Ton.

c/ sameh ayi, mamec am qqaren?
qqaren ayi Fatima, i cem?
qqaren ayi Annette.

d/ sameh ayi, mamec am qqaren?
qqaren ayi Saïda, i cem?
qqaren ayi Marie

e/ mani tzeddɣed?
zeddɣeɣ di Rotterdam, i cek?
necc zeddɣeɣ di Den Haag

f/ min ttegged?
necc xeddmeɣ, i cem?
necc qqareɣ

g/ tzeddɣed wehdem?
zeddɣeɣ wehdi, i cek
zeddɣeɣ ag lwalidin inu

2. əawed i min tteslid
(repeat)
(herhaal)

- a. manis cek?
- b. necc zi Nador, i cem?
- c. necc zi Leiden.
- d. manis cem?
- e. necc zi Al Hoceima, i cek?
- f. necc zi Rotterdam.

3. əawed i min tteslid
(repeat)
(herhaal)

- a. mani tzeddɣed?
- b. zeddɣeɣ di Nijmegen
- c. mani tzeddɣed?
- d. zeddɣeɣ di Arnhem
- e. mani tzeddɣed?
- f. zeddɣeɣ di Rotterdam

4. arr x iseqsitena; seqsa u γarek dd issawalen
(answer the following questions, and ask the speaker the same:)
(geef antwoord en vraag hetzelfde)

amedya: Q. mani tzeddyed?

A. zeddyey di Nijmegen, i cek?

- a. manis cek?
- b. mani tzeddyed?
- c. mamec am qqaren?
- d. chal γarek men sna?
- e. mamec ac qqaren?
- f. teqqared niy txeddmed?
- g. tzeddyed wehdec niy ag lwalidin nnec?
- h. tzeddyed wehdem niy ag lwalidin nnem?

II. TIRA WRITING SCHRIJVEN

1. εemmar lxawi s: 'am', 'ac', 'cek', 'cem', or 'necc'
(fill the blanks with: ...)
(vul in: ...)

a.εali (man): mamec qqaren?

Marie : qqaren ayi Marie, i, mamec qqaren?

Mohammed: qqaren ayi Mohammed:

b.Marie: i cem, mamec qqaren?

Racida: qqaren ayi Racida, i, mamec qqaren?

Marie: Marie

c.Marie: Manis?

Racida: zi Al Hoceima, i?

Marie: zi Leiden.

2. ini man aya ma nican niy lla
(decide whether the statements below are true or false)
(bepaal of deze zinnen waar of niet waar zijn)

a.Mimun zi Nador.

b.Racida zi Leiden

- c. Mimun izeddey di Rotterdam
- d. Racida tzeddey di Rotterdam
- e. Mimun izeddey di Utrecht

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) *verb:* *Werkwoord:*
 zdey 'live' 'wonen'

Present tense (continuous and habitual):
Tegenwoordige tijd:

necc zeddey	neccin nzeddey
cek tzeddey	kenniw tzeddeyem
cem tzeddey	kennint tzeddeyent
netta izeddey	nitni zeddeyen
nettat tzeddey	nitenti zeddeyent

Past tense:
Verleden tijd:

necc zeddey	neccin nezdey
cek tzeddey	kenniw tzeddeyem
cem tzeddey	kennint tzeddeyent
netta izdey	nitni zeddeyen
nettat tezdey	nitenti zeddeyent

Future tense
toekomstige tijd:

necc ad zeddey	neccin a nezdey
cek ad tzeddey	kenniw ad tzeddeyem
cem ad tzeddey	kennint ad tzeddeyent
netta ad izdey	nitni ad zeddeyen
nettad tezdey	nitenti ad zeddeyent

(ii) Agreement:

There are two types of agreement: Number and gender.

a. Number
singular:

netta izeddey di Arnhem
 'he lives in Arnhem'

Overeenkomst:

Er zijn twee soorten overeenkomsten: getal en geslacht.

a. Getal
enkelvoud:

'hij woont in Arnhem'

plural

meervoud:

nitni zeddyen di Arnhem
'they live in Arnhem' 'zij wonen in Arnhem'

b. gender
masculine:

b. geslacht
mannelijk:

netta izeddey di Arnhem
'he lives in Arnhem' 'hij woont in Arnhem'

feminine:

vrouwelijk:

nettat tzeddey di Arnhem
'she lives in Arnhem' 'zij woont in Arnhem'

(iii) Personal pronouns

Voornaamwoorden

masculine

mannelijk

'I' 'we' 'you (masc. sing.)' 'you (masc. pl.)' 'he' 'they (masc.)'	necc neccin cek kenniw netta nitni	'ik' 'wij' 'jij (mann.)' 'jullie (mann.)' 'hij' 'zij (mann.)'
--	--	---

feminine

vrouwelijk

'I' 'we' 'you (fem.)' 'you (fem. sing.)' 'she'	necc neccin cem kennint nettat	'ik' 'wij' 'jij (vrouw.)' 'jullie (vrouw.)' 'zij'
---	--	--

nitenti

'they (fem.)'

'zij (vrouw. meerv.)'

Pronouns take different forms when they are subject or indirect object. In the sentence:

Voornaamwoorden met de functie van indirect object zijn anders dan die met subject-functie. In de zin:

mamec ac qqaren?

'what's your name?' (how you they call?)

'hoe heet je?' (hoe jou zij noemen?)

'ac' is a masculine singular indirect object pronoun. Its equivalent in the subject and direct object function is 'cek'.

is 'ac' een mannelijk enkelvoud voornaamwoord met de functie van indirekt object. Het equivalent in de subject en direkt object functie is 'cek'

The same can be said about 'am' in the sentence:

Hetzelfde geldt voor 'am' in de zin:

mamec am qqaren?

'what's your (fem.) name?' (Lit.: 'how you (fem.) they call?')

'hoe heet je (vrouw.)?' (lett. 'hoe jou (vrouw.) zij nomen?').

The equivalent of 'am' in the subject and direct object function is 'cem'

In de subject en object functie zou 'cem' als voornaamwoord zijn gebruikt.

(iv) Possessive pronouns***Bezittelijke voornaamwoorden*****singular feminine****enkelvoud vrouwelijk****nnem**

'your; yours'

'jouw; van jouw'

ism nnem

'your name'

'jouw naam'

feminine or masculine**vrouwelijk of mannelijk****inu**

'my; mine'

'mijn; van mij'

ism inu

'my name'

'mijn naam'

GLOSSARY

TMAZIFT

ENGLISH

ɛali:	proper noun (masc.)
ɛawed:	repeat
ɛicrin:	twenty
ac:	you (masc.)
ad:	(=a) future auxiliary
ag:	with
al:	until
am:	you (fem.)
amedya:	example
amelqi:	meeting
amezwaru:	first
amur:	time; turn (N.)
arr:	answer
ayi:	me
besslama:	good bye
cek:	you (masc. sg.)
cem:	you (fem. sg.)
chal:	how many; how much
dd:	indicates directionality towards the speaker
di:	in
Fatima:	proper noun (fem.)
i:	and; for; to
ini:	say
inu:	mine (poss. pr.)
iseqsitena	these questions (iseqsiten: vragen)
ism:	name (N.)
issawalen:	(who) is speaking
ixess:	it is needed/missing
izdeγ:	he lived
izeddeγ:	he lives/is living
kennint:	you (fem. pl.)
kenniw:	you (masc. pl.)
lwalidin:	parents
mamec:	how
man:	which
mani:	where
manis:	from where
men:	'of', (in expressions like 'chal γarek men sna?' 'how old are you?')
min:	what
necc:	I
neccin:	we
nessiwel:	we spoke
netta:	he

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

voornaam (mann.)
herhaal
twintig
jou (mann.)
(=a) hulpwerkwoord voor toekomstige tijd
met
tot
jou (vrouw.)
voorbeeld
ontmoeting
eerste
keer
geef antwoord
mij
dag! tot ziens
jij/ je (mann.)
jij/ je (vrouw.)
hoeveel
richtingaangever; geeft richting aan naar de spreker toe
in
voornaam (vrouw.)
en; voor; aan
zeg
mijn
deze vragen (iseqsiten: vragen)
naam
die spreekt
het is nodig
hij woonde
hij woont
jullie (vrouw.)
jullie (mann.)
ouders
hoe
welk(e)
waar
waarvan
van (in zinnen zoals 'chal γarek men sna?' 'hoe oud ben jij?')
wat
ik
wij
wij hebben gesproken
hij

nettāt:	she	zij
nezdey:	we lived	wij hebben gewoon
niɣ:	or	of
nitenti:	they	zij (vrouw.)
nitni:	they (masc.)	zij (mann.)
nneɣni:	another one (amur nneɣni: another time)	een/ de andere (amur nneɣni: andere keer)
nnec:	your (masc. sg.)	jouw (mann.)
nnem:	your (fem. sg.); yours	jouw (vrouw.); van jouw
nzeddey:	we live/are living	wij wonen
qqarey:	I go to school; I study	ik ga naar school; ik studeer
qqaren:	they call; they (masc.) study	zij noemen; zij (mann.) studeren
rexxu:	now	nu
sameh:	pardon	sorry; neem me niet kwalijk
seqsa:	ask	vraag
sna:	years	jaren
teqqared:	you study	jij studeert
tezdey:	she lived	zij heeft gewoond
tfekkared:	you reminded	jij deed (mij) denken
tmentac:	eighteen	achttien
tnayen:	two	twee
ttegged:	you (sg.) are doing	jij doet
tteslid:	you (sg.) hear	jij hoert
txeddmmed:	you (sg.) are working	jij werkt
tzedɣed:	you (sg.) lived (in a place)	jij hebt (ergens) gewoond
tzedɣem:	you (masc. pl.) lived	jullie (mann.) hebben gewoond
tzedɣent:	you (fem. pl.) lived	jullie (vrouw.) hebben gewoond
tzedɣem:	you (masc. pl.) live	jullie (mann.) wonen
tzedɣent:	you (fem. pl.) live	jullie (vrouw.) wonen
tzeddey:	she lives	zij woont
u:	and; who	en; wie
uyurey:	I went; I left	ik ging weg
waxxa:	O.K.	O.K. ; goed
wehdec:	you (masc. sg.) alone	jij (mann.) alleen
wehdem:	you (fem. sg.) alone	jij (vrouw.) alleen
x:	on (arr x iseqsitena: answer these questions)	op ('arr x iseqsitena': 'geef antwoord op deze vragen')
xeddmey:	I work	ik werk
zdey:	to live	wonen
zedɣey:	I lived	ik heb gewoond
zedɣen:	they (masc.) lived	zij (mann.) hebben gewoond
zedɣent:	they (fem.) lived	zij (vrouw.) hebben gewoond
zedɣey:	I live/ am living	ik woon
zedɣen:	they live/are living	zij (mann.) wonen
zedɣent:	they (fem.) live	zij (vrouw.) wonen
zi:	from	uit; van(af)
ɣarek:	you (masc. sg.) have; you own/possess	jij (mann.) hebt; jij bezit
ɣari:	I have; I own/possess	Ik heb; ik bezit

ADRIIS WIS SETTA: DI TENDINT

Ali: wa d astasyun.

Mimun: man astasyun?

Ali: Centraal Station

Mimun: a ndar da?

Ali: wah. yallah! a nettef ttubis n teneac. qat diha!

Mimun: ttubisa ittraħ yar Waterlooplein?

Ali: wah. zi Waterlooplein a nuyur x idaren.

Mimun: a ndar da?

Ali: wah. yallah.

Mimun: mani ħar nraħ?

Ali: a nraħ ħar ca n lqehwa.

Mimun: man aya?

Ali: wa d sini.

Mimun: i win, man ayin?

Ali: win d amcan n leqmar. ta d lmeġtaba.

Mimun: tin d lqehwa?

Ali: wah. tin d lqehwa

Mimun: da attas n iwdan, mayemmi?

Ali: nhara d lexmis; nhara d ssuq!

Mimun: da ssuq kul nnhar?

Ali: lla. di lexmis waha

I. AWAL SPEAKING SPREKEN

1. ħawed i min tteslid (Repeat) (Herhaal)

a. wa d astasyun

b. wa d ssuq

- c. ta d lmehtaba
- d. ta d ljamia
- e. win d ṭubis
- f. win d lbar
- g. tin d lqehwa
- h. tin d macina

2. arr x iseqsitena s 'lla'

(Answer these questions in the negative)

(Beantwoord deze vragen ontkennend)

amedya: wa d lbar? (astasyun)
lla! wa d astasyun

- a. wa d ssuq? (lqehwa)
lla, ta d lqehwa
- b. wa d astasyun? (ljamia)
lla, ta d ljamia
- c. ta d lmehtaba? (lbar)
lla, wa d lbar
- d. ta d lqehwa? (ssuq)
lla, wa d ssuq
- e. tin d macina? (ṭubis)
lla, win d ṭubis
- f. tin d ljamia? (ssuq)
lla, win d ssuq
- g. win d ṭubis? (macina)
lla, tin d macina
- h. win d lbar? (lqehwa)
lla, tin d lqehwa

3. əawed i min tteslid (ussan n ssimana)

(Repeat (days of the week))

(Herhaal (weekdagen))

- a. nhara d letnayan
- b. nhara d ttлата
- c. nhara d larbee
- d. nhara d lexmis

28 Adris wis setta (6)

e. nhara d jjemea

f. nhara d ssebt

g. nhara d lhedd

4. arr x iseqsitena s 'lla'
(Give a negative answer)
(Beantwoord deze vragen ontkennend)

amedya: nhara d letnayen? (lexmis
lla! nhara d lexmis.

a. nhara d letnayen ? (larbee)
lla, nhara d larbee

b. nhara d tlata ? (jjemea)
lla, nhara d jjemea

c. nhara d larbee ? (lexmis)
lla, nhara d lexmis

d. nhara d lexmis ? (lhedd)
lla, nhara d lhedd

e. nhara d jjemea ? (ssebt)
lla, nhara d ssebt

f. nhara d ssebt ? (letnayen)
lla, nhara d letnayen

g. nhara d lhedd ? (jjemea)
lla, nhara d jjemea

5. əawed i min tteslid
(Repeat)
(Herhaal)

a. a(d) kic rahey yar ssuq?
yallah akidi!

b. a(d) kim rahey yar lmektaba?
yallah akidi!

c. a(d) kim rahey yar ljamiea?
yallah akidi!

d. a(d) rahey ag Jamal yar Rotterdam?
rah akis

e. ad rahey ag Marie yar lqehwa?
rah akis

6. əwəd i min tteslid

(Repeat)

(Herhaal)

- a. macinaya ttraḥ γar Tilburg?
wah. macinaya ttraḥ γar Tilburg
- b. tṭubisa ittraḥ γar Amesterdam?
wah. tṭubisa ittraḥ γar Amesterdam
- c. macinaya ttraḥ γar Utrecht?
lla. macinaya ttraḥ γar Tilburg
- d. tṭubisa ittraḥ γar Leuwarden?
lla. tṭubisa ittraḥ γar Amsterdam

7. arr x iseqsitena

(Answer the following questions)

(Geef antwoord)

- a. mamec ac qqaren?
- b. mamec am qqaren?
- c. manis cek?
- d. manis cem?
- e. cḥal γarek men sna?
- f. mani tzeddyed?
- g. tzeddyed weḥdec?
- h. tzeddyed weḥdem?

II. TIRA

(WRITING)

(SCHRIJVEN)

1. ixḍar ij n ljawab

(Choose the correct answer)

(Kies het goede antwoord)

- a. cālī d Mimun raḥen zi Centraal Station γar Waterlooplein:

- 1. x idaren
- 2. di tṭubis
- 3. di macina

- b. raḥen γar:

- 1. lqehwa
- 2. sini

30 Adris wis setta (6)

3. Imektaba

c. raken zi Waterlooplein yar lqehwa:

1. di tumubin
2. di tubis
3. x idaren

d. raken di nnhar n:

1. letnayen
2. tlata
3. lexmis

2. emmar lxawi s: 'wa', 'win', 'ta', ni-γ 'tin'.
(fill in the blanks:)
(vul in:)

amedya: man aya?
wa d abrid

1. man aya?
... d astasyun

2. man aya?
... d taseeat

3. man ayin?
... d tubis

4. man ayin?
... d tamγart

5. man aya?
... d Imektaba

6. manayin?
... d ssuq

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) Verb:

rah

'go'

Werkwoord:

'gaan'

Present tense
Tegenwoordige tijd

necc ttrahey
cek ttrahed
cem ttrahed
netta ittrah
nettatttrah

neccin nettrah
kenniw ttrahem
kennint ttrahent
nitni ttrahen
nitenti ttrahent

Past tense
Verleden tijd

necc rahey
cek trahed
cem trahed
netta irah
nettat trah

neccin nrah
kenniw trahem
kennitn trahent
nitni rahan
nitenti rahent

Future tense
Toekomende tijd

necc ad rahey
cek ad trahed
cem ad trahed
netta ad irah
nettad ad trah

neccin a nrah
kenniw ad trahem
kennint ad trahent
nitni ad rahan
nitenti ad rahent

(ii)verb tense**werkwoordstijd****Past and present tense****Verleden en tegenwoordige tijd:**

irah
'he went'

'hij ging'

ittrah
'he goes/is going'

'hij gaat'

Notice the doubling of 't'. Sometimes it is a sound from the root of the verb that doubles:

Merk op dat de 't' verdubbelt. Bij sommige woorden is het een klank binnen de stam die verdubbeld wordt:

izdey/izeddey
'he lived/he lives'

'hij woonde/hij woont'.

(iii)demonstrative pronouns**Aanwijzende voornaamwoorden****singular feminine.****enkelvoud vrouwelijk.**

ta
'this'

'dit; deze'

tin
'that'

'dat'

tenni
'that; that one'

'dat; die'

singular masculine

wa
'this'

win
'that'

wenni
'that'

enkelvoud mannelijk

'dit; deze'

'dat'

'dat; die'

plural feminine

tina
'these'

tinni
'those'

meervoud vrouwelijk

'deze'

'deze; die'

plural masculine

yina
'these'

yinni
'those'

meervoud mannelijk

'deze'

'die'

One way of referring to a noun is by the addition of 'a' to the end of the noun, as in 'tubisa' 'this bus'. The 'a' can be added to a noun regardless of its gender or number:

Een manier om naar een naamwoord te verwijzen is het toevoegen van 'a' aan het eind, zoals in 'tubisa' 'deze bus'. Het partikel 'a' maakt geen onderscheid tussen enkelvoud en meervoud of tussen mannelijk en vrouwelijk:

lwalidina
'these parents'

taddarta
'this house'

'deze ouders'

'dit huis'

To point at distant objects, use the word 'nni', as in:

Om te verwijzen objecten die zich veraf bevinden, gebruik het woord 'nni', zoals in:

tubis nni
'that bus'

tudrin nni
'those houses'

'die bus'

'die huizen (daar)'.

(iv) Nouns

Nouns have number and gender. The gender of a noun is easily identified. When a noun begins with a 't' and/or ends with a 't', then it is usually feminine. In other cases, and if it begins with 'a', then it is usually masculine.

Naamwoorden

Naamwoorden hebben een woordgeslacht en een getal. het geslacht van een naamwoord is makkelijk herkenbaar. Als het met een 't' begint, en/of op een 't' eindigt, dan is het meestal vrouwelijk. In andere gevallen, en als het met een 'a' begint, dan is het mannelijk.

GLOSSARY

TMAZIFT

ENGLISH

ɛɛnmar:	fill
#ubis:	bus
#ubisa:	this bus
#umubin	car
a:	(=ad) future auxiliary
abrid:	road
akidi:	(=kidi) with me
akis:	(=kis) with him
amcan:	place
amehɛdar:	student; pupil
astasyun:	train station
aya:	this (man aya?: what's this?)
ayin:	that (man ayin?: what's that?)
ca:	a; some (ca n lqehwa: some cafe)
d:	is; and
da:	here
diha:	there
idaren:	feet; legs (a nuyur x idaren: we'll go on foot)
ij:	one; a
irah:	he went (ad irah: he'll go)
ittrah:	he goes
iwdan:	people
ixɛdar:	choose
Jamal:	proper noun (masc.)
jjemea:	friday
kic:	(= akic) with you (masc. sg.)
kim:	(=akim) with you (fem. sg.)
kul:	every
ljamica:	university
ljawab:	answer
larbeɛ:	Wednesday
lbar:	cafe; public house; bar
leqmar:	gambling
letnayen:	Monday
lexmis:	Thursday
lhedd:	Sunday
lla:	no
lmektaba:	library; bookshop
lqehwa:	cafe; coffee shop
lxawi:	blanks
macina:	train
macinaya:	this train
mayemmi:	why

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

vul (in)
bus
deze bus
auto
(= ad) hulpwerkwoord voor toekomstige tijd
weg
(=kidi) met mij
(=kis) met hem/haar
plaats
student; leerling
station
dit (man aya?: wat is dit?)
dat (man ayin?: wat is dat?)
enige; wat; iets (ca n lqehwa: een café)
is (zijn); en
hier
daar
voeten; benen (a nuyur x idaren: wij gaan te voet)
een
hij ging (ad irah: hij zal naar..)
hij gaat
mensen
kies
voornaam (mann.)
vrijdag
(=akic) met jou (mann.)
kim: (=akim) met jou (vrouw.)
elk(e)
universiteit
antwoord
woensdag
koffiehuis; kroeg; café
gokken
maandag
donderdag
zondag
nee
bibliotheek; boekwinkel
koffie; koffiehuis
witte ruimte
trein
deze trein
waarom

n:	of	van
ndar:	get off (a ndar: we'll get off/down)	uitstappen (a ndar: wij uitstappen)
nettef:	we caught (a netef: we'll catch)	wij namen (a netef: wij gaan nemen)
nettrah:	we go/are going	wij gaan
nhara:	today	vandaag
nnhar:	day (nnhar n lexmis: (the day of) Thursday)	dag (nnhar n lexmis: de dag van donderdag)
nrah:	we went (a nrah: we'll go)	wij gingen (a nrah: wij zullen naar..)
nuyur:	we went	wij zijn geweest/hebben gelopen
qat:	there it/he is	daar is het/die
rah:	go	ga
rahey:	I went	ik ging
rahent:	they (fem.) went	zij (vrouw.) gingen
s:	with	met
sini:	cinema	bioskoop
ssebt:	Saturday	zaterdag
ssimana:	week	week
ssuq:	market	markt
ta:	this (fem.)	dit/deze (vrouw.)
tamyart:	woman	vrouw
taseeat:	watch; clock; hour	horloge; klok; uur
teneac:	twelve	twalf
tendint:	(=tandint) town	(=tandint) stad
tin:	that (fem.)	dat/die
trah:	she went	zij ging
trahed:	you (sing.) went	jij ging
trahem:	you (masc. pl.) went	jullie (mann.) gingen
trahent:	you (fem. pl.) went	jullie (vrouw.) gingen
ttrah:	it/she goes	zij gaat
ttrahey:	I go/am going	ik ga
ttrahed:	you (sg.) go/are going	jij gaat
ttrahem:	you (masc. pl.) go	jullie (mann.) gaan
ttrahen:	they (masc.) go	zij (mann.) gaan
ttrahent:	you/they (fem. pl.) go	zij/jullie (vrouw.) gaan
ussan:	days	dagen
wa:	this (masc.)	dit/deze (mann.)
wah:	yes	ja
waha:	only; alone	alleen
wawal:	(=awal) words; speech	(=awal) woorden; spraak
win:	that; which (masc.)	dat; die (mann.)
wis:	used for ordinal numbers (wis tnayen: second one)	gebruikt voor rangtelwoorden (wis tnayen: de tweede)
yallah:	come!	kom!
yar:	to; future auxiliary	naar; hulpwerkwoord voor toekomstige tijd

It will be given

APPENDIX A - ANTIQUITY

Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the
Antiquity is the

Antiquity is the
Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the
Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the

Antiquity is the

1. AVAL SPEAKING SPEAKING

1. AVAL is the

a. AVAL is the
with a AVAL is the

b. AVAL is the
with a AVAL is the

c. AVAL is the
with a AVAL is the

2. əawed i min tteslid

- a. γari lweqt
war γari bu lweqt
- b. γari lkitab
war γari bu lkitab
- c. γari ṭumubin
war γari bu ṭumubin
- d. γarek taddart
war γarek bu taddart
- e. γari lweqt
war γari bu lweqt
- f. γari lkitab
war γari bu lkitab
- g. γares taseēeat
war γares bu tseēeat

3. arr s lla x min tteslid

(Answer the following questions in the negative)
(Beantwoord de volgende vragen ontkennend)

amedya: γarem ca n stilu?
lla, war γari bu stilu

- a. γarem ca n ṭumubin?
lla, war γari bu ṭumubin
- b. γarek ca n lweqt?
lla, war γari bu lweqt
- c. γarek ca n lkutub?
lla, war γari bu lkutub
- d. γarem ca n stilawat?
lla, war γari bu stilawat
- e. γarem ca n leflus?
lla, war γari bu leflus
- f. γarek ca umeddukel?
lla, war γari bu umeddukel
- g. γarem ca n ddiftar?
lla, war γari bu ddiftar

4. aawed i min tteslid

- a. mani teggured?
necc ggureγ γar lmedrasa, i cek
ula (d) nnecc
- b. mani teggured?
necc ggureγ γar lqehwa, i cem?
ula (d) nnecc
- c. mani teggured?
necc ggureγ γar ljamiea, i cek?
ula (d) nnecc
- d. mani teggured?
necc ggureγ γar ssuq, i cek?
ula (d) nnecc

5. arr x iseqsitena s wawal i dac immewcen

(Answer the following questions using the words in parentheses)

(Geef antwoord: gebruik de woorden tussen haakjes)

amedya: teggured γar lqehwa? (lmedrasa)
lla, ggureγ γar lmedrasa

- a. teggured γar lqehwa? (lmektaba)
lla, ggureγ γar lmektaba
- b. teggured γar taddart? (lbar)
lla, ggureγ γar lbar
- c. teggured γar ljamiea? (ssuq)
lla, ggureγ γar ssuq
- d. teggured γar t#ubis (macina)
lla, ggureγ γar macina
- e. teggured γar Rotterdam? (Leiden)
lla, ggureγ γar Leiden
- f. teggured γar lbar? (lmektaba)
lla, ggureγ γar lmektaba

**II. TIRA
WRITING
SCHRIJVEN**

- 1. ini man aya ma nican niγ lla**
(Say whether these statements are true or false)
(Bepaal of deze zinnen waar of niet waar zijn)

- a. Mimun issen Racida.
- b. Racida teeqel x Mimun.

- c. Racida d Mimun mmelqan di Utrecht.
- d. Racida d Mimun mmelqan di Rotterdam.
- f. Racida d Mimun ssiwlen attas.

**2. ixɗar ij n ljawab zi tlata i dac immewc
(Choose the appropriate answer)
(Kies het goede antwoord)**

a. min ittegg Mimun di Rotterdam?

- 1. ixeddem din
- 2. iqqar din
- 3. irah γar ij (n) umeddukel nnes

b. min ttegg Racida di Rotterdam?

- 1. txeddem din
- 2. teqqar din
- 3. trah γar ij n tmeddukelt nnes

c. Racida d Mimun war ssiwlen ca attas minzi:

- 1. Racida war teeqil x Mimun
- 2. Mimun war γares bu lweqt.
- 3. Racida war γares bu lweqt.

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) Verb:

melqa

'meet'

Werkwoord

'ontmoeten'

Present tense

Tegenwoordige tijd

necc ttmelqiγ
cek ttmelqid
cem ttmelqid
netta ittmelqa
nettatt ttmelqa

neccin nettmelqa
kenniw ttmelqam
kennint ttmelqant
nitni ttmelqan
nitenti ttmelqant

Past tense

Verleden tijd

necc mmelqiγ
cek temmelqid
cem temmelqid
netta immelqa
nettatt temmelqa

neccin nemmelqa
kenniw temmelqam
kennint temmelqant
nitni mmelqan
nitenti mmelqant

**Future tense
Toekomstige tijd**

necc ad mmelqiy
cek ad temmelqid
cem ad temmelqid
netta ad immelqa
nettad ad temmelqa

neccin a nemmelqa
kenniw ad temmelqam
kennint ad temmelqant
nitni ad mmelqan
niteni ad mmelqant

**(ii) The preposition 'x' and
personal pronouns**

singular:

'on/over me'	xafi
'on/over you'	xak
'on/over you (masc.)'	xam
'on/over him/her'	xas

plural:

'on/over us'	xaney
'on/over you (masc. pl.)'	xawem
'on/over you (fem. pl.)'	xakent
'on/over them (masc.)'	xasen
'on/over them (fem.)'	xasent

**Voorzetsel 'x' en persoonlijke
voornaamwoorden**

enkelvoud:

'op/over mij'
'op/over jouw (mann.)'
'op/over jouw (vrouw.)'
'op/over hem/haar'

meervoud:

'op/over ons'
'op/over jullie (mann.)'
'op/over jullie (vrouw.)'
'op/over hun (mann.)'
'op/over hun (vrouw.)'

(iii) Two forms for the same noun

The noun 'ameddukel' 'friend' changes to 'umeddukel' because it comes after a preposition:

Twee vormen van hetzelfde naamwoord

Het naamwoord 'ameddukel' 'vriend' verandert naar 'umeddukel' omdat het achter een voorzetsel staat:

raheγ yar umeddukel inu
 'I went to my friend'

'Ik ben naar mijn vriend geweest'

ssiwleγ ag umeddukel inu
 'I spoke to my friend'

'Ik heb met mijn vriend
 gepraat'

When no preposition comes before the verb, then
 the 'a' does not change into 'u':

Als er geen voorzetsel voor het werkwoord staat,
 dan blijft 'a' onveranderd:

ameddukel inu irah γar Leiden
 'My friend went to Leiden'

'Mijn vriend is naar Leiden geweest'

zriγ ameddukel nnec
 'I have seen your friend'

'ik heb je vriend gezien'

The 'a' of the noun changes into 'u' also when the
 noun comes after the verb:

De a van het naamwoord verandert ook in 'u' als
 het woord achter het werkwoord staat:

ittes umeddukel inu
 'my friend is asleep'

'mijn vriend slaapt'

(iv) Negation conjunctions 'war ... bu'

Ontkennende voegwoorden 'war ... bu'

'war' comes always before the verb, and 'bu'
 always before the noun:

'war' komt altijd voor een werkwoord, en 'bu'
 voor een naamwoord:

war ssineγ
 'I don't know'

'ik weet niet'

war γari bu stilu
 'I don't have a pen'

'ik heb geen pen'

Note the difference in the verb form: In the
 negative it is 'ssineγ' instead of 'ssneγ' 'I know'

Merk de verschillen in de vormen van
 werkwoorden op; in de ontkennende zin staat er
 'ssineγ' in plaats van 'ssneγ' 'ik weet'.

GLOSSARY

TMAZIT

ENGLISH

axyar:	I see!; now I understand!
bu:	used for negation (war .. bu)
cukran:	(ontleend uit het Arabisch) thank you
cwayt:	a little
dac:	(=d + ac) to you
ddiftar:	notebook
din:	there
ggurey:	I'm going/walking
illa:	it is/exists
immelqa:	he met
immewcen:	is given
iqqar:	he studies/is studying
issen:	he knows
ittegg:	he does/is doing
ittmelqa:	he meets
ixeddem:	he works
leflus:	money
lkitab:	book
lkutub:	books
lmedrasa:	school
lqa:	meet
lweqt:	time
ma:	whether
melqa:	meet
minzi:	because
mlih:	good
mmelqan:	they met (each other)
mmelqant:	they (fem.) met (each other)
mmelqiγ:	I met
nemmelqa:	we met
nettmelqa:	we meet
nican:	good; correct
nnedni:	(=nneγni) another (one)
nnecc:	(d + necc) it is me
nnes:	his/her; his/hers
ssiwlen:	they spoke
ssney:	I know
stilawat:	pens
stilu:	pen
teeqled:	you remember
taddart:	house
teenid:	you are (referring to identity properties: name, job, etc.)

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

ah juist! nu snap ik 't
ontkennend lidwoord (war...bu...)
bedankt (ontleend uit het Arabisch)
een beetje
(= d + ac) aan jou
aantekenboekje
daar
ik ga/loop
het is/bestaat
hij heeft ontmoet
is gegeven
hij studeert
hij weet
hij doet
hij ontmoet
hij werkt
geld
boek
boeken
school
ontmoet
tijd
of
ontmoet
omdat
goed
zij (mann.) hebben (elkaar) ontmoet
zij (vrouw.) hebben (elkaar) ontmoet
ik heb ontmoet
wij hebben ontmoet
wij ontmoeten
goed; klopt
(=nneγni) ander(e)
(d + necc) ik ben het
zijn/haar; van hem/haar
zij hebben gesproken
ik weet/ken
pennen
pen
jij onthoudt
huis
jij bent (verwijst naar persoons kenmerken zoals naam, functie, enz.)

teɛqel:	she remembers/ remembered	zij onthoudt/onthield
teɛqil:	she didn't rememeber (after 'war')	zij onthoudt niet (na 'war')
teggured:	you go/are going	jij gaat
tella:	it/she is/exists	het/zij is/bestaat
tellid:	you are/exist	jij bent/bestaat
temmelqa:	she met	zij heeft (iemand) ontmoet
temmelqam:	you (masc. pl.) met	jullie (mann.) hebben (iemand) ontmoet
temmelqant	you (fem. pl.) met	jullie (vrouw.) hebben (iemand) ontmoet
temmelqid:	you (sg.) met	jij hebt ontmoet
teqqar:	she studies/is studying	zij studeert/gaat naar school
tira:	writing	schrijven
tlata:	three	drie
tmeddukel	(=tameddukelt) girl friend	(=tameddukelt) vriendin
tseɛɛat:	(= taseɛɛat) hour; watch; clock	(=taseɛɛat) horloge; uur; klok
ttegg:	she does/ is doing	zij doet
ttmelqa:	she meets	zij ontmoet
ttmelqam:	you (masc. pl.) meet	jullie (mann.) ontmoetten
ttmelqan:	they (masc.) meet	zij (vrouw.) ontmoetten
ttmelqant:	they (fem.) meet	ik ontmoet
ttmelqiy:	I meet	jij ontmoet
ttmelqid:	you meet	zij werkt
txeddem:	she works/is working	ook; en
ula:	also; and	(=ameddukel) vriend
umeddukel:	(=ameddukel) friend	ik kwam (gebruikt met 'dd')
usiɣ:	I came (used with 'dd')	op/over mij
xafi:	on me	jij (vrouw.) hebt; jij bezit
ɣarem:	you (fem.) have; you own	hij/zij heeft; zij bezit
ɣares:	he/she has; he/she owns	

ADRIIS WIS TMENYA: DI TADDART (N) €€ELLAL

cellal: ahlal Mimun! markba bik! qarreb yar daxel!

Mimun: cukran, mamec tellid, mlih?

cellal: mlih attas, i cek?

Mimun: cway waha!

cellal: min teqqared?! yak labas?

Mimun: zriy ij n thenjirt teejb ayi attas, maca tessiwel akidi drus!

cellal: aya?! mani tezrid tayenjirt nni?

Mimun: zriy tt di Utrecht amur amezwaru. zriy tt cawed di Rotterdam.

cellal: ead a(d) tt temmelqid, niy lla?

Mimun: war ssiney! a(d) xas arzuγ attas!

cellal: inayi, min yar teswed?

Mimun: nehla. war xsey ca.

cellal: labudda. atay niy lqehwa?

Mimun: umi labudda, ad swey atay.

cellal: ad tecced cway?

Mimun: lla, cukran.

cellal: cc ij n tyayitat!

Mimun: maca, ij n tyayitat waha?!

cellal: mamec mma texsed.

I. AWAL

1. cawed i min tteslid

a. min yar teswed?
ad swey atay

b. min yar isu Mimun?
Mimun ad isu atay

c. min yar tsu Mariette?
Mariette ad tsu lqehwa

- d. min γar isu Jan d Jamal?
Jan d Jamal ad swen atay.

2. Arr x iseqsitena

amedya: Min γar teswed? (atay)
(necc) ad sweγ atay

- a. Min γar isu Jan? (lqehwa)
Jan ad isu lqehwa
- b. Min γar teswed cem? (aman)
necc ad sweγ aman
- c. Min γar tsu Anneke? (atay)
Anneke ad tsu atay
- d. Min γar teswed cek? (lqehwa)
necc ad sweγ lqehwa
- e. Min γar teswed cek? (atay)
necc ad sweγ atay

3. Arr x iseqsitena

amedya: min γar tecced? (aγrum)
ad cceγ aγrum

- a. min γar tecced? (tamellalt)
ad cceγ tamellalt
- b. min γar icc Jan? (tateffaht)
Jan ad icc tateffaht
- c. min γar tecc Annette? (taleccint)
Annette ad tecc taleccint
- d. min γar tecced? (batata)
ad cceγ batata
- e. min γar icc Jamal? (acsum)
Jamal ad icc acsum

4. cawed i min tteslid

- a. a kic raheγ γar sini?
mamec mma texsed
- b. a kim raheγ γar Imektaba?
mamec mma texsed
- c. ad ceeleγ tlibizyun?
mamec mma texsed
- d. ad sweγ ataya?
mamec mma texsed

II. TIRA

1. ini awalena ma nican niy Ila

- a. Cellal irah yar Mimun
- b. Mimun izeddey di Rotterdam
- c. Cellal izra ij n thenjirt teejb as attas
- d. Mimun izra ij n thenjirt teejb as attas
- e. Mimun ixs lqehwa.
- f. Cellal izra Saeida di Arnhem.

2. arzu iseqsiten i dd yar yasen ag wawalena:

- a. necc ad swey atay
- b. Jamal ad isu lqehwa
- c. Mark ad isu aman
- d. Annette ad tsu lqehwa
- e. necc ad swey aman

III. GRAMMAR GRAMMATICA

<i>(i) verb:</i>		<i>werkwoord:</i>
	su	
'drink'		'drinken'

Present tense: Tegenwoordige tijd:

necc sessey	neccin nsess
cek tsessed	kenniw tsessem
cem tsessed	kennint tsessent
netta isess	nitni sessen
nettat tsess	nitenti sessent

Past tense: Verleden tijd:

necc swiy	neccin neswa
cek teswid	kenniw teswim
cem teswid	kennint teswint
netta iswa	nitni swin
nettat teswa	nitenti swint

**Future tense:
Toekomende tijd:**

necc ad swey	neccin a nsu
cek ad teswed	kenniw ad teswem
cem ad teswed	kennint ad teswent
netta ad isu	nitni ad swen
nettad ad tsu	nitenti ad eswent

(ii) Pronunciation of 'n' 'of'

When 'n' comes before a word which begins with 'e', then it is not pronounced. The sound 'e' is doubled; 'n ɛellal' 'of ɛellal' becomes 'eɛellal'.

(iii) The preposition 'yar'

One way of building a question in the future is by the use of 'yar', as in:

'What will you eat?'	min yar tecced?
'Where will you go?'	mani yar trahed?

In this construction 'ad' or 'a' is not used.

(iv) Future tense and pronouns

In the sentence:

'you will meet her'	ad tt temmelqid
---------------------	-----------------

the pronoun 'tt' comes before the verb; in the following sentence (past tense) it comes after the verb:

'you have met her'	temmelqid tt
--------------------	--------------

Uitspraak van 'n' 'van'

Als 'n' voor een woord dat met 'e' begint, dan wordt het niet uitgesproken; De klank 'e' wordt verdubbeld; 'n ɛellal' 'van ɛellal' wordt uitgesproken als 'eɛellal'.

Het voorzetsel 'yar'

Vraag zinnen in de toekomende tijd kunnen worden gemaakt door 'yar' te gebruiken, zoals in:

'Wat ga je eten?'
'waar ga je heen/wil je heen?'

In deze constructie wordt 'ad' of 'a' niet gebruikt.

Toekomende tijd en voornaamwoorden

In de zin:

'jij gaat haar ontmoeten'

komt 'tt' voor het werkwoord, maar in de volgende zin (verleden tijd), 'tt' staat na het werkwoord:

'jij hebt haar ontmoet'

GLOSSARY

TMAZIT

ENGLISH

cellal:	of cellal (n + cellal)
ead:	still; not yet
cellal:	proper noun (masc.)
ayrum:	bread
acsum:	meat
ahlal:	(=ahlan) welcome
akic:	with you (masc. sg.)
akim:	with you (fem. sg.)
aman:	water
arzu:	look for
arzuγ:	I looked for (ad arzuγ: I'll look for)
atay:	tea
awalena:	these words
batata:	potatoes
bik:	(rarely used; 'marħba bik': 'welcome to you')
cc:	eat
ccey:	I'll eat (after 'ad')
ceceley:	I put on; I lit
cway:	a little
daxel:	inside
drus:	a little; a few
icc:	he will eat (after 'ad')
iseqsiten:	questions
isess:	he drinks/is drinking
isu:	he will drink (after 'ad')
iswa:	he drank
ixs:	he wants
izra:	he saw
labas:	fine; good
labudda	necessary/compulsory
maca:	but
marħba:	welcome (marħba bik: welcome)
mma:	that (mamec mma texsed: as you like)
nehla:	without; not needed
neswa:	we drank
nni:	that (after nouns)
nsess:	we drink/are drinking
nsu:	we'll drink (after 'ad')
qarreb	come near (qarreb γar daxel: come in)
γar daxel:	
sessey:	I drink
sessen:	they (masc.) drink
sessent	they (fem.) drink
ssiney:	I don't know (after 'war')
su:	drink
swadday:	under

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

van cellal (n + cellal)
nog (niet)
voornaam
brood
vlees
welkom
met jou (mann.)
met jou (vrouw.)
water
zoek
ik heb gezocht (ad arzuγ: ik zal zoeken)
thee
deze woorden
aardappel
(niet vaak gebruikt; 'marħba bik': 'jij bent welkom')
eet
ik zal eten (na 'ad')
ik heb (iets) aangestoken
een beetje
binnen
een beetje; weinig
hij zal eten (na 'ad')
vragen
hij drinkt
hij zal drinken (na 'ad')
hij heeft gedronken
hij wil
hij heeft gezien
goed; geen probleem
verplicht; moet
maar
welkom (marħba bik: je bent welkom)
dat (mamec mma texsed: zoals je wilt)
zonder; hoeft niet
wij hebben gedronken
dat/die (na naamwoorden)
wij drinken
wij zullen drinken (na 'ad')
kom dicht(er) (qarreb γar daxel: kom binnen)
ik drink
zij (mann.) drinken
zij (vrouw.) drinken
ik weet niet (na 'war')
drink
onder

swey:	I'll drink (after 'ad')	ik ga drinken (na 'ad')
swen:	they (masc.) will drink (after 'ad')	zij (mann) gaan drinken (na 'ad')
swent:	they (fem.) will drink (after 'ad')	zij (vrouw.) gaan drinken (na 'ad')
swiy:	I drank	ik heb gedronken
swin:	they (masc.) drank	zij (mann.) hebben gedronken
swint:	they (fem.) drank	zij (vrouw.) hebben gedronken
teejb:	(=teejeb) she/it pleased...	(=teejeb) zij/het bevalt ..
tahenjirt:	girl	meisje
taleccint:	orange	sinaasappel
tamellalt:	egg	ei
tateffaht:	apple	appel
tecc:	she'll eat (after 'ad')	zij gaat eten (na 'ad')
tecced:	you'll eat (after 'ad')	jij gaat eten (na 'ad')
tessiwel:	she spoke	zij heeft gesproken
teswa:	she drank	zij heeft gedronken
teswed:	you'll drink (after 'ad')	jij gat drinken (na 'ad')
teswem:	you (masc. pl.) will drink (after 'ad')	jullie (mann.) zullen drinken (na 'ad')
teswent:	you (fem. pl.) will drink (after 'ad')	jullie (vrouw.) zullen drinken (na 'ad')
teswid:	you drank	jij hebt gedronken
teswint:	you (fem. pl.) drank	jullie (vrouw.) hebben gedronken
texsed:	you want/ like	jij wilt
tezrid:	you saw	jij hebt gezien
thenjirt:	(=tahenjirt) girl	(=tahenjirt) meisje
tsess:	she drinks	zij drinkt
tsessed:	you (sg.) drink	jij drinkt
tsessem:	you (masc. pl.) drink	jullie (mann.) drinken
tsessent:	you (fem. pl.) drink	jullie (vrouw.) drinken
tsu:	she'll drink (after 'ad')	zij gaat drinken (na 'ad')
tt:	it/her (3rd pers. fem. pronoun)	het/haar (vrouw. voornaamwoord)
ttlibizyun	television	televisie
tyayitat:	biscuit	koekje
umi:	since; because	omdat
waha:	only; just (cway waha: not that good)	alleen; net (cway waha: een beetje goed; niet zo goed)
war:	negation particle	ontkennend partikel
wawalena:	(=awalena) these words	(=awalena) deze woorden
xas:	on it/him/her	op het/hem/haar
xsey:	I want	ik wil
xzar:	look	kijk
yak:	used to confirm something	gebruikt om iets te bevestigen
yasen:	(which) fits (i dd yar yasen ag: which fits/corresponds with)	(die) past bij (i dd yar yasen ag: die past bij)
zriy	I saw	ik heb gezien

ADRS WIS TESεA: DI LMEDRASA

Jamal: sbaħ lxir

Imuεellim: sbaħ lxir. qim cwayt. tewyed dd yellic ad tγar?

Jamal: wah.

Imuεellim: chal γares men sna?

Jamal: rexxu γares sett snin.

Imuεellim: wa d amur amezwaru i dd tusid da?

Jamal: wah. wa d amur amezwaru i dd usiγ da.

Imuεellim: mamec as qqaren i yellic?

Jamal: qqaren as Najat

Imuεellim: Najat, necc qqaren ayi Muhemmed. ad teqqimed akidi?

Jamal: melmi γar tebda lmedrasa?

Imuεellim: lmedrasa ad tebda ssimana i dd igguren

Jamal: min ittxessan i Najat?

Imuεellim: ittxessa as ij n lkitab, ij n ddiftar, stilawat. aqac lista.

Jamal: cukran. al ssimana i dd igguren a dd nas.

Imuεellim: waxxa, al ssimana i dd igguren. besslama!

Jamal: besslama!

I. AWAL

1. εawed i min tteslid:

- a. chal γarem men sna?
γari εicrin sna
- b. chal γarek men sna?
γari tlatin sna
- c. chal γares men sna γar Jamal?
Jamal γares tnayen u tlatin sna
- d. chal γares men sna γar Jan?
Jan γares εicrin sna
- e. chal γares men sna γar Najat ?
Najat γares εamayen

2. arr x iseqsitena

amedya: cħal ħarem men sna? (eicrin)
ħari eicrin sna

a. cħal ħarek men sna? (eicrin)
ħari eicrin sna

b. cħal ħarem men sna? (tlatin)
ħari tlatin sna

c. cħal ħares men sna ħar Mariette? (arbein)
Mariette ħares arbein sna

d. cħal ħares men sna ħar Jamal? (xemsa u eicrin)
Jamal ħares xemsa u eicrin sna

e. cħal ħarek men sna? (tnayen u eicrin)
ħari tnayen u eicrin sna

3. əawed i min tteslid

a. lkitab inu d acemlal

b. lkitab mnec d awray

c. Mariette, lkitab mnem d acemlal

d. lkitab n Jan d awray

e. lkitab n Mariette d abarcan

f. stilu n Mustafa d aziza

g. stilu n Jawad d azegg°ay

h. taddart n Ĥamid d tacemlalt

i. tħumubin n Anneke d tazegg°ayt

4. arr x iseqsitena

amedya: Mamec igga lkitab n Jan? (awray)
lkitab n Jan d awray

a. Mamec igga lkitab n Mariette? (awray)
lkitab n Mariette d awray

b. Mamec igga lkitab n Tony? (azegg°ay)
lkitab n Tony d azegg°ay

c. Mamec igga stilu n Jamal? (acemlal)
stilu n Jamal d acemlal

d. Mamec tegga taddart (n) əəellal? (tacemlalt)

52 Adris wis tesa (9)

taddart (n) eCellal d tacemlalt

e. Mamec tegga tumubin n Anneke? (tazegg'ayt)
tumubin n Anneke d tazegg'ayt

5. awed i min tteslid

a. ad trahed akidi?

b. ad rahey akidec?

c. ad rahey akidem?

d. ad rahey akides?

6. awed i min tteslid

a. ixess ayi stilu

b. Saida ixess as ddiftar

c. neccin ixess aney Imueellim

d. cek ixess ac lkitab

7. beddel awal awezwaru s wenni i dac immewcen jar leqwas

amedya: necc ixess ayi stilu (cek)
cek ixess ac stilu

a. necc ixess ayi ddiftar (cek)
cek ixess ac ddiftar

b. netta ixess as lkitab (cem)
cem ixess am lkitab

c. neccin ixess aney Imueellim (kenniw)
kenniw ixess awem Imueellim

d. cem ixess am bacekli (necc)
necc ixess ayi bacekli

e. nitni ixess asen tumubin (neccin)
neccin ixess aney tumubin

II. TIRA

1. ini manaya ma nican niy lla.

a. Jamal yares yellis

b. Najat d yellis n Imueellim

c. Najat yares eamayen

- d. Jamal d lmuɛllim
- e. lmedrasa ad tebda ssimana i dd igguren
- f. Najat teqqim ag lmuɛllim
- g. Jamal d yellis ad ɛeqben ɣar lmedrasa ssimana i dd igguren.

2. ɛemmar kul lxawi s ij n wawal: 'melmi', 'as', 'ɕhal', 'men', 'ɣar'.

- a. ɕhal ɣarem ... sna?
- b. Allal ...es eicrin sna.
- c. qqaren... Annette.
- d. ... ɣar tebda lmedrasa?
- e. ... ɣarek men sna?

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) *verb*

Werkwoord

qqim

'sit; stay'

'zitten; blijven'

Present tense:

Tegenwoordige tijd:

necc ttyimiɣ

neccin nettyima

cek ttyimid

kenniw ttyimam

cem ttyimid

kennint ttyimant

netta ittyima

nitni ttyiman

nettat ttyima

nitenti ttyimant

Past tense:

Verleden tijd:

necc qqimeɣ

neccin neqqim

cek teqqimed

kenniw teqqimem

cem teqqimed

kennint teqqiment

netta iqqim

nitni qqimen

nettat teqqim

nitenti qqiment

Future tense

Toekomende tijd

necc ad qqimeɣ

neccin a neqqim

cek ad teqqimed

kenniw ad teqqimem

cem ad teqqimed

kennint ad teqqiment

netta ad iqqim

nitni ad qqimen

nettad ad teqqim

nitenti ad qqiment

(ii) directional 'dd'

'dd' comes after the verb in affirmative sentences in the present as well as past tense:

'you bring your daughter'

ttawyed dd yellic

'Jij brengt je dochter mee'

'you brought your daughter'

tewyed dd yellic

'jij hebt je dochter meegebracht'

In the future tense 'dd' comes before the verb:

In de toekomstige tijd staat 'dd' vóór het werkwoord:

'you will bring your daughter'

ad dd tawyed yellic

'Jij gaat je dochter mee-brengen'

In negative sentences, 'dd' comes always before the verb independent of the tense of the verb:

Als een zin ontkennend is, dan komt 'dd' altijd vóór het werkwoord, onafhankelijk van de tijd van het werkwoord:

'he did not come'

war dd yusi ca

'hij is niet gekomen'

'he does not come'

war dd ittis

'hij komt niet'

(iii) kinship terms

Kinship terms such as 'uma' 'my brother', 'baba' 'my father', etc. are always used with a possessive meaning:

verwantschapstermen

Verwantschapstermen zoals 'uma' 'mijn broer', 'baba' 'mijn vader', etc. hebben altijd een uitgang met de functie van bezittelijk voornaamwoord:

'he has a daughter'

γares ij n yellis

'hij heeft een dochter'

'yellis' means 'his/her daughter'

'yellis' betekent 'zijn/haar dochter'

Here are more examples:

Hier volgen nog enkele voorbeelden:

yelli
'my daughter'

'mijn dochter'

yellic
'your (masc. sing.) daughter'

'jouw (mann.) dochter'

yellim
'your (fem. masc.) daughter'

'jouw (vrouw.) dochter'

yellis
'his/her daughter'

'zijn/haar dochter'

'our daughter'	yellitney	'onze dochter'
'your (masc. pl.) daughter'	yellitwem	'jullie (mann.) dochter'
'your (fem. pl.) daughter'	yellitkent	'jullie (vrouw.) dochter'
'their (masc.) daughter'	yellitsen	'hun (mann.) dochter'
'their (fem.) daughter'	yellitsent	'hun (vrouw.) dochter'

(iv) Adjectives***Bijvoeglijke naamwoorden*****singular masculine****enkelvoud mannelijk**

'a white bus'	ij n ttubis d acemlal	'een witte bus'
---------------	-----------------------	-----------------

singular feminine**enkelvoud vrouwelijk**

'a white house'	ij n taddart d tacemlalt	'een wit huis'
-----------------	--------------------------	----------------

plural masculine**meervoud mannelijk:**

'white busses'	ttubisat d icemlalen	'witte bussen'
----------------	----------------------	----------------

plural feminine**'meervoud vrouwelijk:**

'white houses'	tudrin d ticemlalin	'witte huizen'
----------------	---------------------	----------------

GLOSSARY

TMAZIT

camayen:	two years
ceqben:	they went back (ad ceqben they will go back)
abarcen:	black (masc.)
acemlal:	white (masc.)
akidec:	(=akic =kic) with you (masc. sing.)
akidem:	(=akim =kim) with you (fem. sg.)
akides:	(=akis =kis) with him/her
aney:	us
aqac:	here you are (aqa + noun: here is ...)
arben:	forty
arezzu:	I look for
asen:	them
awal:	words; speech
awem:	you (masc. pl. indirect object)
awra:	yellow (masc.)
azegg'a:	red (masc.)
aziza:	blue; green (regional variation)
baceklit:	bicycle
beddel:	change
igga:	he did
igguen:	(which) is coming (with 'dd'); (ssimana i dd igguen: next week)
iqqim:	he sat/is sitting
ittima:	he sits/is sitting
itxessa:	it/he is needed/missing
itxessan:	which is needed
jar:	between
leqwas:	parentheses
lista:	list
lmueellim:	teacher; instructor
lxir:	abundance; good(ness)
melmi:	when
Najat:	proper noun (fem.)
nas:	we'll come (after 'a + dd')
neqqim:	we sat/are sitting
nettima:	we sit/are sitting
qqim:	sit down; stay
qqimey:	I sat down/am sitting; I stayed
qqimen:	they (masc.) sat down/ are sitting
qqiment:	they (fem.) sat down; they stayed
sbah:	morning (sbah lxir: good morning)
sett:	(=setta) six
snin:	years
tyar:	she'll study (after 'ad')
tacemlalt:	white (fem.)
tazegg'a:	red (fem.)

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

twee jaar
zij zijn terug gaan (ad ceqben: zij zullen terug gaan)
zwart (mann.)
wit (mann.)
(=akic =kic) met jou (mann.)
(=akim =kim) met jou (vrouw.)
(=akis =kis) met hem/haar
ons
hier ben jij (aqa + naam: hier is ...)
veertig
ik zoek
hun
woorden; gesprek
jullie (mann. indirect object)
geel
rood
blauw; groen (regionale variatie)
fiets
verander
hij deed
(die) komt (met 'dd'); (ssimana i dd igguen: volgende week)
hij zit/hij zat
hij neemt plaats
het is nodig
die nodig is
russen
haakjes
lijst
leraar
overvloed; goedheid
wanneer
voornaam (vrouw.)
wij zullen komen (na 'a + dd')
wij zatten/zitten
wij zitten
blijf; ga zitten
ik ben gaan zitten; ik bleef
zij (mann.) gingen zitten; zij bleven
zij (vrouw.) gingen zitten; zij bleven
ochtend (sbah lxir: goede morgen)
(=setta) zes
jaren
zij zal naar school (na 'ad')
wit (vrouw.)
rood (vrouw.)

tebda:	she/ it began	het/zij is begonnen
tegga:	it/she is; it/she did	het/zij is; het/zij deed
teqqim:	she sat down	zij hgaat zitten
teqqimed:	you (masc.sing.) sat down	jij ging zitten
teqqimem:	you (masc. pl.) sat down	jullie (mann.) gingen zitten
teqqiment:	you (fem. pl.) sat down	jullie (vrouw.) gingen zitten
tewyed:	you (masc.) took (tewyed dd: you brought)	jij bracht (tewyed dd: jij heeft (iets) meegebracht)
tlatin:	thirty	dertig
ttyima:	she sits down	zij gaat zitten
ttyimam:	you (masc. pl.) sit down	jullie (mann.) gaan zitten
ttyiman:	they (masc.) sit down	zij (mann.) gingen zitten
ttyimant:	they (fem.) sit down	zij (vrouw.) gingen zitten
ttyimiy:	I sit down	ik ga zitten
ttyimid:	you (sg.) sit down	jij gaat zitten
tusid:	you came (with 'dd')	jij bent gekomen (met 'dd')
wenni:	that one (masc.)	die (mann.) daar
xemsa:	five	vijf
yellis:	his/her daughter	haar/zijn dochter

ADRIS WIS eECRA: DI LXEDMET

Mhend: ssalamu ealikum

Eli: wa ealikum ssalam. ac xbarek?

Mhend: labas, i cek?

Eli: ula (d) nnecc labas! attas war nemzar! mani tweddared?

Mhend: da waha! ula (d) ccek tweddared, ttryil ayi trahed fakansiy!

Eli: lla! war ruhey mani; lehmu attas di lmayrib!

Mhend: nican! nnan ayi war tzemmmared ad tuyured di tfuct!

Eli: amenni i ttesliy! nniy ac, a negg ij n watay?

Mhend: zzayes i yar nebda!

I. AWAL

1. eawed i min tteslid

- a. mani trahed idennat?
idennat rahey yar lmedrasa
- b. mani trah Anneke idennat?
idennat trah Anneke yar sini
- c. mani irah Jan yar ssbek?
yar ssbek irah Jan yar ljamiea
- d. mani trahem kenniw idennat?
idennat nrah neccin yar Leiden
- e. mani trahed cek idennat?
idennat rahey necc yar taddart

2. eawed i min tteslid

- a. melmi trahed yar Tilburg?
rahey din idennat
- b. melmi trahed yar Leiden?
rahey din yar ssbek
- c. melmi irah Jan yar Utrecht?
irah din yar tmeddit
- d. melmi trah Saeida yar ljamiea?
trah din yar tmenya

3. ɛawed i min tteslid

- a. ad irah Jan ɣar sini?
war izemmar
- b. ad trahed ɣar Leiden?
war zemmareɣ
- c. ad trah Anneke ɣar lqehwa?
war tzemmar
- d. ad rahan ihenjiren ɣar ssuq?
war zemmaren
- e. ad trahed ɣar lmedrasa?
war zemmareɣ

4. ɛawed i min tteslid

- a. Jan irah ɣar Lmayrib!
amenni i ttesliɣ
- b. lehmu attas di Lmayrib!
amenni i ttesliɣ
- c. taddart n Jamal d tameqrant!
amenni i ttesliɣ
- d. Mariette teqqar Tmaziɣt!
amenni i ttesliɣ
- e. Muħend izzenz ttumubin nnes!
amenni i ttesliɣ

5. ɛawed i min tteslid

- a. ad dd yas ttubis ɣar teneac?
war ssineɣ
- b. stiluya n Jamal?
war ssineɣ
- c. nhara d lexmis?
war ssineɣ
- d. anzar di Groningen?
war ssineɣ
- e. macinaya ttrah ɣar Eindhoven?
war ssineɣ

6. ɛawed i min tteslid

- a. trahed ca umur ɣar Leiden?
lla, ɛemmars war din ruħeɣ
- b. tezrid ca umur lfilma?

60 Adris wis eecra (10)

lla, eemmars war t zriγ

c. teccid ca umur tamarraqt?
lla, eemmars war tt cciγ

d. izra Jan ca umur lmaγrib?
lla, eemmars war t izri

e. teswa Anneke ca umur atay s nneenae?
lla, eemmars war t teswi

7. beddel awal i γar illa usettir s wadday s wenni jar leqwas

amedya: Jamal irah γar Fransa (Anneke)
Anneke trah γar Fransa

a. Jan irah γar Leiden (Anneke)
Anneke trah γar Leiden

b. neccin nezra Tilburg (Amsterdam)
neccin nezra Amsterdam

c. Anneke d Jamal zeddγen di Utrecht (nitni)
nitni zeddγen di Utrecht

d. necc qqaren ayi Cellal (netta)
netta qqaren as Cellal

e. Mariette teqqar Tafransist (Tmaziγt)
Mariette teqqar Tmaziγt

8. arr x iseqsitena s 'lla, war ...zemmar'

amedya: ad isu Muhend atay?
lla, war izemmar

a. ad icc eellal tateffahta?
lla, war izemmar

b. akidi tenmunswed?
lla, war zemmareγ

c. ad trah Anneke γar ljamica?
lla, war tzemmar

d. ad tγared lkitaba?
lla, war zemmareγ

e. ad teswem atay akidi?
lla, war nzemmar

II. TIRA

1. seqsa s wawal i illan jar leqwas

amedya: Q. Mukend ad isu lqehwa (min)

A. min yar isu Mukend?

a. ad rakey yar Leiden tiwecca (melmi)

b. Mammat ad tecc timellalin (min)

c. nitni ad rahen yar Nijmegen (mani)

d. kennint ad tyarent Tmaziyt (min)

2. edel awal i illan jar leqwas

amedya: neccin attas war (siwel) ag wayawya

neccin attas war nessiwel ag wayawya

a. neccin attas war (su) atay ag wayawya

b. kenniw attas war (siwel) ag wayawya

c. nitni attas war (cc) ag wayawya

d. kennint attas war (yar) ag wayawya

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) Verb

'ini'

Werkwoord

'say'

'vertellen'

Note: In the present tense, this verb takes the same form as the verb 'yar' 'study/read'.

Opmerking: In de tegenwoordige tijd krijgt dit werkwoord dezelfde vorm als het werkwoord 'yar' 'lezen/studeren'

Present tense

Tegenwoordige tijd

necc qqarey
cek teqqared
cem teqqared
netta iqqar
nettati teqqar

neccin neqqar
kenniw teqqarem
kennint teqqarent
nitni qqaren
nitenti qqarent

Past tense:

Verleden tijd

necc nniy
cek tennid
cem tennid
netta inna
nettati tenna

neccin nenna
kenniw tennam
kennint tennant
nitni nnan
nitenti nnant

**Future tense:
Toekomstige tijd**

necc ad iniy
cek ad tinid
cem ad tinid
netta ad yini
nettad ad tini

neccin a nini
kenniw ad tinim
kennint ad tinint
nitni ad inin
nitenti ad inint

(ii) reciprocity

wederkerigheid

In the sentence:

In de zin :

'we met in Utrecht' **nemmelqa di Utrecht**

'wij hebben elkaar in Utrecht ontmoet'

'nemmelqa' is the result of the prefixation of 'n' (1st person pl.) to the verb 'melqa', but 'melqa' is itself a combination of 'm' reciprocity particle and the verb 'lqa' 'meet' (we speak of reciprocity when two subjects do something for/to each other). Another example of reciprocity is:

'nemmelqa' komt voort uit de combinatie van 'n' en 'melqa'. 'melqa' is een combinatie van 'm' (wederkerigheid partikel) en 'lqa' 'treffen' (Er is sprake van wederkerigheid waarin twee subjecten iets doen voor/met elkaar; hier: zij ontmoeten elkaar). Een ander voorbeeld is:

'they spoke to each other' **msawalen**

'zij hebben met elkaar gesproken'

In 'msawalen', the verb is 'siwel', and the 'm' is for reciprocity.

In 'msawalen' is 'siwel' het werkwoord, en 'm' verwijst naar wederkerigheid.

(iii) Combination of 'zi' 'from' and pronouns

Combinatie van 'zi' 'van(af)' en voor-naamwoorden

zzayes

is a combination of 'zi' 'from' and 'as' 'him/her/it'. Here are the other combinations of personal pronouns with 'zi':

is een combinatie van 'zi' 'van/met' en 'as' 'hem/haar/die/het'. Hier zijn de andere combinaties van naamwoorden en 'zi':

'from/with me' **zzayi** 'van/met mij'

'from/with you (masc.)' **zzayek** 'van/met jou (mann.)'

'from/with you (fem.)' **zzayem** 'van/met jou (vrouw.)'

'from/with him/her/it' **zzayes** 'van/met hem/haar'

'from/with us' **zzayne** 'van/met ons'

'from/with you (masc.pl.)'	zzaywem	'van/met jullie (mann.)'
'from/with you (fem.pl.)'	zzaykent	'van/met jullie (vrouw.)'
'from/with them (masc.)'	zzaysen	'van/met hun (mann.)'
'from/with them (fem.)'	zzaysent	'van/met hun (vrouw.)'

GLOSSARY

TMAZIFT

ENGLISH

calikum:	on you (pl.) (ssalamu calikum: peace be with you)
cemmars:	never
ac xbarek	(borrowed from Arabic) how are you?
amenni:	that way; (amenni i ttesliy: that's what I heard!)
anzar:	rain (N.)
ccek:	(d + cek) you (masc. sg.)
cciy:	I ate
fakansiy:	(borrowed from Dutch) on holiday
idennat:	(= idennad) yesterday
ihenjiren	children
iniy:	I'll say (after 'ad')
inin:	they (masc.) will say (after 'ad')
inint:	they (fem.) will say (after 'ad')
inna:	he said
izemmar:	he can
izri:	he didn't see (after 'war')
izzenz:	he sold
lehm:	heat; warmth
lfilma:	this movie
lkitab:	this book
Lmayrib:	Morocco
Muhend:	Proper noun (masc.)
nebda:	we began (a nebda: we'll begin)
negg:	we'll do (after 'a' (=ad))
nemzar:	we have seen each other
nenna:	we said
neqqar:	we are saying
nezra:	we saw
nini:	we'll say (after 'a' (=ad))
nnan:	they (masc.) said
nnant:	they (fem.) said
nneenac:	mint (used in tea)
nniy:	I said
nzemmar:	we can
qqarent:	they (fem.) say; they study
rahen:	(= ruhen) they (masc.) went
ruhey:	(= rakey) I went
setta:	six
ssalam(u):	peace (ssalamu calikum: peace be upon you)
ssbeh:	morning
stiluya:	this pen
tyared:	you'll go to school; we'll study/read (after 'ad')
Tafransist	French

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

op jullie (ssalamu calikum: vrede zij met jullie)
nooit
hoe is het met jou (ontleend aan het Arabisch)
op die manier (amenni i ttesliy: dat is wat ik heb gehoord)
regen
(d + cek) het is jij; jij bent het
ik heb gegeten
vakantie (ontleend aan het Nederlands)
(= idennad) gisteren
kinderen
ik zal zeggen (na 'ad')
zij (mann.) zullen zeggen (na 'ad')
zij (vrouw.) zullen zeggen (na 'ad')
hij heeft gezegd
hij kan
hij heeft niet gezien (na war')
hij heeft verkocht
hitte; warmte
deze film
dit boek
Marokko
voornaam (mann.)
wij zijn begonnen (a nebda: wij zullen beginnen)
wij zullen doen (na a (=ad))
wij hebben elkaar gezien
wij hebben gezegd
wij zeggen
wij hebben gezien
wij zullen zeggen (na 'a' (=ad))
zij (mann.) hebben gezegd
zij (vrouw.) hebben gezegd
mint (gebruikt in thee)
ik heb gezegd
wij kunnen
zij (vrouw.) zeggen; zij studeren
(= ruhen) zij (mann.) gingen
(= rakey) ik ging
zes
vrede (ssalamu calikum: vrede)
zij met u)
ochtend
deze pen
jij zal naar school; wij zullen studeren/lezen (na 'ad')
Frans

tamarraqt:	split pea soup	erwten soep
tateffahṭa	this apple	deze appel
teccid:	you ate	jij hebt gegeten
temmunswed	you had dinner	jij hebt (het avond eten) gegeten
tenna:	she said	zij heeft gezegd
tennam:	you (masc. pl.) said	jullie (mann.) zeiden
tennant:	you (fem. pl.) said	jullie (vrouw.) zeiden
tennid:	you said	jij zei
teqqarem:	you (masc. pl.) say	jullie (mann.) zeggen
teqqarent:	you (fem. pl.) say	jullie (vrouw.) zeggen
teswi:	she didn't drink (after 'war')	zij heeft niet gedronken (na 'war')
tfuct:	sun(shine)	zon (zonneshijn)
tini:	she'll say (after 'ad')	zij zal zeggen (na 'ad')
tinid:	you'll say (after 'ad')	jij zal zeggen (na 'ad')
tinim:	you (masc. pl.) will say (after 'ad')	jullie (mann.) zullen zeggen (na 'ad')
tinint:	you (fem. pl.) will say (after 'ad')	jullie (vrouw.) zullen zeggen (na 'ad')
Tmaziyt:	Berber	Berber(s)
tmeddit:	(=tameddit) night	(=tameddit) nacht
tmenya:	eight	acht
tt:	it (fem.)	haar/het (vrouw.)
tt-yilayi:	I thought/ believed	ik dacht
tteliy:	I heard	ik hoor
tuyured:	you went/walked	jij ging/hebt gelopen
tweddared:	you are lost (mani twaddared?: where have you been for so long?)	je bent verdwaald (mani tweddared?: waar ben je geweest al die tijd?)
tzemmar:	she can	zij kan
tzemmared:	you can	je kunt
ula:	and; also	en; ook
umur:	(=amur) ij umur: one time	(=amur) keer
usetir:	(=asetir) line	(=asetir) lijn
wadday:	(=swadday) underneath; under	(=swadday) beneden; onder
watay:	(=atay) tea	(=atay) thee
xbarek:	your news (Arabic loan; ac xbarek: how are you?)	jouw nieuws (ac xbarek: hoe gaat het met jou?); ontleend aan het Arabisch
yas:	he/it will come (after 'ad')	hij/het (mann.) zal komen (na 'ad dd')
yini:	he will say (after 'ad dd')	hij zal zeggen (na 'ad')
zemmarey:	I can	ik kan
zemmaren:	they (masc. pl.) can	zij kunnen
zriy:	I saw	ik heb gezien
zzayes:	with it (zzayes i yar nebda: we'll start with it!); from it	met die/het (zzayes i yar nebda: wij zullen ermee beginnen); van die/het

ADRIS WIS HIDεAC: HASAN FAR WAJJAR NNES

Emaruc: Ahlan Hasan, adef dd γar daxel

Hasan: mamec tellid, mlih?

Emaruc: mlih, i cek?

Hasan: ula (d) nnecc mlih. teejb ac ca taddart nnec n jdid?

Emaruc: attas!

Hasan: taddart nnec d tameqqrant.

Emaruc: wah! dayes tlata n lebyut: lbit n ides, salun, lbit (n) ihenjiren. i cek, taddart nnec temγar ca?

Hasan: cwayt. ula (d) nnecc γari tlata n lebyut, maca d imezzyanen attas.

Emaruc: xsey a(d) cek ssepsiγ: war tteslid bu ssdae n musiqa s llilet?

Hasan: wah! tessned manis i dd ittas?

Emaruc: zi jjiran s nnej. zeddyen din imehdaren; ttasen dd γarsen attas (n) imeddukal nsen.

Hasan: γarek lheqq. nitni ead d imezzyanen, jj ad ilin!

Emaruc: γarek lheqq. amen xsen. εawed, marra marra i tteggan ssdae. min γar teswed, atay niγ lqehwa?

Hasan: rexxu ead i swiγ, nehla.

Emaruc: lla, labudda. a(d) dd ggeγ atay?

Hasan: umi texsed, waxxa.

I. AWAL

1. εawed i min tteslid

a. taddart nnec d tameqqrant
wah, taddart inu d tameqqrant

b. γarek attas (n) imeddukal
nican, γari attas (n) imeddukal

c. ad teswed lqehwa?
waxxa, ad sweγ lqehwa

d. jjiran daysen ssdae
γarek lheqq, jjiran daysen ssdae

2. arr x iseqsitena s 'waxxa'

amedya: ad teswed atay?
waxxa, ad sweγ atay

- a. ad teswed lqehwa?
waxxa, ad sweγ lqehwa
- b. ad teqqimed akidi?
waxxa, ad qqimeγ akidec/em
- c. ad tecced akidi?
waxxa, ad cceγ akidec/em
- d. a nemmelqa tiwecca?
waxxa, a nemmelqa tiwecca
- e. a nrah γar sini?
waxxa, a nrah γar sini
- f. ad teswed atay?
waxxa, ad sweγ atay

3. arr s 'γarek lħeqq'

amedya: da attas n iwdan!
γarek lħeqq: da attas n iwdan

- a. Jamal ittrah γar lmedrasa kul nnhar
γarek lħeqq: Jamal ittrah γar lmedrasa kul nnhar.
- b. Muħemmed izeddeγ di Rotterdam
γarek lħeqq: Muħemmed izeddeγ di Rotterdam
- c. Saeida teqqar di ljamiea
γarek lħeqq: Saeida teqqar di ljamiea
- d. Jan d Marie rahen γar Lmayrib
γarek lħeqq: Jan d Marie rahen γar Lmayrib
- e. cellal isya #umubin
γarek lħeqq: cellal isya #umubin

4. beddel awal amezwaru s wenni jar leqwas

amedya: Jan irah γar Fransa (Jamila)
Jamila trah γar Fransa

- a. netta qqaren as Muħend (necc)
necc qqaren ayi Muħend
- b. nitni swin lqehwa (Saeida d Marie)
Saeida d Marie swint lqehwa
- c. Fatima tessiwel ag Malika (Saeida d Jamal)
Saeida d Jamal ssiwlen ag Malika

68 Adris wis hidaeac

- d. necc cciy ij n tγayitat (cem)
cem teccid ij n tγayitat
- e. neccin nxeddem di Nijmegen (kenniw)
kenniw txeddmem di Nijmegen
- f. cem teqqared di ljamiea (kennint)
kennint teqqarent di ljamiea

II. TIRA

1. emmar lxawi s 'γar...'. a. necc ... lħeqq b. Jan war ... bu lħeqq c. Saeida ... baceklit d. kenniw war ... bu ttumubin e. cem ... tlatin sna f. neccin ... ij n taddart d tameqqrant g. cek ... attas (n) imeddukul

2. edel awal i illan jar leqwas

- a. (rah) cek γar Leiden tiwecca?
- b. Jan (su) attas n birra idennat!
- c. Saeida d Mariette (zdey) di Groeningen.
- d. neccin (cc) aγrum d ddhen kul nnhar!
- e. necc (siwel) Tmaziyt, i cek?
ula d necc (siwel) tmaziyt!

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) Verb		werkwoord
	gg	
'do'		'doen'

Present tense:
Tegenwoordige tijd:

necc tteggey	neccin nttegg
cek ttegged	kenniw tteggem
cem ttegged	kennint tteggent
netta ittegg	nitni tteggem
nettat ttegg	nitenti tteggent

Past tense:**Verleden tijd:**

necc ggiy	neccin negga
cek teggid	kenniw teggim
cem teggid	kennint teggint
netta igga	nitni ggin
nettat tegga	nitenti ggint

Future tense (simple):**Toekomstige tijd:**

necc ad ggey	neccin a negg
cek ad tegged	kenniw ad teggem
cem ad tegged	kennint ad teggent
netta ad igg	nitni ad ggen
nettat ad tegg	nitenti ad ggint

Future tense (continuous)**Onvoltooid toekomstige tijd**

necc ad ttegey	neccin a nttegg
cek ad tteggd	kenniw ad tteggem
cem ad tteggd	kennint ad tteggent
netta ad ittegg	nitni ad tteggem
nettat ad ttegg	nitenti ad tteggent

(ii) The 'aqa' particle**het 'aqa' partikel****Hasan aqat yar wajjar nnes**

'Hasan is at his neighbor's'

'Hasan is bij zijn buurman'

Pronouns that are attached to 'aqa':**Voornaamwoorden die aan 'aqa' vast kunnen zitten:**

	aqayi	
'Here I am'		'hier ben ik'
	aqac	
'Here you (masc.sing.) are'		'hier ben jij (mann.)'
	aqacem	
'here you (fem. sing.) are'		'hier ben jij (vrouw.)'
	aqat	
'Here it/he is'		'hier is hij (mann.)'
	aqatt	
'Here she/it is'		'hier is zij (vrouw.)'
	aqaney	
'Here we are'		'hier zijn we'
	aqaken	
'Here you (masc. pl.) are'		'hier zijn jullie (mann.)'

70 Adris wis hidaeac

'Here you (fem. pl.) are'	aqakent	'hier zijn jullie (vrouw.)'
'Here they (masc.) are'	aqaten	'hier zijn zij (mann.)'
'Here they (fem.) are'	aqatent	'hier zijn zij (vrouw.)'

(iii) Position of subject

Positie van het subject

The subject of a sentence can be placed at the end of that sentence, as in:

Het subject van een zin kan aan het eind van de zin staan, zoals in:

'Students live there'	zeddɣen din imehdaren	'Daar wonen studenten'
'A lot of their friends visit them (Lit. they come to them a lot of their friends)'	ttasen dd ɣarsen attas n imeddukal nsen	'zij krijgen bezoek van veel van hun vrienden' (Letterlijk: zij komen naar hun veel van hun vrienden)

The subject also occurs at the beginning of a sentence, as in:

Het subject kan ook aan het begin van de zin, zoals in:

	ɛali izeddeɣ din	
'ɛali lives there'		'ɛali woont daar'

(iv) Pronunciation

Uitspraak

In the sentence

In de zin:

	ula d necc	
'me too'		'ik ook'
the 'd' is not pronounced; the 'n' of 'necc' is doubled:		wordt de 'd' niet uitgesproken; de 'n' van necc verdubbelt:

	ula nnecc	
In the sentence:		In de zin:
	taddart nnec d tameqqrant	
'your (masc. sing.) house is big'		'jouw (mann.) huis is groot'
is the 'd' before 'tameqqrant' not pronounced. The 't' of 'tameqqrant' is doubled:		wordt de 'd' die voor tameqqrant komt niet uitgesproken; de 't' van 'tameqqrant' is daarentegen verdubbeld:
	taddart nnec ttameqqrant	

GLOSSARY

TMAZIT

ENGLISH

γarsen:	they (masc.) have
ead:	still (nitni ead d imezzyanen: they are still young); just (rexu ead i swiy: I have just had a drink)
awed:	and (also); repeat
edel:	amend; repair
Emaruc:	proper noun (masc.)
adef:	go in (adef dd: come in)
ahlan:	welcome
amen:	as (amen xsen: as they like)
as:	him/her
birra:	beer
dayes:	in it/him/her
daysen:	in them
ddhen:	butter
Fransa:	France
gg:	do!
ggey:	I'll do (after 'ad')
ggen:	they (masc.) will do (after 'ad')
ggent:	they (fem.) will do (after 'ad')
ggiy:	I did
ggin:	they (masc.) did
ggint:	they (fem.) did
Hasan:	proper noun (masc.)
ides:	sleep (N.)
igg:	he'll do (after 'ad')
ilin:	they will be (after 'ad'); (jj ad ilin: don't mind them)
illan:	which is (after 'i' (that; which))
imeddukul:	friends
imehdaren:	students; pupils
imezzyanen	little (masc. pl.)
isya:	he bought
ittas:	it comes (manis i dd ittas: where it comes from)
Jamila:	proper noun (fem.)
jar:	between
jj:	leave; let
jjdid:	new
jjiran:	neighbors
lbit:	room
lebyut:	rooms
lheqq:	righteousness (γarek lheqq: you're right)

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

zij (mann.) hebben
nog (nitni ead d imezzyanen: zij zijn nog jong); net (rexu ead i swiy: ik heb net gedronken)
en; herhaal
herstel; verbeter
voornaam (mann.)
ga naar binnen (adef dd: kom binnen)
welkom
zoals (amen xsen: zoals zij willen)
hem/haar
bier
in het/hem/haar
in hun/hen/ze
boter
Frankrijk
doe!
ik ga doen (na 'ad')
zij (mann.) gaan doen (na 'ad')
zij (vrouw.) gaan doen (na 'ad')
ik deed (heb gedaan)
zij (mann.) hebben gedaan
zij (vrouw.) hebben gedaan
voornaam (mann.)
slaap
hij zal doen (na 'ad')
zij zullen zijn (na 'ad') (jj ad ilin: let niet op hen)
die is/bestaat (na 'i')
vrienden
leerlingen; studenten
klein (mann. meerv.)
hij heeft gekocht
het/hij komt (manis i 'dd ittas: waar die vandaan komt)
voornaam (vrouw.)
tussen
laat
nieuw
buuren
kamer
kamers
gelijk (γarek lheqq: je hebt gelijk)

llilet:	night	nacht
Lmayrib:	Morocco	Marokko
marra marra:	from time to time (Arabic loan)	af en toe (ontleend aan het Arabisch)
Muhammed:	proper noun (masc.)	voornaam (mann.)
musiqā:	music	muziek
negga:	we did	wij hebben gedaan
nnej:	(=sennej) above	(=sennej) boven
nsen:	their (masc.)	hun
nttegg:	we do/are doing	wij doen
nxeddem:	we work/are working	wij werken
Sacida:	proper noun (fem.)	voornaam (vrouw.)
siwel:	speak	spreek
ssdaε:	noise	lawaaï
sseqsiy:	I asked (ad sseqsiy: I'll ask)	ik heb gevraagd (ad sseqsiy: ik ga vragen)
tεejb ac:	it (fem.) pleases you (you like it)	het/zij bevalt jou
tameqqrant	big (fem.)	groot (vrouw.)
tegg:	she'll do (after 'ad')	zij zal doen (na 'ad')
tegged:	you'll do (after 'ad')	jij zult doen (na 'ad')
teggem:	you (masc. pl.) will do (after 'ad')	jullie (mann.) zullen doen (na 'ad')
teggent:	you (fem. pl.) will do (after 'ad')	jullie (vrouw.) zullen doen (na 'ad')
teggid:	you did	jij hebt gedaan
teggim:	you (masc. pl.) did	jullie (mann.) hebben gedaan
teggint:	you (fem. pl.) did	jullie (vrouw.) hebben gedaan
temyar:	it (fem.) is big	het/zij is groot
tessned:	you know	jij weet/kent
tiwecca:	tomorrow	morgen
ttasen:	they (masc.) come (followed by 'dd')	zij (mann.) komen (gevolgd door 'dd')
tteggem:	you (masc. pl.) do	jullie (mann.) doen
tteggē:	they (masc.) do	zij (mann.) doen
tteggent:	they (fem.) do	zij (vrouw.) doen
txeddem:	she works	zij werkt
wajjar:	(=ajjar) neighbor	(=ajjar) buurman
xsen:	they (masc.) want	zij (mann.) willen

ADRIŠ WIS TENƎAC: ƎAD NECC AD RAHEF FAR LMEDRASA?!

Ǝalia: ahlan Mimunt, min ttegged di lmektaba?

Mimunt: xezzarey ma da ca n lkutub s Teerabt niy s Tefransist, i cem?

Ǝalia: necc ttasey dd da ħuma ad yarey ljarida.

Mimunt: yarsen da ljaridat s Teerabt d Tefransist?

Ǝalia: da drus; maca necc qqarey ula tinni s Thulandiyt.

Mimunt: necc war zemmarey ad yarey s Thulandiyt!

Ǝalia: war teqqared bu Thulandiyt?!

Mimunt: lla walu!

Ǝalia: mayemmi war truhed ad tyared?

Mimunt: iwa... ttshedhiy ad rahey yar lmedrasa...ad bdiy zi jdid.

Ǝalia: min teqqared?!

Mimunt: yari eicrin sna: Ǝad necc ad rahey yar lmedrasa?!

Ǝalia: tiyuri war yares bu lhedd!

I. AWAL

1. Ǝawed i min tteslid

- xezzarey ma da ca n lkutub.
- ttasey dd da ħuma ad yarey ljarida.
- yarsen da ljaridat s Teerabt.
- war qqarey bu Thulandiyt.
- ttshedhiy ad rahey yar lmedrasa.

2. Ǝawed i min tteslid illa awal amezwaru

amedya: necc qqaren ayi Jan
qqaren ayi Jan

- nettat teqqar Tmaziyt
teqqar Tmaziyt
- neccin izeddey di Nijmegen
izeddey di Nijmegen

- c. kenniw txeddmem di ljamiea
txeddmem di ljamiea
- d. neccin nessawal Taerabt
nessawal Taerabt
- e. cem trahed yar Lmayrib martayen
trahed yar Lmayrib martayen
- f. necc qqarey di Delft
qqarey di Delft

3. beddel awal amezwaru s wenni jar leqwas

amedya: netta ixezzar ma da ca n watay (necc)
necc xezzarey ma da ca n watay

- a. necc xezzarey ma da ca n lqehwa (netta)
netta ixezzar ma da ca n lqehwa.
- b. necc xezzarey ma da Muhemmed (netta)
netta ixezzar ma da Muhemmed.
- c. necc xezzarey ma da ca n ssukk^oar (netta)
netta ixezzar ma da ca n ssukk^oar.
- d. necc qqarey Tahulandiyt (nettat)
nettat teqqar Tahulandiyt.
- e. cem teqqared Tahulandiyt (necc)
necc qqarey Tahulandiyt.

4. awed i min tteslid

- a. Jan war ix s bu lkitab, ix s stilu.
- b. war ufiy bu lkitab, ufiy ddiftar.
- c. neccin war neqqar bu Teerabt, neqqar Tmaziyt.
- d. netta war ixeddem bu di lqehwa, ixeddem di firma.
- e. neccin war narezzu bu seppitar, narezzu lmektaba.

5. awed i min tteslid

- a. ad rahey yar lmedrasa niy lla?
mala trahed hsen
- b. ad swey lekninaya niy lla?
mala teswid tt hsen
- c. ad rahey yar wedbib niy lla?
mala trahed hsen
- d. ad xedmey nhara niy lla?
mala txedmed hsen

e. ad ariy tabrata niy lla?
mala turid tt hsen

6. cawed i min tteslid

a. war ssiney ma ad rahey yar seppitar niy ad rahey yar lxedmet?
rah yar seppitar

b. war ssiney ma ad swey atay niy ad swey lqehwa?
su lqehwa

c. war ssiney ma ad nedhey baceklit niy ad nedhey tumubin?
ndeh baceklit

d. war ssiney ma ad csiy lkitaba niy ad csiy lkitabin?
csi lkitaba

e. war ssiney ma ad yarey Tahulandiyt niy ad yarey Taseppanyut?
yar Tahulandiyt

II. TIRA

1. arr x iseqsitena, bda s min dac immewcen

amedya: ug issawalen Tmaziyt?
(d) nnecc ig issawalen Tmaziyt

a. ug irahen yar Leiden idennat?
d Jan

b. ug iswin lqehwa inu?
d Mariette

c. ug yarezzun lmektaba?
d Saaida d Jan

d. ug issawalen Tmaziyt?
(d) nneccin

e. ug ixsen atay s nneenae?
(d) nneccin

2. qaren awalena s 'war issin ma ... niy...'

amedya: Q. Fatima teks ad tecc tateffaht
Fatima teks ad tecc taleccint
A. Fatima war tessin ma ad tecc tateffaht niy ad tecc taleccint

a. Jan ixs ad isu lqehwa
Jan ixs ad isu atay

b. Jamal ixs ad irah yar Lmayrib
Jamal ixs ad irah yar Fransa

c. Minun ixs ad icc batata
Mimun ixs ad icc aȳrum

d. Saeid ixs ad iȳar Tmaziyt
Saeid ixs ad iȳar Taerabt

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) Verb

ȳar

'study; read'

werkwoord

'studeren; lezen'

Past tense

Verleden tijd

necc ȳriȳ
cek teȳrid
cem teȳrid
netta iȳra
nettāt teȳra

neccin neȳra
kenniw teȳrim
kennint teȳrint
nitni ȳrin
nitenti ȳrint

Present tense

Tegenwoordige tijd

necc qqareȳ
cek teqqared
cem teqqared
netta iqqar
nettāt teqqar

neccin neqqar
kenniw teqqarem
kennint teqqarent
nitni qqaren
nitenti qqarent

Future tense (simple)

Toekomstige tijd

necc ad ȳareȳ
cek ad tȳared
cem ad tȳared
netta ad iȳar
nettāt ad tȳar

neccin a nȳar
kenniw ad tȳarem
kennint ad tȳarent
nitni ad ȳaren
nitenti ad ȳarent

Future continuous

Onvoltooid toekomstige tijd

necc ad qqareȳ
cek ad teqqared
cem ad teqqared
netta ad iqqar
Nettāt ad teqqar

neccin a neqqar
kenniw ad teqqarem
kennint ad teqqarent
nitni ad qqaren
nitenti ad qqarent

(ii) Conjunctions 'maca', 'huma', 'mayemmi', and 'mala'

Voegwoorden 'maca', 'huma', 'mayemmi', en 'mala'

'huma' is always followed by the future tense:

'huma' 'om' wordt altijd gevolgd door de toekomstige tijd:

irah din huma ad iyar

'he went there in order to study'

'hij is daar geweest om te studeren'.

'mala' 'if' is a conditional word:

'mala' 'als' is een voorwaardelijk naamwoord:

mala trahed rexxu, ad t tafed din

'If you go now, you'll find him there'

'als je nu gaat, dan zul je hem daar treffen'

In the sentences 'mala hsen', the meaning is 'also conditional: 'if (you (do something) then it is better'; another example is:

In de zinnen 'mala ... hsen' is de betekenis ook voorwaardelijk: als (jij iets doet) dan is het beter'; een ander voorbeeld is:

mala txedmed hsen

'If you work, it'll be better' or 'it is better for you to work'

'als je werkt, dan is het beter' of 'het is beter dat je werkt'

(iii) Two verbs in a row

Twee werkwoorden naast elkaar

The future tense is the equivalent of the infinitive in English in the following examples:

In de volgende voorbeelden is de toekomstige tijd het equivalent van de Nederlandse infinitief:

mayemmi war truhed ad tyared?

'Why didn't you go to study?'

'waarom ging jij niet studeren?'

ttasey dd da ad yarey ljarida

'I come here to read newspapers'

'Ik kom hier om kranten te lezen'

It is not the case that the second verb must always be in the infinitive; it can be in the past or the present tense as well:

Het is niet het geval dat het tweede werkwoord altijd in de toekomstige tijd moet staan; het kan ook in de verleden of de tegenwoordige tijd staan:

iggur ittwetta

'he falls constantly while he walks'

'hij struikelt steeds terwijl hij loopt'

The meaning given by the second verb is that of an adverb of manner.

Hier de betekenis van het tweede werkwoord is die van een bijwoord; het geeft een manier van lopen aan.

In other cases a verb can follow another verb simply as a coordination of two sentences:

In andere gevallen kan een werkwoord gewoon een andere werkwoord volgen als een nevenschikking van twee zinnen:

	ibedd, ixzar x uyezdis nnes	
'He stood up (and) looked at his side'		'hij stond op (en) keek naar zijn zij'

(iv) Disagreement between verb and subject:

gebrek van overeenkomst tussen werkwoord en onderwerp:

In the sentences which begin with an 'i(g)' (which means 'that'), the verb is the same for all persons, masculine or feminine, singular or plural:

In zinnen die met 'i(g)' ('dat') beginnen is het werkwoord hetzelfde voor alle personen in het meervoud en enkelvoud, en in het mannelijk of vrouwelijk geslacht:

	zriy aryaz i(g) issiwlén di ssuq	
'I saw the man who spoke at the market'		'ik heb de man gezien die op de markt gepraat heeft'

	zriy tamyart i(g) issiwlén di ssuq	
'I saw the woman who ...'		'ik heb de vrouw gezien die ...'

	zriy iwdan i(g) issiwlén di ssuq	
'I saw the people who ...'		'ik heb de mensen gezien die ...'

GLOSSARY

TMAZIT

ENGLISH

ariy:	I'll write (after 'ad')
bda:	begin
bdiy:	I began
csiy:	I took; I lifted
firma:	firm; company
hsen:	better
huma:	so that; in order
iyar:	he'll study (after 'ad')
iyra:	he studied
ic:	which to you (= i d ac)
ig:	which (=i)
illa:	except
immewcen:	is given
irahen:	(who/that) went (after 'i')
issin:	he does not know (after 'war')
iswin:	who/that drank after('i')
iwa:	well..
ixezzar:	he is looking
ixsen:	(who/that)wants
ljarida:	newspaper
ljaridat:	newspapers
lekninaya:	this pill
lhedd:	limit; sunday
lkitabin:	that book
lxedmet:	work (N.)
mala:	if
martayen:	twice
Mimunt:	proper noun (fem.)
nyar:	we'll study (after'a')
narezzu:	we're looking for
ndeh:	drive; ride on; guide
neyra:	we studied
nedhey:	I drove
neqqar:	we're studying
nessawal:	we're speaking
qaren:	link (V.)
qqarey:	I study
qqaren:	they (masc.) study
qqarent:	they (fem.) study
Sacid:	proper noun (masc.)
seppitar:	hospital
ssukk'ar:	sugar
tyar:	she'll study (after 'ad')
tyared:	you'll study (after 'ad')
tyarem:	you (masc. pl.) will study (after 'ad')
tyarent:	you (fem. pl.) will study (after 'ad')
Taerabt:	Arabic
tabrata:	this letter

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

ik zal schrijven (na 'ad')
begin
ik begon
ik heb meegenomen; ik heb opgetild
firma
beter
zo dat; om te
hij zal studeren (na 'ad')
hij heeft gestudeerd
(=i d ac) die aan/voor jou
die; wie
behalve
is gegeven
(die) is gegaan (na 'i')
hij weet niet (na 'war')
heeft gedronken (na 'i')
goed...
hij kijkt
(die) wil (na 'i')
krant
kranten
deze pil
grens; limiet; zondag
dat boek
werk; baan
als
twee keer
voornaam (vrouw.)
wij gaan studeren (na 'a')
wij zoeken
rij; leid
wij hebben gestudeerd
ik heb gereden
wij studeren
wij spreken
verbind; voeg samen
ik studeer
zij (mann.) studeren
zij (vrouw.) studeren
voornaam (mann.)
ziekenhuis
suiker
zij gaat studeren (na 'ad')
jij gaat studeren (na 'ad')
jullie (mann.) zullen studeren (na 'ad')
jullie (vrouw.) zullen studeren (na 'ad')
Arabisch
deze brief

Tahulandiyt
Taseppanyut

teyra:	she studied
teyrid:	you studied
teyrim:	you (masc. pl.) studied
teyrint:	you (fem. pl.) studied
Tærabt:	(=Taærabt) Arabic
Tæfransist	(=Tafransist) French
teqqarem:	you (masc. pl.) study
tessin:	she doesn't know (after 'war')
texs:	she wants
Thulandiyt	(=Tahulandiyt) Dutch
tiyuri:	studying; going to school
tinni:	those ones (fem.)
trahed:	(=truhed) you went
truhed:	(=trahed)
ttasey:	I come (followed by 'dd')
ttsedhiy:	I'm shy
turid:	you wrote
txedmed:	you worked
ufiy:	I found
ug:	(=u) who
wedbib:	(=ædbib) medical doctor
xedmey	I worked
xezzarey	I'm checking; I'm looking
yarezzun	(who) is looking for (after 'i')
yar:	study; read
yarey:	I'll study (after 'ad')
yaren:	they (masc.) will study (after 'ad')
yarent:	they (fem.) will study (after 'ad')
γriy:	I studied
γrin:	they (masc.) studied
γrint:	they (fem.) studied

Nederlands

Spaans
zij heeft gestudeerd
jij hebt gestudeerd
jullie (mann.) hebben gestudeerd
jullie (vrouw.) hebben gestudeerd
(=Taærabt) Arabisch
(=Tafransist) Frans
jullie (mann.) studeren
zij weet niet (na 'war')
zij wil
(=Tahulandiyt) Nederlands
studeren; naar school gaan
deze; die
(=trahed) jij ging
(=trahed)
ik kom (gevolgd door 'dd')
ik ben verlegen
jij hebt geschreven
jij hebt gewerkt
ik heb gevonden
(=u) wie
(=ædbib) aarts
Ik heb gewerkt
ik kijk(na)
(die) zoekt (na 'i')
studeren; lezen
ik zal studeren (na 'ad')
zij (mann.) gaan studeren (na 'ad')
zij (vrouw.) gaan studeren (na 'ad')
ik heb gestudeerd
zij (mann.) hebben gestudeerd
zij (vrouw.) hebben gestudeerd

ADRIS WIS TLETTAC: AWAL DI TTILIFUN

Saeid: alu!

Jamal: alu! necc d Jamal. din Mimun?

Saeid: mayemmi tteqsid?

Jamal: arezzuy a(d) kis ssiwley

Saeid: war ssiney: raja ij n tminut ad xzarey. 'Mimun! ttifun!'

Mimun: alu!

Jamal: ahlan Mimun; namec tellid?

Mimun: mlih, i cek, labas?

Jamal: kulci labas! xsey a(d) cek sseksi, ad trahed tiwecca yar lmedrasa?

Mimun: wah! amacnaw lebda! mayemmi?

Jamal: xsey a(d) kidec rakey, minzi tumubin inu teksar.

Mimun: melmi teksed a(d) dd xak kkey?

Jamal: yar tmenya?

Mimun: yar tmenya.

Jamal: cukran attas! al tiwecca!

Mimun: d wenni (d) netta! al tiwecca!

I. AWAL

I. cawed i min tteslid

- a. xsey ad sseksi Muhemmed
xsey a(d) t sseksi
- b. xsey ad sseksi Marie
xsey a(d) tt sseksi
- c. xsey ad sseksi Jan d Marie
xsey a(d) ten sseksi
- d. xsey a(d) cek sseksi cek
xsey a(d) cek sseksi
- e. xsey a(d) cem sseksi cem
xsey a(d) cem sseksi

2. awed i min tteslid

- a. din Mimun?
wah, mayemmi xas tarezzud?
- b. din Marie?
wah, mayemmi xas tarezzud?
- c. din Marie d Jamal?
wah, mayemmi xasen tarezzud?
- d. din Jamal?
wah, mayemmi xas tarezzud?

3. awed i min tteslid

- a. din Jamal?
lla, war da yelli
- b. din Anneke?
lla, war da telli
- c. din Jamal d Jan?
lla, war da llin
- d. din Fatima?
lla, war da telli

4. arr x iseqsitena s 'lla'

- a. din Fatima?
lla, war da telli
- b. din Mammāt d Fatima?
lla, war da llin
- c. yarek ca n lweqt?
lla, war yari bu lweqt
- d. ad trahed tiwecca yar lmedrasa?
lla, war ttrahēy ca tiwecca yar lmedrasa
- e. a nemmelqa tiwecca?
lla, war nettmelqi ca tiwecca

II. TIRA

1. emmar lxawi s 'xas' niy 'xasen'

- a. arezzuy x Mimun
arezzuy ...
- b. arezzuy x Marie
arezzuy ...

c. arezzuy x Marie d Jamal
arezzuy ...

d. arezzuy x Jan
arezzuy ...

2. ϵ emmar lxawi s 'a kis', 'a kic', 'a kim', 'a kisen', or 'a kisent'.

amedya Q. tarezzud x Marie?
wah, arezzuy ... ssiwley
A. wah, arezzuy ad kis ssiwley

a. tarezzud x Jan?
wah, xsey ... ssiwley

b. tarezzud xafi?
wah, xsey ... ssiwley

c. tarezzud x Marie?
wah, xsey ... ssiwley

d. tarezzud x Mohammed d Jan?
wah, xsey ... ssiwley

e. tarezzud x Marie d Saeida?
wah, xsey ... ssiwley

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) <i>Verb</i>		<i>werkwoord</i>
	seqsa	
'ask'		'vragen'

Present tense
Tegenwoordige tijd

necc ttseqsiy	neccin nettseqsa
cek ttseqsid	kenniw ttseqsam
cem ttseqsid	kennint ttseqsant
netta ittseqsa	nitni ttseqsan
nettatt ttseqsa	nitenti ttseqsant

Past tense
Verleden tijd

necc sseqsiy	neccin nesseqsa
cek tesseqsid	kenniw tesseqsam
cem tesseqsid	kennint tesseqsant
netta isseqsa	nitni sseqsan
nettatt tesseqsa	nitenti sseqsant

Future tense**Toekomstige tijd**

necc ad sseqsiy
cek ad tesseqsid
cem ad tesseqsid
netta ad isseqsa
nettad ad tesseqsa

neccin a nesseqsa
kenniw ad tesseqsam
kennint ad tesseqsant
nitni ad sseqsan
nitenti ad sseqsant

Future continuous**Onvoltooid toekomstige tijd**

necc ad ttseqsiy
cek ad ttseqsid
cem ad ttseqsid
netta ad ittseqsa
nettad ad ttseqsa

neccin a nettseqsa
kenniw ad ttseqsam
kennint ad ttseqsant
nitni ad ttseqsan
nitenti ad ttseqsant

(ii) Negation and verb form**ontkenning en de vorm van het werkwoord**

In some verbs, the last vowel changes from 'a' to 'i' when the sentence is in the negative:

Bij sommige werkwoorden verandert de laatste klank van 'a' in 'i' in ontkennende zinnen:

'it exists'	illa	'het bestaat'
'it does not exist'	war illi	'het bestaat niet'
'she has eaten'	tecca	'zij heeft gegeten'
'she has not eaten'	war tecci	'zij heeft niet gegeten'

No change affects verbs which end in 'i' in the affirmative:

Bij werkwoorden die al op een i eindigen is er geen verandering:

'she has taken something'	tecsi ca	'zij heeft iets meegenomen'
'she has not taken anything'	war teci ca	'zij heeft niets meegenomen'

(iii) useful expression**nuttige uitdrukking**

'it's O.K.; see you later'	d wenni netta	'het is goed; tot ziens'
----------------------------	----------------------	--------------------------

GLOSSARY

TMAZIT

amacnaw:
isseqsa:
ittseqsa:
kidec:
kis:
lebda:
llin:
llint:

nettmelqi:
raja:
seqsa:
sseqsan:
sseqsant:
tarezzud:
tesseqsa:
tesseqsam:
tesseqsant
tesseqsid:
texsar:
ttlifun:
ttseqsa:
ttseqsam:
ttseqsan:
ttseqsant:
ttseqsiy:
ttseqsid:
xak:
xasen:
xzarey:
yelli:

ENGLISH

like; (amacnaw lebda: as usual)
he asked
he is asking/asks
(=kic) with you (masc. sg.)
(=akis) with her/him
always
they (masc.) are not (after 'war')
they (fem.) are not (after 'war')

we don't meet (after 'war')
wait
ask (imp.)
they (masc.) asked
they (fem.) asked
you're looking for
she asked
you (masc. pl.) asked
you (fem. pl.) asked
you asked
it (fem.) is broken
telephone
she is asking/asks
you (masc. pl.) ask
they (masc. pl.) ask
they (fem. pl.) ask
I ask
you ask
on you (masc.)
on them (masc.)
I looked; I checked
my daughter

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

zoals (amacnaw lebda: zoals altijd)
hij heeft gevraagd
hij vraagt
(=kic) met jou (mann.)
(=akis) met hem/haar
altijd
zij (mann.) zijn/bestaan niet (na 'war')
zij (vrouw.) zijn/bestaan niet (na 'war')
wij ontmoeten niet (na 'war')
wacht
vraag
zij (mann.) hebben gevraagd
zij (vrouw.) hebben gevraagd
jij zoekt
zij heeft gevraagd
jullie (mann.) hebben gevraagd
jullie (vrouw.) hebben gevraagd
jij hebt gevraagd
het (vrouw.) is kapot
telefoon
zij vraagt
jullie (mann.) vragen
zij (mann.) vragen
zij (vrouw.) vragen
ik vraag
jij vraagt
op jou (mann.)
op hun (mann.)
ik heb (na)gekeken
mijn dochter

ADRIS WIS ARBEETAC: LEID AMEQQRAN

marra imselmen tteyyaden di nnhar wis eecra zi du lhijja. elayen kul familiyya tessay ij (n) icarri huma ad as tyars di nnhar n leid. yar ssbek n leid ttrahen imselmen ad zcallen. xmi ttkemmalen zi tzallit, yarrsen i icarri. awarni manaya, ttrahen yar tudrin n wayawya huma ad inin "mbark leid". di leid ameqqran ttetten iwdan attas n wecsum: yar lefður d acsum, yar umecli d acsum, yar umensi eawed d acsum! ihenjiren imezzyanen farrhen attas, yarrden arrud d jdid.

I. AWAL

1. eawed i min tteslid

- a. nhara d leid
- b. iwdan tzallan
- c. ihenjiren farrhen attas
- d. iwdan ttrahen yar wayawya
- e. iwdan ttetten attas
- f. ihenjiren yarrden arrud d jdid

2. eawed i min tteslid

- a. Jamal ittett acsum
- b. Anneke ttett timellalin
- c. Jamal d Jan ttetten batata
- d. necc ttettey aγrum
- e. kenniw ttettem tamarraqt
- f. Saaida ttett γayita

3. arr x iseqsitena s wawal i illan jar leqwas

amedya: Q. min ittett Jan? (batata)
A. Jan ittett batata

- a. min ttett Anneke? (timellalin)
Anneke ttett timellalin
- b. min ttetted? (aγrum)
necc ttettey aγrum
- c. min ittett Jan? (acsum)
Jan ittett acsum

d. min ittett Jamal? (tamarraqt)
Jamal ittett tamarraqt

e. min ttettem? (iselman)
neccin nttett iselman

f. min ttetted? (ɣayita)
necc ttettey ɣayita

4. cawed i min tteslid

a. Anneke tessawal ag Jamal
Anneke d Jamal ssawalen ag wayawya

b. Jan ittmunsiw ag Ėellal
Jan d Ėellal tmunsiwen ag wayawya

c. Saeida teqqim ag Anneke
Saeida d Anneke qqiment ag wayawya

d. necc ssawaley ag Ėellal
necc d Ėellal nessawal ag wayawya

e. Annette tsess atay ag Mimun
Annette d Mimun sessen atay ag wayawya

II. TIRA

1. arr x iseqsitena

a. imselmen tteyyaden di nnhar:

- 1/ wis eecra zi du lhijja.
- 2/ wis xemsa zi du lhijja.
- 3/ wis setta zi du lhijja.

b. di leid, ttraken iwdan ɣar wayawya:

- 1/ ĥuma ad ɣarsen i icarri
- 2/ ĥuma ad ~~zz~~allen
- 3/ ĥuma ad inin "mbark leid"

c. imselmen ɣarssen i icarri:

- 1/ zzat i tɣallit
- 2/ awarni i tɣallit
- 3/ lexmi tɣallan

2. eel awalen ig illan jar leqwas

- a. di nnhar n leid, iwdan (cc) acsum γar lefēur, γar umeeli, γar umensi.
- b. neccin (rah) γar familiyya nney kul leid.
- c. kul aseggwas, Mimun (sey) ij (n) icarri.
- d. kul nnhar, Saeida (rah) γar lmedrasa.
- e. idennat, Mimun d Muhemmed (su) atay marra.
- f. tiwecca, necc (rah) γar Leiden; macina (ffey) kul taseeeat.

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) verb

cc

werkwoord

'eat'

'eten'

Present tense

Tegenwoordige tijd

necc ttetey
cek ttetted
cem ttetted
netta ittett
nettatt trett

neccin nttett
kenniw ttettem
kennint ttettent
nitni ttetten
niteni ttettent

Past tense

Verleden tijd

necc cciγ
cek teccid
cem teccid
netta icca
nettatt tecca

neccin necca
kenniw teccim
kennint teccint
nitni ccin
niteni ccint

Future tense

Toekomende tijd

necc ad cceγ
cek ad tecced
cem ad tecced
netta ad icc
nettatt ad tecc

neccin a necc
kenniw ad teccem
kennint ad teccent
nitni ad ccen
niteni ad ccent

Future continuous**Onvoltooid toekomstige tijd**

necc ad ttettey
cek ad ttetted
cem ad ttetted
netta ad ittett
nettad ad ttett

neccin a nttett
kenniw ad ttettem
kennint ad ttettent
nitni ad ttetten
nienti ad ttettent

(ii) Adverbs of time

The following words (phrases) are used to indicate the time of an action:

'in the morning; this morning' **yar ssbeh**

'in the afternoon; this afternoon' **yar uecci**

'at night; this evening /tonight' **yar tmeddit**

'at five o'clock' **yar xemsa**

Bijwoorden van tijd

De volgende naamwoorden (zinnen) zijn gebruikt om de tijd van een actie aan te duiden:

's ochtends; vanochtend'

's middags; vanmiddag'

's nachts; vanavond/vannacht'

'om vijf uur'

(iii) Reciprocity

In the sentence:

'people visit (go to) each other' **ttrahen iwdan yar wayawya**

the word 'wayawya (=ayawya) means 'each other'; other examples of reciprocity are:

'they have seen each other' **erin ayawya**

'they have spoken to each other' **ssiwlen ag wayawya**

'they have looked at each other' **xzaren yar wayawya**

Wederkerigheid

In de zin:

'mensen bezoeken elkaar'

het woord wayawya (=ayawya) betekent 'elkaar'. Andere voorbeelden van wederkerigheid zijn:

'zij hebben elkaar gezien'

'zij hebben met elkaar gesproken'

'zij hebben naar elkaar gekeken'

GLOSSARY

TMAZIT

clayen:	almost
ecra:	ten
yar wayawya:	to each other
yayita:	biscuits
arrud:	clothes
awarni:	after; behind
ccen:	they (masc.) will eat (after 'ad')
ccent:	they (fem.) will eat (after 'ad')
ccin:	they (masc.) have eaten
ccint:	they (fem.) have eaten
du lhijja:	twelfth Muslim lunar month
familiyya:	family
farrhen:	they become happy
ffey:	leave; go out
icarri:	sheep (male)
icc:	he'll eat (after 'ad')
icca:	he has eaten
imselmen:	Muslims
iselman:	fish
ittett:	he eats
iwdan:	people
leid:	religious feast
lefður:	(=areyyeq) breakfast
marra:	all; together
mbark leid:	Bless your feast
necca:	we have eaten
nttett:	we eat
tyars:	it slaughtered
teyyaden:	they celebrate a religious feast
tecca:	she has eaten
teccim:	you (masc.pl.) have eaten
teccint:	you (fem.pl.) have eaten
tessay:	it/she buys
timellalin:	eggs
ttett:	she eats
ttettey:	I eat
ttetted:	you eat
ttettem:	you (masc.pl.) eat
ttetten:	they eat
ttettent:	they (fem.) eat
ttkemmalen:	they (masc.) finish
tzallit:	prayers
umecli:	(=amecli) lunch
umensi:	(=amensi) dinner
xmi:	when
wayawya:	(=ayawya) each other
wecsum:	(=achsum) meat
wis:	used before ordinal numerals (wis ecra: the tenth)
yarrden:	they dress
zzallen:	they prayed
zzat:	before; in front of

WVOORDENLIJST

NEDERLANDS

bijna
ten
naar elkaar
koekjes
kleren
na; achter
zij (mann.) zullen eten (na 'ad')
zij (vrouw.) zullen eten (na 'ad')
zij (mann.) hebben gegeten
zij (vrouw.) hebben gegeten
twaaftde moslim maand
familie
zij (mann.) worden blij
vertrek; ga naar buiten
ram
hij zal eten (na 'ad')
hij heeft gegeten
moslims
vis
hij eet
mensen
religieuze feest
(=areyyeq) ontbijt
alle; samen
gefeliciteerd
wij hebben gegeten
wij eten
zij heeft geslacht
zij (mann.) viert een religieuze feest
zij heeft gegeten
jullie (mann.) hebben gegeten
jullie (vrouw.) hebben gegeten
zij koopt
eieren
zij eet
ik eet
jij eet
jullie (mann.) eten
zij (mann.) eten
zij (vrouw.) eten
zij (mann.) maken af; zij beëindigen
het bidden
(=amecli) lunch
(=amensi) het avondeten
wanneer
(=ayawya) elkaar
(=acsum) vlees
gebruikt voor rangtelwoorden (wis ecra: de tiende)
zij (mann.) kleden zich
zij (mann.) hebben gebeden
vóór; tegenover

ADRIS WIS XEMMESTAC: DI TFUBIS

Fettuc: sameh ayi, xsey a cem sseqsiy

Mammat: war dayes bu leib.

Fettuc: manis cem?

Mammat: necc zi Driwec, i cem?

Fettuc: necc zi Qasita

Mammat: manis?

Fettuc: zi Qasita: jar Nador d Al Hoceima

Mammat: axyar!

Fettuc: tzeddyed di Gouda?

Mammat: wah, maca drus zeg wami. war ssiney ca Gouda mlih

Fettuc: necc zeddyey da attas zeg wami. yarem ca (n) ihenjiren?

Mammat: wah. yari tnayen ihenjiren: wenni ameqqran yares teneac(ar) sna, wenni amezzyan yares arbee snin.

Fettuc: i thenjirin, yarem ca?

Mammat: yari tnayen n thenjirin: tenni tameqqrant yares ecar snin, tenni tamezzyant yares xems snin. i cem yarem ca n tarwa nnem?

Fettuc: Ila. necc ead war yari ca. yarem ca (n) ffamiliyya nneɗni da di Gouda?

Mammat: yari da ij n yellis n ezizi. sameh ayi attas, necc ad darey da. al amur nneɗni incaɛ llah! Besslama.

Fettuc: al amur nneɗni incaɛ llah!

I. AWAL

1. ɛawed i min tteslid

- a. yarem ca (n) ffamiliyya di Arnhem?
yari da ij (n) uma
- b. yares ca (n) ffamiliyya di Arnhem?
yares da ij (n) umas
- c. yarwem ca (n) ffamiliyya di Arnhem?
yarney da ij (n) umatney
- d. yarsen ca (n) ffamiliyya di Arnhem?
yarsen da ij (n) umatsen
- e. yarsent ca (n) ffamiliyya di Arnhem?
yarsent da ij (n) umatsent

2. kawed i min tteslid

- a. mani ixeddem babac?
baba ixeddem di Rotterdam
- b. mani ixeddem umac?
uma ixeddem di Arnhem
- c. mani ixeddem ezizec?
ezizi ixeddem di Rotterdam
- d. mani txeddem weltmac?
weltma txeddem di Arnhem
- e. mani txeddem yemmac?
yemma txeddem di taddart

3. arr x iseqsitena s wawal ig illan jar leqwas

- amedya: γarek ca (n) ffamiliyya di Antwerpen? (ij (n) uma)
γari da ij (n) uma
- a. γarek ca (n) familiyya di Amsterdam? (ij n weltma)
γari da ij n weltma
 - b. γares ca (n) ffamiliyya di Amsterdam? (ij n weltmas)
γares da ij n weltmas
 - c. γarsen ca (n) ffamiliyya di Amsterdam? (ij n weltmatsen)
γarsen da ij n weltmatsen
 - d. γarwem ca (n) ffamiliyya di Amsterdam? (ij n weltmatney)
γarney da ij n weltmatney
 - e. γarsent ca (n) ffamiliyya di Amsterdam? (ij n weltmatsent)
γarsent da ij n weltmatsent

4. kawed i min tteslid

- a. cek γarek da ij (n) umeddukel, i nettat?
u la (d) nettat γares da ij (n) umeddukel
- b. cem γarem da ij (n) umeddukel, i netta?
u la (d) netta γares da ij (n) umeddukel
- c. neccin γarney da attas (n) imeddukal, i kenniw?
u la (d) neccin γarney da attas (n) imeddukal
- d. nitni γarsen da attas (n) imeddukal, i neccin?
u la (d) neccin γarney da attas (n) imeddukal
- e. nitenti γarsent da attas (n) imeddukal, i kennint?
u la(d)neccin γarney da attas (n) imeddukal

5. arr x iseqsitena s wawal ig illan jar leqwas

amedya: yarek da ca (n) imeddukal? (tnayen (n) imeddukal)
yari da tnayen (n) imeddukal

- a. yarek da ca (n) ffamiliyya? (ij n ezizi)
yari da ij n ezizi
- b. yarek da ca (n) imeddukal? (tlata (n) imeddukal)
yari da tlata (n) imeddukal
- c. yarsen da ca (n) ffamiliyya? (ij (n) umatsen)
yarsen da ij (n) umatsen
- d. yarsen da ca (n) imeddukal? (arba (n) imeddukal)
yarsen da arba (n) imeddukal
- e. yarwem da ca (n) ffamiliyya? (ij (n) eentitney)
yarney da ij (n) eentitney
- f. yarkent da ca n tmeddukal? (tnayen n tmeddukal)
yarney da tnayen n tmeddukal

6. eawed i min tteslid

- a. yarek ca n ayetmac?
yari ij (n) uma
- b. yarek ca n suyetmac?
yari ij n weltma
- c. yarek ca (n) imeddukal?
yari ij (n) umeddukel
- d. yarek ca n tmeddukal?
yari ij n tmeddukelt
- e. yarek ca n xwalic?
yari ij (n) xali
- f. yarek ca (n) idewlan?
yari ij (n) udegwal

II. TIRA

1. edel awalen ig illan jar leqwas

Mimunt tzeddeɣ di Rotterdam. (yar) tnayen n ihenjiren: Yamina d Yuba. ihenjiren nnes (yar) drus n imeddukal, babas n Mimunt izeddeɣ di Leiden. netta (yar) attas n imeddukal.

2. emmar lxawi s ‘uma...’

- a. neccin yarney ij n ...

- b. cek γarek ij n ...
- c. necc γari ij n ...
- d. nitni γarsen ij n ...
- e. kenniw γarwem ij n ...
- f. cem γarem ij n ...
- g. nettat γares ij n ...
- h. kennint γarkent ij n ...
- i. nitenti γarsent ij n
- j. netta γares ij n ...

III. GRAMMAR GRAMMATICA

Possession is expressed by the use of 'γar'. This form is a sort of an auxiliary and does not change in the past or the future. Here is how to use 'γar' to express possession in the present, future or past:

(i) Auxiliary 'γar'

Present tense **Tegenwoordige tijd**

neccγari	neccin γarney
cek γarek	kenniw γarwem
cem γarem	kennint γarkent
netta γares	nitni γarsen
nettatt γares	nitenti γarsent

Past tense **Verleden tijd**

(Remark on the use of 'γar' in the past: In Al Hoceima and the region, the word '(i)ra' or 'ja' is used instead of 'tuγa').

necc tuγa γari	neccin tuγa γarney
cek tuγa γarek	kenniw tuγa γarwem
cem tuγa γarem	kennint tuγa γarkent
netta tuγa γares	nitni tuγa γarsen
nettatt tuγa γares	nitenti tuγa γarsent

Bezit wordt uitgebracht met behulp van 'γar'. Dit is een soort hulpwerkwoord en verandert niet van vorm als het in de verleden of toekomstige tijd gebruikt wordt. 'γar' wordt als volgt gebruikt om bezit uit te drukken in respectievelijk de tegenwoordige, verleden, en toekomstige tijd:

Hulpwerkwoord 'γar'

(Opmerking over het gebruik van 'tuγa' in de verleden tijd: In Al Hoceima en omgeving is het woord '(i)ra' of 'ja' gebruikt in plaats van 'tuγa')

In the future the form 'yili' agrees with the object to be possessed; here, it agrees with a masculine singular object):

Future tense
Toekomende tijd

necc a γari yili
cek a γarek yili
cem a γarem yili
netta a γares yili
nettat a γares yili

neccin a γarney yili
kenniw a γarwem yili
kennint a γarkent yili
nitni a γarsen yili
nitenti a γarsent yili

If the object possessed is a singular feminine noun, then the form 'yili' is substituted by the form 'tili'; if the possession is plural masculine, the form 'yili' is substituted by 'ilin', and finally, if the possession is feminine plural, the form is 'ilint'.

Toekomende tijd: de vorm 'yili' komt overeen met het object in bezit; hier, een mannelijk enkelvoud object.

Als het bezeten object enkelvoud vrouwelijk is, dan wordt 'tili' in plaats van 'yili' gebruikt. Als het object meervoud mannelijk is, dan wordt 'ilin' in plaats van 'yili' gebruikt. Als het object meervoud vrouwelijk is, dan wordt 'ilint' gebruikt.

(ii) Adverbs of time

'since recently' drus zeg wami

'a long time ago' attas zeg wami

Bijwoorden van tijd

'sinds kort'

'lang geleden'

GLOSSARY

TMAZIT

ENGLISH

darey:	I'll get off (after 'ad')
εcar:	(=εecra) ten
εentitney:	our aunt
εzizec:	your (masc. sing.) uncle
εzizi:	my uncle
arβa:	(=arβee) four
ayetmac:	your (masc. sing.) brothers
baba:	my father
babac:	your father
babas:	his/her father
Fettuc:	proper noun (fem.)
ffamiliyya:	family (after 'n')
idewlan:	in laws
leib:	indecent; bad manners
suyetmac:	your (masc. sing.) sisters
tarwa:	children; sons
thenjirin:	(=tikenjirin) girls/daughters
turya:	(past participle) was
udeggwal:	(=adeeggwal) in law
uma:	my brother
umac:	your brother
umas:	his/her brother
umatney:	our brother
umatsen:	their (masc.) brother
umatsent:	their (fem.) brother
wami:	since (attas zeg wami: since long ago)
weltma:	my sister
weltmac:	your sister
weltmas:	his/her sister
weltmatney:	our sister
weltmatsen:	their sister
weltmatsent:	their (fem.) sister
xali:	my uncle
xwalic:	your uncles (from mother side)
yemma:	my mother
yemmac:	your (masc. sing.) mother
yili:	it may/will be (after 'ad')
γarkent:	you (fem. pl.) have
γarney:	we have
γarsent:	they (fem.) have
γarwem:	you (masc. pl.) have

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

ik zal uitstappen (na 'ad')
(=εecra) tien
onze tant
jouw (mann.) oom
mijn oom
(=arβee) vier
jouw (mann.) broers
mijn vader
jouw vader
zijn/haar vader
voornaam (vrouw.)
familie (na 'n')
schoonfamilie
onfatsoenlijkheid; slechte manieren
jouw (mann.) zusjes
kinderen; zonen
(=tikenjirin) meisjes; dochters
(verwijst naar verleden tijd) was
(=adeeggwal) zwager
mijn broer
jouw (mann.) broer
zijn/haar broer
onze broer
hun (mann.) broer
hun (vrouw.) broer
sinds (attas zeg wami: sinds lang geleden)
mijn zus
jouw (mann.) zus
zijn/haar zus
onze zus
hun (mann.) zus
hun (vrouw.) zus
mijn oom
jouw (mann.) omen (van de moeder kant)
mijn moeder
jouw (mann.) moeder
het zal/kan zijn (na 'ad')
jullie (vrouw.) hebben
wij hebben
zij (vrouw.) hebben
jullie (mann.) hebben

ADRISS SETTAC: DI SSUQ N BEVERWIJK

qamariru: ssalamu ealikum! war ssiney min yar teswem?

eli: awi ayi dd ij n lqehwa

Mhend: necc... awi ayi dd ij n watay s nneenae

eli: nniy ac, mamec tellid di lxedmet nnec? ead aqac di firma uceffay?

Mhend: ead aqay din! i cek? txedmed niy lla?

eli: sett chur war xdimey! llah ijel lbaraka zi arrahet!

Mhend: mamec temsar? tuya thelced niy?

eli: lla. firma mani tuya xedme y tessizi!

Mhend: nniy ac, waqila a nekkar a nsewweq cway! kfa ney zeg wyimi.

eli: amenni i (d as) s yar negg! raja ad xellsey atay nney

Mhend: war xas nessiwil! ad xellsey nnit!

I. AWAL

1. awed i min tteslid

- a. xedme y di firma
war xdime y ca di firma
- b. ssine y min teenid
war ssine y ca min teenid
- c. nniy awala
war nniy ca awala
- d. xellsey ataya
war xellsey ca ataya
- e. ssiwley attas
war ssiwley ca attas

2. awed i min tteslid

- a. war ssine y min tessed?
xsey ij ukilu n batata
- b. war ssine y min ixs jamal?
jamal ixs azyen n kilu n tsumatic
- c. war ssine y min teks Saeida?
Saeida teks ij ukilu n weccum

- d. war ssiney min ixs Jan?
Jan ixs kilu n lfelfel

3. əawed i min tteslid

- a. əam war ruhey vakantie!
mamec temsar?
- b. sett chur war zriy Muhemmed!
mamec temsar?
- c. əaməyen war ruhey yar Biljik!
mamec temsar?
- d. əam u ness war irarey balun!
mamec temsar?
- e. tese chur war zriy Anneke!
mamec temsar?

4. əawed i min tteslid

- a. xsey ad uyurey d abrid!
war xas nessiwil!
- b. xsey ad xelley min neswa!
war xas nessiwil!
- c. qqim akidi temmunswed!
war xas nessiwil!
- d. su ataya!
war xas nessiwil!
- e. qim ad teswed lqehwa
war xas nessiwil!

5. arr x iseqsitena s wawalen ig illan jar leqwas

- amedya: min texsed? (ij n watay)
xsey ij n watay
- a. min texsed? (ij u kilu n batata)
xsey ij u kilu n batata
- b. min ixs Jamal? (ij n tleccint)
Jamal ixs ij n tleccint
- c. min texsem? (ij u kilu n tsumatic)
nexs ij u kilu n tsumatic
- d. min teks Marie? (ij n lkitab)
Marie teks ij n lkitab
- e. min texsed? (ij n lkas n lqehwa)
xsey ij n lkas n lqehwa

6. arr s 'lla' x iseqsitena

amedya: texsed ad tecced batata?
lla, war xsey ca

a. texsed ad teswed atay?
lla, war xsey ca

b. teks Anneke ad trah yar Amsterdam?
lla, war teks ca

c. texsem ad teqqimem akidi?
lla, war nexs ca

d. Jamal ixs ad irah yar Lmayib?
lla, war ixs ca

e. xsen ad swen atay?
lla, war xsen ca

II. TIRA

1/ ini man aya ma nican niy lla

a. Mhend ixeddem di firma uceffay

b. Eli ixeddem di firma uceffay

c. Mhend war ixdim sett chur zeg wami

d. Eli war ixdim sett chur zeg wami

e. Eli tuya ihlec

2/ edel awalen ig illan jar leqwas

idennat d lexmis. Jamal d Marie (rah) yar Leiden. (melqa) din ameddukel nsen. (su) atay marra di lqehwa. (ssiwel) attas. Jamal (cc) ayrum d tumatic, maca Marie (cc) ij n tleccint. ameddukel nsen war (cc) ca. Jamal d Marie (uyur) zi Leiden yar eecra n tmeddit.

III. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) Verb

werkwoord

xdem

'work'

'werken'

Present tense

Tegenwoordige tijd

necc xeddmey
cek txeddmmed
cem txeddmmed
netta ixeddem
nettatt txeddem

neccin nxeddem
kenniw txeddmem
kennint txeddmment
nitni xeddmnen
nitenti xeddmment

Past tense
Verleden tijd

necc xedmey
cek txedmed
cem txedmed
netta ixdem
nettatt txeddem

neccin nexdem
kenniw txedmem
kennint txedment
nitni xedmen
niteniti xedment

Future tense
Toekomstige tijd

necc ad xedmey
cek ad txedmed
cem ad txedmed
netta ad ixdem
nettatt ad txeddem

neccin a nexdem
kenniw ad txedmem
kennint ad txedment
nitni ad xedmen
niteniti ad xedment

Future continuous
Onvoltooid toekomstige tijd

necc ad xeddmey
cek ad txeddmmed
cem ad txeddmmed
netta ad ixeddem
nettatt ad txeddem

neccin a nxeddem
kenniw ad txeddmmed
kennint ad txeddmment
nitni ad xeddmmen
niteniti ad xeddmment

(ii) Useful expressions

'I wonder'

literally means 'I don't know' and is used to introduce the question:

'what will you drink?'

The phrase:

'say ...'

literally means 'I told you ...' and is used in a similar way as:

to introduce another sentence.

'God give us Your blessings'

is used here to mean:

'I had enough of ...'

war ssiney ...

min yar teswem?

nny ac

war ssiney

Llah ijeel Ibaraka

Nuttige uitdrukkingen

'Ik vraag me af...'

betekent letterlijk: 'Ik weet niet,' en wordt gebruikt ter inleiding van:

'wat willen jullie drinken?'

De zin:

'zeg ...'

betekent letterlijk: 'ik heb je gezegd ...' en wordt net zoals:

om een andere zin in te leiden.

'Heer, geef ons Uw zegen'

wordt hier gebruikt in de betekenis:

'Ik heb genoeg van ...'

Thus,

llah ijeel lbaraka zi arrahet

means:

'I had enough rest'

The expression

war xas nessiwil
'it's out of the question'

literally means: 'we will not speak about it'

(iii) Reflexive 'nnit'

nnit

is used in the same way as 'self':

irah dinni nnit
'he went there himself'

tegga manaya nnit
'she did this herself'

tennam manaya nnit
'you (masc. pl.) said that yourselves'

Note that 'nnit' does not agree with the subject of
en the sentence

dus,

betekent:

'Ik heb genoeg van de rust'

De uitdrukking

'geen sprake van'

letterlijk betekent: 'wij zullen daar niet over praten'

Wederkerend voornaamwoord 'nnit'

wordt op dezelfde manier gebruikt als 'zelf':

'hij ging daar zelf heen'

'zij heeft dit zelf gedaan'

'jullie (mann.) hebben dat zelf gezegd'

Merk op dat er geen overeenkomst is tussen 'nnit'
en het subject van de zin

GLOSSARY

TMAZITT

Eli:	proper noun of a man
ameddukel:	friend (masc.)
aqay:	here I am; I am ...
arrahet:	rest
azyen:	half
balun:	(foot-)ball
Biljik:	Belgium
chur:	months (after a digit)
ijeel:	makes (see Llah ijeel Ibaraka)
ikka:	he went by
irarey:	I played
ismed:	It is cold
kfaney:	enough for us!
kilu:	kilo
Ibaraka:	benediction
Ifelfel:	paprika
lhal:	weather; time
lkas:	a glass (for drinking)
nekkar:	we got up; we stood up
ness:	(Arabic loan word) half
nessiwil:	we don't speak (after 'war')
nsewweq:	we went to the market (a nsewweq: we'll go to the market/shopping)
qamariru:	(Spanish loan) waiter
ssiwley:	I spoke
teetared:	you are late
tarred:	you'll give back (after 'ad'); (arr x: answer)
temsar:	it happened
tessizi:	it went bankrupt
thelced:	you are ill/sick
tleccint:	(=taleccint) orange
ttumatic:	tomatoes
tuffed:	you are wet
txeddmment:	you (fem. pl.) are working
txedmem	you (masc. pl.) worked
txedment:	you (fem. pl.) worked
uceffay:	(=aceffay) of milk
ukilu:	(=kilu) kilo
wyimi:	(=ayimi) sitting
waqila:	may be
wawalen:	(=awalen) words; sentences
xdem:	work
xdimey:	I haven't worked (after 'war')
xeddmn:	they (masc.) are working
xeddmment:	they (fem.) are working
xedmen:	they (masc.) worked
xedment:	they (fem.) worked
xellsey:	I paid
yides:	(=ides) sleep
zeg:	(=zi) from

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

voornaam (mann.)
vriend (mann.)
hier ben ik; ik ben
rust
de helft
(voet)bal
België
maanden (na een getal)
maakt (zie Llah ijeel Ibaraka)
hij is voorbijgegaan
ik heb gespeeld
het is koud
genoeg voor ons
kilo
zegening; benedictie
paprika
het weer
(drink)glas
wij zijn opgestaan
de helft (ontleend aan het Arabisch)
wij spreken niet (na 'war')
wij zijn naar de market geweest (a nsewweq: wij zullen naar de market)
(ontleend uit het Spaans) kelner
ik heb gesproken
jij bent laat
jij zult teruggeven (na 'ad'); (arr x: geef antwoord)
het is gebeurd
het ging failliet
je bent ziek
tomaten
(=taleccint) sinaasappel
je bent nat
jullie (vrouw.) werken
jullie (mann.) hebben gewerkt
jullie (vrouw.) hebben gewerkt
(=aceffay) van melk
(=ukilu) kilo
(=ayimi) zitten
misschien
(=awalen) woorden; zinnen
werk
ik heb niet gewerkt (na 'war')
zij (mann.) werken
zij (vrouw.) werken
zij (mann.) hebben gewerkt
zij (vrouw.) hebben gewerkt
ik heb betaald
(=ides) slaap
(=zi) van(af)

ADRIŠ WIS SBEġTAC: TAMĠART AD TTAR NIF AD TEQQIM DI TADDART?

Jamal: necc ttwaliy taħenjirt xmi ġar tawed seġac(ar) sna ittxessa as ad tesbedd tiyuri.

Mimun: mayemmi?

Jamal: minzi ittxessa as ad teqqim di taddart, ad traja ca n mmis n leħlal... ad tejmeġ ixf nnes... ad tegg iħenjiren, a ten tqabel. ċawed, min ġar tegg s tyuriya?

Mimun: min teqqared?! necc ttwaliy belli mala tamġart teks ad tġar, ittxessa as ad tġar! ula d ij war ġars lħeqq a xas igg bezzez.

Racid: rajat! rajat!...necc ttwaliy manaya teqqarem war illi bu d cġyel nwem! manaya ġar taħenjirt d lwalidin nnes!

Mimun: lla, mayar cek ttegged min teksed?

Racid: min teksed ad tinid? necc d aryaz war ...

Mimun: sbedd da! necc war ssiwiley ktar!

I. AWAL

1. ċawed i min tteslid

- a. min teqqared nican!
- b. min iqqar nican!
- c. min teqqar nican!
- d. min teqqarem nican!
- e. min qqarent nican!
- f. min qqaren nican!

2. arr s 'min teqqared nican!'

- a. Mammat teqqar aġas!
min teqqared nican
- b. Jan ixeddem aġas!
min teqqared nican
- c. aħenjira ihlec aġas!
min teqqared nican
- d. ddexxan war iħli i ddat nneċ!
min teqqared nican
- e. tazza aġas s tħumubin d tubbuherya!
min teqqared nican

3. arr x iseqsitena s wawal i γar tafed jar leqwas

- a. u yarezzun ad iγar? (Heddu)
d Heddu i yarezzun ad iγar
- b. u yarezzun ad irah γar Nador? (necc)
(d) nnecc i yarezzun ad raheγ γar Nador
- c. u yarezzun ad isu lqehwa? (Marion)
d Marion i yarezzun ad tsu lqehwa
- d. u yarezzun ad isey bacekli? (cek)
(d) ccek i yarezzun ad tesyed bacekli
- e. u yarezzun ad irah vakantie? (neccin)
(d) nneccin i yarezzun a nrah vakantie

4. əawed i min tteslid

- a. ammu i ttwalid!
- b. ammu i ttwaliγ!
- c. ammu i ttwala nettat!
- d. ammu i ttwalan nitni!
- e. ammu i nettwala neccin!
- f. ammu i ttwalam kenniw!

II. TIRA

ədel awal ig illan jar leqwas

Mammat (γar) di lmedrasa. kul nnhar (ini)as babas: "kfam zi tyuriya! ittxessa cem ad (qqim) di taddart!" Mammat (arzu) (γar) atas; (arzu) (dwel) d tadbibt niγ d lmuəellima. umas (gg) min ixs! war das (ini) babas walu! Mammat (fekkar) kul nnhar di manaya.

**III. GRAMMAR
GRAMMATICA**

(i) verb werkwoord

 zar
'see' 'zien'

**Present tense
Tegenwoordige tijd**

necc zarrey	neccin nzarr
cek tzarred	kenniw tzarrem
cem tzarred	kennint tzarrent
netta izarr	nitni zarren
nettatt tzar	nitenti zarrent

Past tense
Verleden tijd

necc zriy	neccin nezra
cek tezrid	kenniw tezrim
cem tezrid	kennint tezrint
netta izra	nitni zrin
nettaz tezra	nitenti zrint

Future tense
Toekomende tijd

necc ad zarey	neccin a nzar
cek ad tzared	kenniw ad tzarem
cem ad tzared	kennint ad tzarent
netta ad izar	nitni ad zaren
nettaz ad tzar	nitenti ad zarent

(ii) Useful expressions

mmis n lehlal
'a decent person'

literally means: 'someone who is not a bastard'

gg bezzez x hedd
'force someone (to do something)'

ad tejmeɛ ixɛ nnes
'she'll get married'

(iii) Negation

Note the difference between the two forms of the verb 'siwel' 'speak':

war xas nessiwil
'It is out of the question'

nessawal
'we speak'

Nuttige Uitdrukkingen

'een fatsoenlijk persoon'

betekent letterlijk: 'iemand die geen bastaard is'

'iemand dwingen'

'zij gaat trouwen'

Ontkenning

Merk het verschil op tussen de twee vormen van het werkwoord 'siwel' 'spreken':

'er is geen sprake van'.

'wij praten'

GLOSSARY

TMAZIIT

ad tegg	she'll bear children
iħenjiren:	this boy
aħenjira:	(=amya) this way; like this
ammu:	that
belli:	compulsion; force
bezzez:	business; work (war illi d ccyel nnec: it is none of your business)
ccyel:	body
ddat:	tobacco; smoke
ddexxan:	become; go back
dwel:	think
fekkar:	proper noun (masc.)
ħeddu:	he is sick
ihlec:	it is not good (after 'war')
ihli:	tell
ini:	he will buy (after 'ad')
iseγ:	self (ixf inu: myself)
ixf:	he will see (after 'ad')
izar:	he sees
izarr:	it is enough for you (fem.)
kfam:	more
ktar:	what is allowed/tolerated by religion
leħlal:	teacher (fem.)
lmuħellima	why
mayar:	his/her son; the son of
mmis:	we see; we think
nettuala:	yours (masc. pl.)
nwem:	we'll see (after 'a')
nzar:	we see
nzarr:	wait! (you pl.)
rajat:	stop
sbedd:	I don't speak (after 'war')
ssiwiliγ:	this study(ing)
tyuriya:	female medical doctor
tadbibt:	you will find (after 'ad')
tafed:	she'll reach (after 'ad')
tawed:	running; speed
tazzla:	she gathered (tejmee ixf nnes: she got married)
tejmee:	them (masc.)
ten:	you'll buy (after 'ad')
tesγed:	she stopped
tesbedd:	she saw
tezra:	you (masc. pl.) saw
tezrim:	you (fem. pl.) saw
tezrint:	she took care of
tqabel:	she waited
traja:	

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

zij gaat kinderen krijgen
dit kind
(=amya) zo; op die manier
dat
dwang
werk (war illi d ccyel nec: daar heb je niks mee te maken)
lichaam
tabak; het roken
worden; terugkeren
denken
voornaam (mann.)
hij is ziek
het/hij is niet goed (na 'war')
zeg
hij gaat kopen (na 'ad')
zelf (ixf inu: ik zelf)
hij zal zien (na 'ad')
hij ziet
het is genoeg voor jou (vrouw.)
meer
wat door de religie is toegestaan
lerares
waarom
zijn/haar zoon; de zoon van
wij zien; wij vinden
van jullie (mann.)
wij zullen zien (na 'a')
wij zien
wacht! (jullie mann.)
stop!
ik spreek niet (na 'war')
deze studie
vrouw arts
je zult vinden (na 'ad')
zij zal bereiken (na 'ad')
hardlopen; snelheid
zij heeft samengebracht (tejmee ixf nnes: zij is getrouwd)
hun/hen (mann.)
je zult kopen (na 'ad')
zij is/heeft gestopt
zij heeft gezien
jullie (mann.) hebben gezien
jullie (vrouw.) hebben gezien
zij heeft gezorgd voor
zij heeft gewacht

ttaja:	she waits/is waiting	zij wacht (op...)
ttwala:	she sees	zij ziet
ttwalam:	you (masc. pl.) see	jullie (mann.) zien
ttwalan:	they (masc. pl.) see	zij (mann.) zien
ttwaliy:	I see	ik zie
ttwalid:	you see	jij ziet
tubbuherya:	madness	gekheid
tzar:	she'll see (after 'ad')	zij zal zien (na 'ad')
tzared:	you (masc. sing.) will see (after 'ad')	jij zult zien (na 'ad')
tzarem:	you (masc. pl.) will see after 'ad')	jullie (mann.) zullen zien (na 'ad')
tzarent:	you (fem. pl.) will see (after 'ad')	jullie (vrouw.) zullen zien (na 'ad')
tzarr:	she sees	zij ziet
tzarred:	you see	jij ziet
tzarrem:	you (masc. pl.) see	jullie (mann.) zien
tzarrent:	you (fem. pl.) see	jullie (vrouw.) zien
zar:	see	zie
zarey:	I'll see (after 'ad')	ik zal zien (na 'ad')
zaren:	they (masc.) will see (after 'ad')	zij (mann.) zullen zien (na 'ad')
zarent:	they (fem.) will see (after 'ad')	zij (vrouw.) zullen zien na 'ad')
zarrey:	I see	ik zie
zarren:	they (masc.) see	zij (mann.) zien
zarrent:	they (fem.) see	zij (vrouw.) zien
zrin:	they (masc.) saw	zij (mann.) hebben gezien
zrint:	they (fem.) saw	zij (vrouw.) hebben gezien

ADRIS WIS TMENTAC: DI SEPPITAR

Cellal: ssalamu ealikum

aebib: wa ealikum ssalam; mic yuyin, itteqqes ac ca?

Cellal: war zemmarey ad adarey. itteqqes ayi uerur.

aebib: em.. itteqqes ac uerur..attas?

Cellal: attas.

aebib: lexmi ttadared waha, niy lebda?

Cellal: lexmi ttadarey waha.

aebib: zi melmi?

Cellal: ca n char zeg wami.

aebib: itteqqes ac ca nneyini, niy aerur waha?

Cellal: tteqqsen ayi cway idaren inu, maca drus.

aebib: waxxa. ixess i cek ad tekked arradyu. arah dd ssimana i dd igguren, nnhar n lexmis, yar eecra n ssbeh. waxxa?

Cellal: waxxa, al nnhar n lexmis. besslama!

aebib: beslama!

I. AWAL

1. cawed i min tteslid

a. min cek yuyin?
itteqqes ayi ufus

b. min cem yuyin?
itteqqes ayi udar

c. min cek yuyin?
itteqqes ayi uzellif

d. min cem yuyin?
itteqqes ayi ueeddis

e. min cek yuyin?
itteqqes ayi ufud

f. min cek yuyin?

itteqqes ayi uerur

2.ɛawed i min tteslid

- a. zi melmi?
ca n char zeg wami
- b. zi melmi?
ca (n) ɛam zeg wami
- c. zi melmi?
ca n arbee yyam zeg wami
- d. zi melmi?
ca n tseɛɛat zeg wami
- e. zi melmi?
ca (n) xems chur zeg wami

3. arr x iseqsitena s wawal ig illan jar leqwas

- a. min d ac itteqqsen? (fud)
itteqqes ayi ufud
- b. min d ac itteqqsen? (fus)
itteqqes ayi ufus
- c. min d ac itteqqsen? (ɛar)
itteqqes ayi uɛar
- d. min d am itteqqsen? (aqemmum)
itteqqes ayi uqemmum
- e. min d am itteqqsen? (aerur)
itteqqes ayi uerur

4. ɛawed i min tteslid

- a. itteqqes am ufus attas?
wah, itteqqes ayi attas
- b. itteqqes ac uɛar attas?
wah, itteqqes ayi attas
- c. itteqqes as uzellif attas?
wah, itteqqes as attas
- d. itteqqes ac uɛeddis attas?
lla, itteqqes ayi drus
- e. itteqqes am ufud attas?
lla, itteqqes ayi drus
- f. itteqqes as uerur attas?
lla, itteqqes as drus.

5. arr x iseqsitena s min illan jar leqwas

amedya: itteqqes ac ueeddis? (dar)
lla, itteqqes ayi uɗar

a. itteqqes ac uɗar? (fus)
lla, itteqqes ayi ufus

b. itteqqes am ufus? (azellif)
lla, itteqqes ayi uzellif

c. itteqqes am uɗar? (aerur)
lla, itteqqes ayi uerur

d. itteqqes ac ufus? (dar)
lla, itteqqes ayi uɗar

e. itteqqes ac uzellif? (fus)
lla, itteqqes ayi ufus

f. itteqqes ac uerur? (aeeddis)
lla, itteqqes ayi ueeddis

II. TIRA

1. emmar lxawi s: 'yar', 'di', 'x', 'tarfi', 'niy'.

a. Cellal irah idennad ... seppitar

b. aɗbib ixeddem ... seppitar

c. aɗbib inna as i Cellal "arah dd nnhar n lexmis ... eecra"

d. kul letnayen, Jamila ttrah ... yemmas ... babas.

e. Mimun izeddey ... lmedrasa: ittrah ... lmedrasa ... idaren.

2. emmar lxawi s: 'minzi', 'imli', 'umi', 'huma'

a. ... Cellal war das itteqqes walu, ili war ittrih yar uɗbib.

b. Cellal ad irah nnhar n lexmis yar seppitar ... ad ikk arradyu.

c. ... yari lweqt, ili rahey akidec.

d. rahey idennad yar uɗbib ... tuya itteqqes ayi uzellif

e. ... das nniy i uɗbib tteqqes ayi teymest, inna ayi kkes itt.

IV. GRAMMAR GRAMMATICA

(i) *Verb* *werkwoord*

kk

'go by' 'voorbijgaan'

Past tense

Verleden tijd

necc kkiy	neccin nekka
cek tekkid	kenniw tekkim
cem tekkid	kennint tekkint
netta ikka	nitni kkin
nettat tekka	nitenti kkint

Present tense

Tegenwoordige tijd

necc ttekkey	neccin nttekk
cek ttekke	kenniw ttekkem
cem ttekke	kennint ttekkent
netta ittekk	nitni ttekken
nettat ttekk	nitenti ttekkent

Future tense

Toekomende tijd

necc ad kkey	neccin a nekk
cek ad tekked	kenniw ad tekkem
cem ad tekked	kennint ad tekkent
netta ad ikk	nitni ad kken
nettad ad tekk	nitenti ad kkent

(ii) *Forms of nouns*

Note the difference between the two forms of the following nouns:

aerur/uerur; fus/ufus; dar/udar

'back; hand; leg'

The second form of the noun is used when the noun comes after a preposition, or after the verb:

'my hand hurts me'

itteqqes ayi ufus

'with his/her hand'

s ufus nnes

vormen van naamwoorden

Merk op dat er een verschil is tussen de twee vormen van deze naamwoorden:

'rug; hand; been'

De tweede vorm van het naamwoord wordt gebruikt als het na een voorzetsel of na het werkwoord staat:

'mijn hand doet pijn'

'met zijn/haar hand'

(iii) Useful expression

Nuttige uitdrukking

wenni umi tteqqes teymest, yarezzu x udbib nnit.

'He who has a toothache looks for a dentist
himself'

'Wie een kiespijn heeft, zoekt zelf naar de tandarts'

GLOSSARY

TMAZIT

ENGLISH

dar:	leg; foot
am:	one year
#arfi:	near; next to
aceddis:	stomach; belly
arur:	back
adarey:	I'll bend down after 'ad')
aqemmum:	mouth
arrayu:	(kk arrayu: have an x-ray)
azellif:	head
char:	month
dam:	(d am) to you (fem. sing.); for you
fud:	knee
fus:	hand
idennad:	(=idennat) yesterday
iarezzu:	(=yarezzu) he is looking for
ikk:	he will go by (after 'ad')
ili:	(in conditional constructions): then (imli war ixs ili war ittruh din: if he didn't want to, he wouldn't have gone there)
imli:	if
ittekk:	he goes by
itteqges:	it (masc.) hurts
itteqsen:	(which) hurts
kk:	go by
kken:	they (masc.) will go by (after 'ad')
kkes:	remove
kkiy:	I went by
kkin:	they (masc.) went by
kkint:	they (fem.) went by
lexmi:	when
mic:	(=min cek; min c) what (to you (masc.))
nekk:	we'll go by (after 'ad')
nekka:	we went by
nnit:	self (iggit nnit: 'he did it himself)
nttekk:	we go by
teymest =	=tiymest) tooth
tekk:	she will go by
tekka:	she went by
tekkem:	you (masc. pl.) will go by (after 'ad')
tekkent:	you (fem. pl.) will go by (after 'ad')
tekkid:	you went by
tekkim:	you (masc. pl.) went by
tekkint:	you (fem. pl.) went by

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

voet; been
een jaar
vlak bij
maag; buik
rug
ik zal buigen (na 'ad')
mond
(kk arrayu: een röntgenfoto laten maken)
hoofd
maand
aan jou (vrouw.); voor jouw
knie
hand
(=idennat) gisteren
(=yarezzu) hij zoekt
hij zal voorbijgaan (na 'ad')
(in voorwaardelijke zinnen) dan (imli war ixs ili war ittruh din: als hij het niet wilde, zou hij daar niet geweest zijn)
als
hij gaat voorbij
het (mann.) doet pijn
(die) pijn doet
voorbijgaan
zij zullen voorbijgaan (na 'ad')
trek af
ik ben voorbij gegaan
zij (mann.) zijn voorbijgegaan
zij (vrouw.) zijn voorbij gegaan
wanneer
(=min cek; min c) wat (aan jou (mann.))
wij zullen voorbijgaan (na 'a')
wij zijn voorbijgegaan
zelf (iggit nnit: hij heeft het zelf gedaan)
wij gaan voorbij
(=tiymest) tand
zij zal voorbijgaan (na 'ad')
zij is voorbijgegaan
jullie (mann.) zullen voorbijgaan (na 'ad')
jullie (vrouw.) zullen voorbijgaan (na 'ad')
jij bent voorbijgegaan
jullie (mann.) zijn voorbijgegaan
jullie (vrouw.) zijn voorbijgegaan

ttadarey:	I bend down	ik buig
ttadared:	you bend down	jij buigt
ttekk:	she goes by	zij gaat voorbij
ttekkey:	I go by	ik ga voorbij
ttekked:	you go by	jij gaat voorbij
ttekkem:	you (masc. pl.) go by	jullie (mann.) gaan voorbij
ttekken:	they (masc. pl.) go by	zij (mann.) gaan voorbij
ttekkent:	they (fem. pl.) go by	zij (vrouw.) gaan voorbij
tteqqes:	it (fem.) hurts	het (vrouw.) doet pijn
tteqqsen:	they (masc.) hurt	zij (mann.) doen pijn
udar:	(=dar) leg	(=dar) voet; been
uðbib:	(=aðbib) medical doctor	(=aðbib) arts
ueeddis:	(=aeeddis) stomach	(=aeeddis) buik; maag
uerur:	(=aerur) back	(=aerur) rug
ufud:	(=fud) knee	(=fud) knie
ufus:	(=fus) hand	(=fus) hand
uqemmum:	(=aqemmum) mouth	(=aqemmum) mond
uzellif:	(=azellif) head	(=azellif) hoofd
xminni:	(=xmi) when	(=xmi) wanneer
yemmas:	his/ her mother	zijn/ haar moeder
yuyin:	happened (min yuyin Mimun?: what happened to Mimun?)	is gebeurd (min yuyin Mimun? wat is er met Mimun gebeurd?)
yusin:	which is coming; next	(die) komt; volgende
yyam:	days	dagen

KEY TO WRITTEN EXERCISES **SLEUTEL BIJ DE SCHRIFTELIJKE OEFENINGEN**

Les(son) 5.

- 1.a. am; cek; ac
- 1.b. am; cem; am
- 1.c. cem; necc; cem; necc

- 2.a. True/waar
- 2.b. False/niet waar
- 2.c. False/niet waar
- 2.d. True/waar
- 2.e. True/waar

Les(son) 6.

- 1.a. 2
- 1.b. 1
- 1.c. 3

- 2.a. wa
- 2.b. ta
- 2.c. win
- 2.d. tin
- 2.e. ta
- 2.f. win

Les(son) 7.

- 1.a. True/waar
- 1.b. False/niet waar
- 1.c. True/waar
- 1.d. True/waar
- 1.e. False/niet waar

- 2.a. 3
- 2.b. 2
- 2.c. 3

Les(son) 8.

- 1.a. False/niet waar
- 1.b. True/waar
- 1.c. False/niet waar
- 1.d. True/waar
- 1.e. False/niet waar
- 1.f. False/niet waar

- 2.a. 'min yar teswed(cek)?'/'min texsed ad teswed (cek)'
- 2.b. 'min yar isu Jamal?'/'min ixs ad isu Jamal?'
- 2.c. 'min yar isu Mark?'/'min ixs ad isu Mark?'
- 2.d. 'min yar tsu Annette?'/'min teks ad tsu Annette?'
- 2.e. 'min yar teswed(cek)?'/'min texsed ad teswed(cek)'

Les(son) 9

- 1.a. True/waar
- 1.b. False/niet waar
- 1.c. False/niet waar
- 1.d. False/niet waar
- 1.e. True/waar

1.f. False/niet waar

1.g. True/waar

2.a. men

2.b. γar

2.c. as

2.d. melmi

2.e. çhal

Les(son) 10

1.a. melmi γar trahed (cek) γar Leiden?

1.b. min γar tecc Mammāt?

1.c. mani γar rāhen nitni?

1.d. min γar tγarent kennint?

2.a. ... neswi ...

2.b. ... tessiwlem ...

2.c. ... ccin ...

2.d. ... teγrint ...

Les(son) 11.

1.a. γari

1.b. γares

1.c. γares

1.d. γarwem

1.e. γarem

1.f. γameγ

1.g. γarek

2.a. ad trahed

2.b. iswa

2.c. zeddyent/zedyent

2.d. ntett/a necc

2.e. ssawaleγ/ssiwleγ/ad ssiwleγ

Les(son) 12.

1.a. ig irāhen γar Leiden idennat

1.b. ig iswin lqehwa nnec/inu

1.c. ig yarezzun lmeḡtaba

1.d. ig issawalen Tmaziyt

1.e. ig ixsen atay s nneenae

2.a. Jan war issin ma ad isu lqehwa niγ ad isu atay

2.b. Jamāl war issin ma ad irāh γar Lmayrib niγ ad irāh γar Fransa

2.c. Mimun war issin ma ad icc batata niγ ad icc aγrum

2.d. Saēid war issin ma ad iγar Tmaziyt niγ ad iγar Taerabt

Les(son) 13.

1.a. xas

1.b. xas

1.c. xasen

1.d. xas

2.a. a kis

2.b. a kic

2.c. a kis

2.d. a kisen

2.e. a kisent

Les(son) 14.

- 1.a. I
- 1.b. 3
- 1.c. 2

- 2.a. ttetten
- 2.b. nettrah
- 2.c. issay
- 2.d. ttrah
- 2.e. swin
- 2.f. ad raheγ; tteffeγ

Les(son) 15.

- 1.a. γares
- 1.b. γarsen
- 1.d. γares

- 2.a. umatneγ
- 2.b. umac
- 2.c. uma
- 2.d. umatsen
- 2.e. umatwem
- 2.f. uniam
- 2.g. umas
- 2.h. umatkent
- 2.i. umatsent
- 2.j. unias

Les(son) 16.

- 1.a. True/waar
- 1.b. False/niet waar
- 1.c. False/niet waar
- 1.d. True/waar
- 1.e. False/niet waar

2. raħen; mmelqan; swin; ssiwlen; icca; tecca; icci; uyuren

Les(son) 17.

- 1. teqqar; iqqar; teqqimed; tarezzu; ad tγar; tarezzu; ad tedwel; ittegg; iqqar; ttfekkar

Les(son) 18.

- 1.a. γar
- 1.b. di
- 1.c. γar
- 1.d. γar; niγ; γar
- 1.e. ʔarfi; γar; x

- 2.a. imli
- 2.b. ħuma
- 2.c. imli
- 2.d. minzi
- 2.e. umi

GLOSSARY

WOORDENLIJST

TMAZITT

ENGLISH

NEDERLANDS

€

€cellal:8	of €ellal (n + €ellal)	van €ellal (n + €ellal)
€ad:11	still (nitni €ad d imezzyanen: they are still young; just (rexu €ad i swiy: I have just drunk)	nog (nitni €ad d imezzyanen: zij zijn nog jong); net (rexu €ad i swiy: ik heb net gedronken)
€ali:5	proper noun (masc.)	voornaam (mann.)
€alikum:10	on you (pl.) (only in ssalamu €alikum)	op jullie (alleen in ssalamu €alikum)
€am:18	one year	een jaar
€amayen:9	two years	twee jaar
€awed:11	and (also); repeat	en; herhaal
€awed:5	repeat	herhaal
€car:15	ten	tien
€del:11	amend; repair	herstel; verbeter
€ecra:14	ten	tien
€ellal:8	proper noun (masc.)	voornaam
€emmar:6	fill	vul (in)
€emmars:10	never	nooit
€entitney:15	our aunt	onze tante
€eqben:9	they went back (ad €eqben: they will go back	zij zijn teruggegaan (ad €eqben: zij zullen terug gaan
€icrin:5	twenty	twintig
€layen:14	almost	bijna
€li:16	proper noun of a man	voornaam (man)
€maruc:11	proper noun (masc.)	voornaam (mann.)
€zizec:15	your (masc. sing) uncle	jouw (mann.) oom
€zizi:15	my uncle	mijn oom

a

a:5	(= ad) future auxiliary	(=ad) hulpwerkwoord van toekomstige tijd
a€eddis:18	stomach; belly	maag; buik
a€rur:18	back	rug
a€tas:6	a lot; many	veel
abarcen:9	black	zwart
abrid:6	road	weg
ac:5	you (masc.)	je; jou (mann.)
ac		
xbarek:10	(borrowed from Arabic) how are you?	(ontleend aan het Arabisch) hoe gaat het met je?
acemlal:9	white	wit
acsum:8	meat	vlees
ad:5	(=a) future auxiliary	(=a) hulpwerkwoord voor toekomstige tijd
ad tegg		
i€enjiren:17	she'll bear children	zij gaat kinderen krijgen
adarey:18	I'll bend down after 'ad'	ik zal buigen (na 'ad')
adef:11	go in (adef dd: come in)	ga naar binnen (adef dd: kom binnen)
ag:5	with	met
ahlal:8	(=ahlan) welcome	welkom
ahlan:11	welcome	welkom
a€enjira:17	this boy	deze jongen
akic:8	with you (masc. sg.)	met jou (mann.)
akidec:9	(=akic =kic) with you (masc. sg.)	(=akic =kic) met jou (mann.)
akidem:9	(=akim =kim) with you (fem. sg.)	(=akim =kim) met jou (vrouw.)

akides:9	(=akis =kis) with him/her	(=akis =kis) met hem/haar
akidi:6	(=kidi) with me	met mij
akim:8	with you (fem. sg.)	met jou (vrouw.)
akis:6	with him/her	met hem/haar
al:5	until	tot
am:5	you (fem.)	jou; je (vrouw.)
amacnaw:13	like; (amacnaw lebda: as usual	(amacnaw lebda: zoals altijd)
aman:8	water	water
amcan:6	place	plaats
amedduk:16	friend (masc.)	vriend (mann.)
amedya:5	example	voorbeeld
amelqi:5	meeting	ontmoeting
amen:11	as (amen xsen: as they (masc.) like	zoals (amen xsen: zoals zij (mann.) willen)
amenni:10	that way; (amenni i ttesliy: that's what I heard)	op die manier (amenni i ttesliy: dat heb ik gehoord)
amezwaru:5	first (masc.)	eerste (mann.)
amehdar:6	student; pupil	student; leerling
ammu:17	(=amya) this way; like this	(=amya) zo; op die manier
amur:5	time; turn (N.)	keer
aney:9	us	ons
anar:10	rain (N.)	regen
aqac:9	here you are (aqac + noun: here is ...)	hier ben je (aqac + naam: hier is ...)
aqay:16	(=aqa ayi) here I am; I am	(=aqa ayi) hier ben ik; ik ben
aqemmum:18	mouth	mond
arba:15	(=arbee) four	(=arbee) vier
arba:in:9	forty	veertig
arbee:15	four	vier
arezzuy:9	I look for	ik zoek
ariy:12	I'll write (after 'ad')	ik zal schrijven (na 'ad')
arr:5	(arr x:) answer; give back	(arr x:) geef antwoord; geef terug
arradyu:18	(kk arradyu: have an x-ray taken)	(kk arradyu: een röntgenfoto laten maken)
arrahet:16	rest	rust
arrud:14	clothes	kleren
arzu:8	look for	zoek
arzuy:8	I looked for (ad arzuy: I'll look for)	ik heb gezocht (ad arzuy: ik zal zoeken)
as:11	him/her	hem/haar
asen:9	them	hun
astasyun:6	(railway) station	station
atay:8	tea	thee
ataya:8	this tea	deze thee
awal:9	words; speech	woorden; gesprek
awalena:8	these words	deze woorden
awarni:14	after; behind	na; achter
awem:9	you (masc. pl. indirect object)	jullie (mann.) indirekt object
awray:9	yellow (masc.)	geel (mann.)
axyar:7	I see!	ah juist! nu snap ik 't!
aya:6	this (man aya?: what's this?)	dit (man aya?: wat is dit?)
ayetmac:15	your (masc. sing.) brothers	jouw (mann.) broers
ayi:5	me	mij
ayin:6	that (man ayin?: what's that?)	dat (man ayin?: wat is dat?)
azegg'ay:9	red (masc.)	rood (mann.)
azellif:18	head	hoofd
aziza:9	blue; green (regional variation)	blauw; groen (regionale variatie)
azyen:16	half	de helft
ayrum:8	bread	brood

b

baba:15	my father	mijn vader
babac:15	your (masc. sing.) father	jouw (mann.) vader
babas:15	his/her father	zijn/haar vader
bacekliɛ:9	bicycle	fiets
balun:16	(foot)ball	(voet)bal
batata:8	potatoes	aardappelen
bda:12	begin	begin
bdiɣ:12	I began	ik begon
beddel:9	change!	verander!
belli:17	that	dat
besslama:5	good bye	dag! tot ziens
bezzez:17	compulsion; force;	dwang
bik:8	from you (rarely used,	van jou (niet vaak gebruikt,
	only in 'markba bik:	alleen in 'markba bik: je bent
	you're welcome')	welkom')
Biljik:16	Belgium	België
birra:11	beer	bier
bu:7	used for negation	ontkennend lidwoord
	(war ... bu ...)	(war ... bu ...)

c

ca:6	a; some (ca n lqehwa: some	enige; wat; iets (ca n
	café)	lqehwa: een café)
cc:8	eat!	eet!
ccek:10	(d + cek) it's you	(d + cek) jij bent het
	(masc. sg.)	
ccen:14	they (masc.) will eat	zij (mann.) zullen eten (na 'ad')
	(after 'ad')	
ccent:14	they (fem.) will eat	zij (vrouw.) zullen eten (na 'ad')
	(after 'ad')	
cceɣ:8	I'll eat (after 'ad')	ik ga eten (na 'ad')
cciy:10	I ate	ik heb gegeten
ccin:14	they (masc.) ate	zij (mann.) hebben gegeten
ccint:14	they (fem.) ate	zij (vrouw.) hebben gegeten
ccyel:17	business; work (war	werk; (war illi d ccyel nnec: 'daar
	illi d ccyel nnec: it	heb je niks mee te maken)
	is none of your business)	
ceɛɛley:8	I turned on; I lit (V.)	ik heb (iets) aangestoken/aangeaet
cek:5	you (masc. sg.)	jij/jou (mann.)
cem:5	you (fem. sg.)	jij/jou (vrouw.)
char:18	month	maand
chur:16	months (after a number)	maanden (na een getal)
chal:5	how many; how much	hoeveel
csiɣ:12	I took; I lifted	ik heb meegenomen/opgetild
cukran:7	thank you	bedankt
cwayt:7	a little	een beetje

d

d:6	is (to be); and	is (zijn); en
da:6	here	hier
dac:7	(=d + ac) to you (masc.	(= d + ac) aan jou (mann.)
	sing.)	
dam:18	(d + am) to you (fem.	(d + am) aan jou (vrouw.); voor jou
	sing.)	
daxel:8	inside (ɣar daxel: (to	binnen (ɣar daxel: naar binnen)
	the) inside)	
dayes:11	in it/him/her	in het/hem/haar
daysen:11	in them	in hun/hen/ze
dd:5	indicates directionality	geeft richting aan naar de spreker toe
	towards the speaker	

ddat:17	body	lichaam
ddexxan:17	tobacco; smoke	tabak; het roken
ddhen:11	butter	boter
ddiftar:7	notebook	aantekenboekje
di:5	in	in
diha:6	there	daar
din:7	(=dinni) there	(=dinni) daar
drus:8	a little; a few	een beetje; weinig
du lhijja:14	twelfth Muslim lunar month	twaaifde moslim maand
dwel:17	go back	terugkeren
ðar:18	leg; foot	voet; been
ðarey:15	I'll get off (after 'ad')	ik ga uitstappen (na 'ad')

f

fakansiy:10	(borrowed from Dutch) holiday	vakantie (ontleend aan het Nederlands)
familiyya:14	family	familie
farrhen:14	they become happy	zij (mann.) worden blij
Fatima:5	proper noun (fem.)	voornaamwoord (vrouw.)
Fettuc:15	proper noun (fem.)	voornaam (vrouw.)
fekkar:17	think	denk
ffamiliyya:14	(n + familiyya) of family	(n + familiyya) van familie
ffey:14	go out	ga naar buiten
firma:12	firm; company	firma
Fransa:11	France	Frankrijk
fud:18	knee	knie
fus:18	hand	hand

g

gg:11	do (imp.)	doe (imp.)
ggen:11	they (masc.) will do (after 'ad')	zij (mann.) gaan doen (na 'ad')
ggent:11	they (fem.) will do (after 'ad')	zij (vrouw.) gaan doen (na 'ad')
ggey:11	I'll do (after 'ad')	ik zal doen (na 'ad')
ggin:11	they (masc.) did	zij (mann.) hebben gedaan
ggint:11	they (fem.) did	zij (vrouw.) hebben gedaan
ggiy:11	I did	ik deed
ggurey:7	I'm going/walking	ik ga/loop

h

Hasan:11	proper noun (masc.)	voornaam (mann.)
Heddu:17	proper noun (masc.)	voornaam (mann.)
hsen:12	better	beter
huma:12	so that; in order	zo dat; om te

i

i:5	and; for; to	en; voor; aan
iarezzu:18	(=yarezzu) he looks for	(=yarezzu) hij zoekt
ic:12	which to you (= i d ac)	(=i d ac) die voor/aan jou
icc:8	he will eat (after 'ad')	hij zal eten (na 'ad')
icca:14	he has eaten	hij heeft gegeten
icharri:14	sheep (male)	ram
idaren:6	feet; legs (a nuyur x	voten; benen (a nuyur x idaren:
idaren:6	idaren: we'll go on foot)	wij gaan te voet)
idennad:18	(=idennat) yesterday	(=idennat) gisteren
idennat:10	(=idennad) yesterday	(=idennad) gisteren
ides:11	sleep (N.)	slaap
idewlan:15	in laws	schoonfamilie
ig:12	(=i) which	(=i) die; wie
igg:11	he'll do (after 'ad')	hij zal doen (na 'ad')
igga:9	he did	hij deed

igguuren:9	(i dd igguuren= which is coming)	(i dd igguuren: die komt straks)
ihlec:17	he is sick	hij is ziek
ihenjiren:10	children	kinderen
ihli:17	it is not good (after 'war')	het/hij is niet goed (na 'war')
ij:6	one; a	een
ijeel:16	makes (see l lah ijeel lbaraka)	maakt (zie l lah ijeel lbaraka)
ikk:18	he will go by (after 'ad')	hij zal voorbijgaan (na 'ad')
ikka:16	he went by	hij is voorbijgegaan
ili:18	(in conditional constructions) then (imli war ix. ili war ittru h din: if he didn't want to, he wouldn't have gone there)	(in voorwardelijke tijd) dan (imli war ix. ili war ittru h din: als hij het niet wilde, zou hij daar niet geweest zijn)
ilin:11	they will be (after 'ad'); (jj ad ilin: don't mind them)	zij zullen zijn (na 'ad') (jj ad ilin: let niet op hen)
illa:12	except	behalve
illa:7	it is/exists	het is/bestaat
illan:11	which/who is (after 'i')	die/dat is (na 'i')
imeddukal:11	friends	vrienden
ime h aren:11	students; pupils	leerlingen; studenten
ime z yanen:11	little (masc. pl.)	klein (mann. meerv.)
imli:18	if	indien; als
immelqa:7	he met	hij heeft ontmoet
immewcen:7	is given	is gegeven
imselmen:14	Muslims	moslims
ini:5	say	zeg
inin:10	they (masc.) will say (after 'ad')	zij (mann.) zullen zeggen (na 'ad')
inint:10	they (fem.) will say (after 'ad')	zij (vrouw.) zullen zeggen (na 'ad')
iniy:17	(=ini)tell	(=ini) zeg
iniy:10	I'll say (after 'ad')	ik zal zeggen (na 'ad')
inna:10	he said	hij heeft gezegd
inu:5	mine; my (poss. pr.)	mijn
iqqar:7	he studies/is studying	hij studeert
iqqim:9	he sat	hij zat
irah:6	he went	hij ging
irahen:12	(that) went (after 'i(g)')	(die) is gegaan (na 'i(g)')
irarey:16	I played	ik heb gespeeld
iselman:14	fish	vis
iseqsiten:8	questions	vragen
iseqsitena:5	these questions	deze vragen
isess:8	he drinks/is drinking	hij drinkt
isey:17	he will buy (after 'ad')	hij gaat kopen (na 'ad')
ism:5	name (N.)	naam
ismed:16	It is cold	het is koud
issawalen:5	(who) is speaking	die spreekt
issen:7	he knows	hij weet
isseqsa:13	he asked	hij heeft gevraagd
issin:12	he does not know (after 'war')	hij weet niet (na 'war')
isu:8	he will drink (after 'ad')	hij zal drinken (na 'ad')
iswa:8	he drank	hij heeft gedronken
iswin:12	who/that drank (after 'i')	die heeft gedronken (na 'i')
isya:11	he bought	hij heeft gekocht
ittas:11	(always with 'dd') it comes (manis i dd ittas: where it comes from)	(altijd met 'dd') het/hij komt (manis i dd ittas: waar die vandaan komt)
itt:18	(=tt) it (fem.); her	(=tt) haar; het (vrouw.)
ittegg:7	he does/is doing	hij doet
ittekk:18	he goes by	hij gaat voorbij

itteqqes:18	it (masc.) hurts	het (mann.) doet pijn
itteqqsen:18	which hurts (after 'i')	(die) pijn doet (na 'i')
ittett:14	he's eating	hij eet
ittmelqa:7	he meets	hij ontmoet
ittrah:6	he goes	hij gaat
ittseqsa:13	he is asking/asks	hij vraagt
ittxessa:9	it/he is needed/missing	het is nodig
ittxessan:9	which is needed	die nodig is
ittiyima:9	he sits/is sitting	hij neemt plaats
iwa:12	well...	goed...; nou
iwdan:6	people	mensen
ixdar:6	choose	kies
ixeddem:7	he works	hij werkt
ixess:5	(=ittxessa) it is needed	het is nodig (ixess ayi ad
	(ixessa ayi ad uyurey: I	uyurey: I moet weg)
	have to go)	
ixezzar:12	he is looking	hij kijkt
ixf:17	self (ixf inu: myself)	zelf (ixf inu: ik zelf; mezelf)
ixs:8	he wants	hij wil
ixsen:12	who/that wants (after 'i')	(die) wil (na 'i')
izdey:5	he lived	hij woonde
izeddey:5	he lives/is living	hij woont
izemmar:10	he can	hij kan
izzenz:10	he sold	hij heeft verkocht
izar:17	he will see (after 'ad')	hij zal zien (na 'ad')
izarr:17	he sees	hij ziet
izra:8	he saw	hij heeft gezien
izri:10	he didn't see (after 'war')	hij heeft niet gezien (na 'war')
iyar:12	he'll study (after 'ad')	hij zal studeren (na 'ad')
iyra:12	he studied	hij heeft gestudeerd

j

Jamal:6	proper noun (masc.)	voornaam (mann.)
Jamila:11	proper noun (fem.)	voornaam (vrouw.)
jar:9	between	tussen
jj:11	leave; let	laat
jjdid:11	new	nieuw
jjemea:6	Friday	vrijdag
jjiran:11	neighbors	buren

k

kennint:5	you (fem. pl.)	jullie (vrouw.)
kenniw:5	you (masc. pl.)	jullie (mann.)
kfam:17	(=kfa am) it is enough	(=kfa am) het is genoeg voor
	for you (fem.)	jou (vrouw.)
kfaney:16	enough for us	genoeg voor ons
kic:6	(=akic) with you (masc. sg.)	(=akic) met jou (mann.)
kidec:13	(=kic); with you (masc. sg.)	(=kic) met jou (mann.)
kilu:16	kilo	kilo
kim:6	(=akim) with you (fem. sg.)	(=akim) met jou (vrouw.)
kis:13	with her/him	met hem/haar
kk:18	go by (see 'kk arradyu')	voorbijgaan (zie 'kk arradyu')
kken:18	they (masc.) will go by	zij zullen voorbijgaan (na 'ad')
	(after 'ad')	
kkes:18	take off; remove	trek af; verwijder
kkin:18	they (masc.) went by	zij (mann.) hebben gepasseerd
kkint:18	they (fem.) went by	zij (vrouw.) zijn voorbijgegaan
kkiy:18	I went by	ik ben voorbijgegaan
ktar:17	more	meer
kul:6	every	elk(e)

1

l̥aib:15	indecenty; bad manners	onfatsoenlijkheid; slechte manieren
l̥eid:14	religious feast	religieus feest
labas:8	fine; good	goed; geen probleem
labudda:8	neccessary; compulsory	verplicht; nodig
larbee:6	Wednesday	woensdag
lbar:6	café; public house	koffiehuis; café
lbaraka:16	benediction (Llah ij̥el lbaraka: God bless you)	zegening; benedictie (Llah ij̥el lbaraka: God zegene je)
lbit:11	room	kamer
lebda:13	always	altijd
lebyut:11	rooms	kamers
lef̥aur:14	(=areyyeq) breakfast; lunch	(=areyyeq) ontbijt; lunch
leflus:7	money	geld
lehlal:17	what is allowed by religion	wat door de religie is toegestaan
leh̥mu:10	heat; warmth	hitte; warmte
lekninaya:12	this pill	deze pil
legmar:6	gambling	gokken
leqwas:9	parentheses	haakjes
letnayan:6	Monday	maandag
lexmi:18	(=xmi =xminni) when	(=xmi =xminni) wanneer
lexmis:6	Thursday	donderdag
lfelfel:16	paprika	paprika
lfilma:10	this movie	deze film
lhal:16	weather	het weer
lhedd:12	limit; border	grens
lhedd:6	Sunday	zondag
lheqq:11	right (yarek lheqq: you're right)	gelijk (yarek lheqq: je hebt gelijk)
lista:9	list	lijst
ljamia:6	university	universiteit
ljarida:12	newspaper	krant
ljaridat:12	newspapers	kranten
ljawab:6	answer	antwoord
lkas:16	a glass (for drinking)	(drink)glas
lkitab:7	book	boek
lkitaba:10	this book	dit boek
lkitabin:12	that book	dat boek
lkutub:7	books	boeken
lla:6	no	nee
llilet:11	night	nacht
llin:13	they (masc.) are not (after 'war')	zij/die (mann.) zijn niet (na 'war')
llint:13	they (fem.) are not (after 'war')	(zij/die (vrouw.) zijn/bestaan niet (na 'war'))
Lmayrib:10	Morocco	Marokko
lmedrasa:7	school	school
lmektaba:6	library; bookshop	bibliotheek; boekwinkel
lmuẹellim:9	teacher; instructor	leraar
lmuẹellima:17	teacher (fem.)	lerares
lqa:7	meet	ontmoet
lqehwa:6	coffee; cafe; coffee shop	koffie; koffiehuis; koffieshop
lwalidin:5	parents	ouders
lweqt:7	time	tijd
lxawi:6	blanks	witte ruimte
lxedmet:12	work; job	werk; baan
lxir:9	abundance; good(ness)	overvloed; menigte

m

ma:7	whether	of
maca:8	but	maar
macina:6	train	trein
macinaya:6	this train	deze trein

mala:12	if	als
mamec:5	how	hoe
man:5	which	welk(e)
mani:5	where	waar
manis:5	from where	waarvan
marra		
marra:11	from time to time (borrowed from Arabic)	af en toe (ontleend aan het Arabisch)
marra:14	all	alle
martayen:12	twice	twee keer
marhba:8	welcome	welkom
marhba bik:8	welcome to you	je bent welkom
mayemmi:6	why	waarom
mayar:17	why	waarom
mbark leid:	Bless your feast	gefiliciteerd
melmi:9	when	wanneer
melqa:7	meet	ontmoet
men:5	'of', (in expressions like 'chal yarek men sna?' 'how old are you?; lit. how many years do you have?')	van (in zinnen zoals 'chal yarek men sna?' 'hoe oud ben jij?')
Mimunt:12	proper noun (fem.)	(letterlijk 'hoeveel (van) jaren heb jij ?)
min:5	what	voornaam (vrouw.)
minzi:7	because	wat
mlih:7	good	omdat
mma:8	that (mamec mma texsed: as you wish/like)	goed
mmelqan:7	they met (each other)	dat (mamec mma texsed: zoals je wilt)
mmelqant:7	they (fem.) met	zij (mann.) hebben (elkaar) ontmoet
mmelqiy:7	I met (someone)	zij (vrouw.) hebben (elkaar) ontmoet
mmis:17	his/her son; the son of	ik heb (iemand) ontmoet
musiqa:11	music	zijn/haar zoon; de zoon van muziek
Muhammed:11	proper noun (masc.)	voornaam (mann.)
Muhend:10	proper noun (man)	voornaam (mann.)

n

n:6	of	van
ndar:6	we'll get off (after 'a')	wij gaan uitstappen (na 'a')
Najat:9	proper noun (fem.)	voornaam (vrouw.)
narezzu:12	we're looking for	wij zoeken
nas:9	we come (after 'a dd')	wij komen (na 'a dd')
	(a dd nas: we'll come)	(a dd nas: wij zullen comen)
ndeh:12	drive; ride on; guide	rij; leid
nebda:10	we began (a nebda: we'll begin)	wij zijn begonnen (a nebda: wij gaan beginnen)
necc:5	I	ik
necc:14	we'll eat (after 'a')	wij gaan eten (na 'a')
necca:14	we have eaten	wij hebben gegeten
neccin:5	we	wij
nedhey:12	I drove	ik heb gereden
negg:10	we'll do (after 'a')	wij zullen doen (na a(=ad))
negga:11	we did	wij hebben gedaan
nehla:8	without	zonder; hoeft niet
nekk:18	we'll go by	wij zullen voorbijgaan (na 'a')
nekka:18	we went by	wij zijn voorbijgegaan
nekkar:16	we got up; we stood up	wij zijn opgestaan
nemmelqa:7	we met (someone)	wij hebben (elkaar) ontmoet
nemzar:10	we have seen each other	wij hebben elkaar gezien
nenna:10	we said	wij hebben gezegd
neqqar:10	we study; we say	wij studeren; wij zeggen
neqqim:9	we sat/are sitting	wij zatten
ness:16	(Arabic loan word) half	de helft (ontleend aan het Arabisch)
nessawal:12	we speak	wij spreken
nessiwe:5	we spoke (a nessiwe: we shall speak)	wij hebben gesproken (a nessiwe: wij gaan spreken)

nessiwil:16	we don't speak (after 'war')	wij spreken niet (na 'war')
neswa:8	we drank	wij hebben gedronken
netta:5	he	hij
nettāt:5	she	zij
nettef:6	we caught (a nettef ettebis: we'll catch the bus)	wij namen (a nettef ettebis: wij nemen de bus)
nttett:14	we're eating	wij eten
nettmelqa:7	me meet	wij ontmoetten (elkaar)
nettmelqi:13	we don't meet (after 'war')	wij ontmoeten niet (na 'war')
nettraḥ:6	we go	wij gaan
nettwala:17	we see; we think	wij zien; wij vinden
nettyima:9	we sit/are sitting	wij nemen plaats
nezdey:5	we lived	wij hebben gewoond
neṣra:10	we saw	wij hebben gezien
neyra:12	we studied; we read	wij hebben gestudeerd; wij hebben gelezen
nhara:6	today	vandaag
nican:7	correct	goed; klopt
nini:10	we'll say (after 'a')	wij zullen zeggen (na a)
nitenti:5	they (fem.)	zij (vrouw.)
nitni:5	they (masc.)	zij (mann.)
niy:5	or	of
nnan:10	they (masc.) said	zij (mann.) hebben gezegd
nnant:10	they (fem.) said	zij (vrouw.) hebben gezegd
nneḍni:7	(=nneyni) another (one)	(=nneyni) ander(e)
nneṣnaṣ:10	mint (used in tea)	mint (gebruikt in thee)
nnec:5	your (masc. sg.); yours	jouw (mann.); van jouw
nnecc:7	(d + necc) it's me; I am the one ...	(=d + necc) ik ben het; ik ben degene ...
nnej:11	(=sennej) above	(=sennej) boven
nnem:5	your (fem. sg.)	jouw (vrouw.)
nnes:7	his/her	zijn/haar
nneyni:5	another one (amur nneyni: another time)	een/de andere (amur nneyni: andere keer)
nnhar:6	day (nnhar n lexmis: (the day of) Thursday)	dag (nnhar n lexmis: (de dag van) donderdag)
nni:8	that; who (after nouns)	die; dat (na naamwoorden)
nnit:18	self (iggit nnit: he did it himself)	zelf (iggit nnit: hij heeft het zelf gedaan)
nniy:10	I said	ik heb gezegd
nraḥ:6	we went	wij zijn geweest
nsen:11	their (masc.)	hun (mann.)
nseṣ:8	we drink/are drinking	wij drinken
nsewweq:16	we went to the market	wij zijn naar de markt geweest
nsu:8	we'll drink (after 'a')	wij zullen drinken (na 'a')
nttegg:11	we do/are doing	wij doen
nttekk:18	we go by	wij gaan voorbij
nuyur:6	we went/walked	wij hebben gelopen
nwem:17	yours (masc. pl.)	(van) jullie (mann.)
nxeddem:11	we work/are working	wij werken
nṣar:17	we'll see (after 'a')	wij zullen zien (na 'a')
nṣarr:17	we see	wij zien
nzeddey:5	we live/are living	wij wonen
nzemmar:10	we can	wij kunnen
nyar:12	we'll study; we'll read (after 'a')	wij gaan studeren; wij gaan naar naar school (na 'a')
q		
qamariru:16	(Spanish loan) waiter	kelner (ontleend aan het Spaans)
qaren:12	link (V.)	verbind; voeg samen
qarreb:8	come near (qarreb yar daxel: come in)	kom dicht(er) (qarreb yar daxel: kom binnen)
qat:6	there it/he(masc.) is	daar is het/die

qim:9 sit down; stay
 qqaren:12 they (masc.) study
 qqaren:5 they call; they study
 qqarent:10 they (fem.) say; they study
 qqarey:12 I study; I go to school
 qqarey:5 I go to school; I study
 qqimen:9 they (masc.) sat down;
 qqiment:9 they (fem.) sat down
 qqimey:9 I sat down/am sitting;
 I stayed

blijf; ga zitten; neem plaats
 zij (mann.) studeren
 zij noemen ...
 zij (vrouw.) zeggen; zij studeren
 ik studeer; ik ga naar school
 ik ga naar school; ik studeer
 zij (mann.) gingen zitten
 zij (vrouw.) gingen zitten
 ik ging zitten; ik bleef

R

rah:6 (=ruh) go
 rahen:10 they (masc.) went
 rahent:6 they (fem.) went
 rahey:6 I went
 raja:13 wait
 rajat:17 you (masc. pl.) wait
 rexxu:5 now
 ruhey:10 (=rahey) I went

(=ruh) ga
 zij (mann.) gingen
 zij (vrouw.) gingen
 ik ging
 wacht
 wacht (mann. meerv.)
 nu
 (=rahey) ik ging

S

s:6 with
 Sa'id:12 proper noun (masc.)
 Sa'ida:11 proper noun (fem.)
 sameh:5 pardon
 sbedd:17 stop
 seppitar:12 hospital
 seqsa:5 ask
 sessen:8 they (masc.) drink
 sessent:8 they (fem.) drink
 sessey:8 I drink/am drinking
 sett:9 (=setta) six
 setta:10 six
 sini:6 cinema
 siwel:11 speak
 sna:5 years
 snin:9 years
 ssalam(u):10 peace; (ssalamu alikum: peace be with you)
 ssebt:6 Saturday
 sseqsan:13 they (masc.) asked
 sseqsant:13 they (fem.) asked
 sseqsiy:11 I asked
 ssimana:6 week
 ssiney:8 I don't know (after 'war')
 ssiwiley:17 I don't speak (after 'war')
 ssiwlen:7 they spoke
 ssiwley:16 I spoke
 ssney:7 I know
 ssukk'ar:12 sugar
 ssuq:6 market
 stilawat:7 pens
 stilu:7 pen
 stiluya:10 this pen
 su:8 drink
 suyetmac:15 your (masc.) sisters
 swadday:8 under
 swen:8 they (masc.) will drink (after 'ad')
 swent:8 they (fem.) will drink (after 'ad')
 swey:8 I'll drink (after 'ad')

met
 voornaam (mann.)
 voornaam (vrouw.)
 sorry; neem me niet kwalijk
 stop
 ziekenhuis
 vraag
 zij (mann.) drinken
 zij (vrouw.) drinken
 ik drink
 zes
 zes
 bioscoop
 spreek
 jaren
 jaren
 vrede (ssalamu alikum: vrede
 zij met u)
 zaterdag
 zij (mann.) hebben gevraagd
 zij (vrouw.) hebben gevraagd
 ik heb gevraagd
 week
 ik weet niet (na 'war')
 ik praat niet (na 'war')
 zij hebben gesproken
 ik heb gesproken
 ik weet/ken
 suiker
 markt
 pennen
 pen
 deze pen
 drink
 jouw (mann.) zussen
 onder
 zij (mann) gaan drinken (na 'ad')
 zij (vrouw) gaan drinken (na 'ad')
 ik ga drinken (na 'ad')

swin:8 they (masc.) drank
 swint:8 they (fem.) drank
 swiy:8 I drank

zij (mann.) hebben gedronken
 zij (vrouw.) hebben gedronken
 ik heb gedronken

S

əbaħ:9 morning (əbaħ lxir: good morning)
 əbeħ:10 morning
 ədaɛ:11 noise

ochtend (əbaħ lxir: goede-morgen)
 ochtend
 lawaai

t

təejb:8 (=teɛjeb) it/she (fem.) pleases
 təeqled:7 you remember
 təɛttared:16 you are late
 təiyyaden:14 they celebrate a religious feast
 ta:6 this (fem.)
 Taɛrabt:12 Arabic
 tabrata:12 this letter
 tacemlalt:9 white (fem.)
 taddart:7 house
 taɛbibt:17 medical doctor (fem.)
 tafed:17 you'll find (after 'ad')
 Tafransist:10 French
 Tahulandiyt:12 Dutch
 taħenjirt:8 girl
 taleccint:8 orange
 tamarraqt:10 split pea soup
 tamellalt:8 egg
 tameqqrant:11 big (fem.)
 tamyard:6 woman
 tarezzud:13 you're looking for
 tarred:16 you will answer/give back (after 'ad')
 tarwa:15 sons; children
 taseɛɛat:6 watch; clock; hour
 Taseppanyut:12 Spanish
 tateffaht:8 apple
 tateffahta:10 this apple
 tawed:17 she'll reach (after 'ad')
 tazeggoayt:9 red (fem.)
 tazzla:17 running; speed
 teɛnid:7 you are (referring to identity properties: name, job...)
 teɛqel:7 she remembers/remembered
 teɛqil:7 she does/did not remember (after 'war')
 Teɛrabt:12 (=Taɛrabt) Arabic
 tebda:9 she/it began
 tecc:8 she'll eat (after 'ad')
 tecca:14 she has eaten
 tecced:8 you'll eat (after 'ad')
 teccem:14 you (masc.pl.) will eat
 teccim:14 you (masc.pl.) have eaten
 teccid:10 you ate
 Tefransist:12 (=Tafransist) French
 tegg:11 she'll do (after 'ad')
 tegga:9 she did
 tegged:11 you'll do (after 'ad')
 teggem:11 you (masc. pl.) will do (after 'ad')
 teggent:11 you (fem. pl.) will do

(=teɛjeb) het/zij bevalt
 jij onthoudt
 je bent laat
 zij (mann.) vieren een religieus feest
 dit/deze (vrouw.)
 Arabisch
 deze brief
 wit (vrouw.)
 huis
 arts (vrouw.)
 je zult vinden (na 'ad')
 Frans
 Nederlands
 meisje
 sinaasappel
 erwten soep
 ei
 groot (vrouw.)
 vrouw
 jij zoekt
 je zult antwoorden/teruggeven
 geven (na 'ad')
 zonen; kinderen
 horloge; klok; uur
 Spaans
 appel
 deze appel
 zij zal bereiken (na 'ad')
 rood (vrouw.)
 hardlopen; snelheid
 jij bent (verwijst naar persoonskenmerken zoals naam, functie, etc.)
 zij onthoudt/onthield
 zij onthoudt/onthield niet (na 'war')
 (=Taɛrabt) Arabisch
 het/zij is begonnen
 zij gaat eten (na 'ad')
 zij heeft gegeten
 jij gaat eten (na 'ad')
 jullie (mann.) zullen eten
 jullie (mann.) hebben gegeten
 je hebt gegeten
 (=Tefransist) Frans
 zij zal doen (na 'ad')
 zij deed
 jij zult doen (na 'ad')
 jullie (mann.) zullen doen (na 'ad')
 jullie (vrouw.) gaan doen (na

teggid:11	(after 'ad')	'ad')
teggim:11	you did	jij hebt gedaan
teggint:11	you (masc. pl.) did	jullie (mann.) hebben gedaan
teggured:7	you (fem. pl.) did	jullie (vrouw.) hebben gedaan
tejme:17	you go/are going	jij gaat
	she gathered (tejme: ix	zij heeft verzameld (tejme: ix
	nnes: she got married)	nnes: zij is getrouwd)
tekk:18	she will go by (after 'ad')	zij zal voorbijgaan (na 'ad')
tekk:18	she went by	zij is voorbijgegaan
tekkem:18	you (masc. pl.) will	jullie (mann.) zullen voorbijgaan
	go by (after 'ad')	(na 'ad')
tekkent:18	you (fem. pl.) will	jullie (vrouw.) zullen voorbijgaan
	(after 'ad')	(na 'ad')
tekkid:18	you went by	jij bent voorbijgegaan
tekkim:18	you (masc. pl.) went by	jullie (mann.) zijn voorbijgegaan
tekkint:18	you (fem. pl.) went by	jullie (vrouw.) zijn voorbijgegaan
tella:7	it/she is/exists	het/zij is/bestaat
tellid:7	you are/exist	jij bent/bestaat
temmelqa:7	she met	zij heeft (iemand) ontmoet
temmelqam:7	you (masc. pl.) met	jullie (mann.) hebben ontmoet
temmelqant:7	you (fem. pl.) met	jullie (vrouw.) hebben ontmoet
temmelqid:7	you (sg.) met	jij hebt ontmoet
temmunswed:10	you had dinner	jij hebt (het avondeten) gegeten
temsar:16	it happened	het is gebeurd
temyar:11	it/she is big	het/zij is groot
ten:17	them (masc.)	hun
ten:ac:6	twelve	twaalf
tendint:6	(=tandint) town	(=tandint) stad
tenna:10	she said	zij zei
tennam:10	you (masc. pl.) said	jullie (mann.) zeiden
tennant:10	you (fem. pl.) said	jullie (vrouw.) zeiden
tennid:10	you (sg.) said	jij zei
teqgar:7	she studies/is studying	zij studeert/gaat naar school
teqqared:5	you (sg.) study/read	jij studeert
teqqarem:10?	you (masc. pl.) say/read	jullie (mann.) zeggen/lezen
teqqarent:10	you (fem. pl.) say/read	jullie (vrouw.) zeggen/lezen
teqqim:9	she sat down	zij is gaan zitten
teqqimed:9	you (sg.) sat down	jij bent gaan zitten
teqqimem:9	you (masc. pl.) sat down	jullie (mann.) zijn gaan zitten
teqqiment:9	you (fem. pl.) sat down	jullie (vrouw.) zijn gaan zitten
tesbedd:17	she stopped (someone	zij is gestopt; zij heeft tegen
	/something)	gehouden
tesseqsa:13	she asked	zij heeft gevraagd
tesseqsam:13	you (masc. pl.) asked	jullie (mann.) hebben gevraagd
tesseqsant:13	you (fem. pl.) asked	jullie (vrouw.) hebben gevraagd
tesseqsid:13	you asked	jij hebt gevraagd
tessin:12	she doesn't know (after	zij weet niet (na 'war')
	'war')	
tessiwe:18	she spoke	zij heeft gesproken
tessizi:16	it went bankrupt	het ging failliet
tessned:11	you know	jij weet/kent
teswa:8	she drank	zij heeft gedronken
teswed:8	you (sg.) will drink	jij zult drinken (na 'ad')
	(after 'ad')	
teswem:8	drink (after 'ad')	'ad')
teswem:8	you (masc. pl.) will	jullie (mann.) zullen drinken
	drink (after 'ad')	(na 'ad')
teswent:8	you (fem. pl.) will	jullie (vrouw.) gaan drinken
	after 'ad')	(na 'ad')
teswi:10	she didn't drink (after	zij heeft niet gedronken
	'war')	(na 'war')
teswid:8	you (masc. sg.) drank	jij hebt gedronken
teswim:8	you (masc. pl.) drank	jullie (mann.) hebben gedronken
teswint:8	you (fem. pl.) drank	jullie (vrouw.) hebben gedronken
tesyed:17	you'll buy (after 'ad')	jij zult kopen (na 'ad')
tessey:14	she buys	zij koopt

tewyed:9	you (masc.) took (tewyed dd: you brought)	jij nam (tewyed dd: jij hebt mee gebracht)
texs:12	she wants	zij wil
texsed:8	you want/like	jij wilt
texsar:13	it is broken down; it does not work	het (vrouw.) is kapot
tezdey:5	she lived	zij heeft gewoond
teara:17	she saw	zij heeft gezien
tearid:8	you saw	jij hebt gezien
tearim:17	you (masc. pl.) saw	jullie (mann.) hebben gezien
tearint:17	you (fem. pl.) saw	jullie (vrouw.) hebben gezien
teymest:18	(=tiymest) tooth	(=tiymest) tand
teyra:12	she studied	zij heeft gestudeerd
teyrid:12	you studied	jij hebt gestudeerd
teyrim:12	you (masc. pl.) studied	jullie (mann.) hebben gestudeerd
teyrint:12	you (fem. pl.) studied	jullie (vrouw.) hebben gestudeerd
tfekkared:5	you reminded	jij deed denken aan (iemand)
tfuct:10	sun(shine)	zon(neschiyn)
thelced:16	you are ill	jij bent ziek
thenjirin:15	(=tihenjirin) girls; daughters	(=tihenjirin) meisjes; dochters
thenjirt:8	(=takenjirt) girl	(=takenjirt) meisje
Thulandiyt:12	(=Tahulandiyt) Dutch	(=Tahulandiyt) Nederlands
timellalin:14	eggs	eiren
tin:6	that (fem.)	dat/die (vrouw.)
tini:10	she'll say (after 'ad')	zij zal zeggen (na ad)
tinid:10	you'll say (after 'ad')	jij zal zeggen (na ad)
tinim:10	you (masc. pl.) will say (after 'ad')	jullie (mann.) zullen zeggen (na 'ad')
tinint:10	you (fem. pl.) will say (after 'ad')	jullie (vrouw.) zullen zeggen (na 'ad')
tinni:12	those ones (fem.)	deze; die (vrouw.)
tira:7	writing	schrijven
tiwecca:11	tomorrow	morgen
tiyuri:12	studying; going to school	studeren; naar school gaan
tlata:7	three	drie
tlatin:9	thirty	dertig
tleccint:16	(=taleccint) orange	(=taleccint) sinaasappel
Tmaziyt:	Berber	Berber(s)
tmeddit:10	(=tameddit) night	(=tameddit) nacht
tmeddukelt:7	(=tameddukelt) girlfriend	(=tameddukelt) vriendin
tmentac:5	eighteen	achtien
tmenya:10	eight	acht
tnayen:5	two	twee
tqabel:17	she took care of	zij heeft gezorgd voor
trah:6	she went	zij ging
trahed:6	you (sg.) went	jij ging
trahem:6	you (masc. pl.) went	jullie (mann.) gingen
trahent:6	you (fem. pl.) went	jullie (vrouw.) gingen
traja:17	she waited	zij heeft gewacht
trahed:12	(=trahed) you went	(=trahed) jij ging
tseeeat:7	(=taseeeat) watch; clock hour	(=taseeeat) horloge; uur; klok
tsess:8	she drinks	zij drinkt
tsessed:8	you (sg.) drink	jij drinkt
tsessem:8	you (masc. pl.) drink	jullie (mann.) drinken
tsessent:8	you (fem. pl.) drink	jullie (vrouw.) drinken
tsu:8	she'll drink (after 'ad')	zij zal drinken (na 'ad')
tt:8	it/her (fem.)	haar/het (vrouw.)
ttadared:18	you bend down	jij buigt
ttadarey:18	I bend down	ik buig
ttasen:11	they (masc.) come (followed by 'dd': ttasen dd)	zij (mann.) komen (gevolgd door 'dd': ttasen dd)
ttasey:12	I come (followed by 'dd')	ik kom (gevolgd door 'dd')
ttegg:7	she does/is doing	zij doet
ttegged:5	you do/are doing	jij doet

tteggem:11	you (masc. pl.) do	jullie (mann.) doen
tteggem:11	they (masc.) do	zij (mann.) doen
tteggent:11	they (fem.) do	zij (vrouw.) doen
ttekk:18	she goes by	zij gaat voorbij
ttekked:18	you go by	jij gaat voorbij
ttekkem:18	you (masc. pl.) go by	jullie (mann.) gaan voorbij
ttekken:18	they (masc. pl.) go by	zij (mann.) gaan voorbij
ttekkent:18	they/you (fem. pl.) go by	zij/jullie (vrouw.) gaan voorbij
ttekkey:18	I go by	ik ga voorbij
tteqges:18	it (fem.) hurts	het (vrouw.) doet pijn
tteqgsen:18	they (masc.) hurt	zij (mann.) doen pijn
tteslid:5	you (sg.) hear/heard	jij hoort/hebt gehoord
ttesliy:10	I hear/heard	ik hoor/heb gehoord
ttett:14	she eats	zij eet
ttetty:14	I'm eating	ik eet
ttetted:14	you're eating	jij eet
ttettem:14	you (masc. pl.) are eating	jullie (mann.) eten
ttetten:14	they (masc.) eat	zij (mann.) eten
ttettent:14	they (fem.) eat	zij (vrouw.) eten
ttlifun:13	telephone	telefoon
ttkemmalen:	they finish	zij maken af; beëindigen
ttlata:6	Tuesday	dinsdag
ttlibizyun:8	television	televisie
ttmelqa:7	she meets	zij ontmoet
ttmelqam:7	you (masc. pl.) meet	jullie (mann.) ontmoetten
ttmelqan:7	they (masc.) meet	zij (mann.) ontmoetten
ttmelqant:7	they (fem.) meet	zij (vrouw.) ontmoetten
ttmelqid:7	you meet	jij ontmoet
ttmelqiy:7	I meet	ik ontmoet
ttmunsiwen:14	they (masc.) have dinner	zij (mann.) eten
tttraja:17	she waits/is waiting	zij wacht
tttrah:6	it/she goes	het/zij gaat
tttrahed:6	you (sg.) go/are going	jij gaat
tttrahem:6	you (masc. pl.) go	jullie (mann.) gaan
tttrahen:6	they (masc. pl.) go	zij (mann.) gaan
tttrahent:6	they/you (fem. pl.) go	jullie/zij (vrouw.) gaan
tttrahey:6	I go/am going	ik ga
tttedhiy:12	I'm shy	ik ben verlegen
ttsegsa:13	she is asking/asks	zij vraagt
ttsegsam:13	you (masc. pl.) ask	jullie (mann.) vragen
ttsegsan:13	they (masc. pl.) ask	zij (mann.) vragen
ttsegsant:13	they/you (fem. pl.) ask	zij/jullie (vrouw.) vragen
ttsegsid:13	you ask	jij vraagt
ttsegsiy:13	I ask	ik vraag
ttwala:17	she sees	zij ziet
ttwalam:17	you (masc. pl.) see	jullie (mann.) zien
ttwalan:17	they (masc. pl.) see	zij (mann.) zien
ttwalid:17	you see	jij ziet
ttwaliy:17	I see	ik zie
ttylayi:10	I thought/believed	ik dacht
ttiyima:9	she sits down	zij gaat zitten
ttiyimam:9	you (masc. pl.) sit down	jullie (mann.) gaan zitten
ttiyiman:9	they (masc.) sit down	zij (mann.) gaan zitten
ttiyimant:9	they/you (fem.) sit down	zij/jullie (vrouw.) gaan zitten
ttiyimid:9	you (sg.) sit down	jij gaat zitten
ttiyimiy:9	I sit down	ik ga zitten
tubbuhelya:17	madness	gekheid
tuffed:16	you are wet	je bent nat
turid:12	you wrote	je hebt geschreven
tusid:9	you came (with 'dd')	je bent gekomen (met 'dd')
tuyured:10	you went/walked	jij ging /hebt gelopen
tuya:15	past particle; was	verwijst naar verleden tijd; was
tweddared:10	you are lost (mani twaddared?: where have you been for so long?)	je bent verdwaald (mani tweddared?: waar ben je geweest al die tijd?)
txeddem:7	she works	zij werkt

txedmed:5	you work	jij werkt
txedmem:11	you (pl. masc.) work	jullie (mann.) werken
txedment:16	you (fem. pl.) work	jullie (vrouw.) werken
txedmed:12	you worked	jij hebt gewerkt
txedmem:16	you (masc. pl.) worked	jullie (mann.) hebben gewerkt
txedment:16	you (fem. pl.) worked	jullie (vrouw.) hebben gewerkt
tzeddeγ:5	she lives	zij woont
tzeddyem:5	you (masc. pl.) live	jullie (mann.) wonen
tzeddyent:5	you (fem. pl.) live	jullie (vrouw.) wonen
tzedyed:5	you lived (somewhere)	je hebt gewoond
tzedyem:5	you (masc. pl.) lived	jullie (mann.) hebben gewoond
tzedyent:5	you (fem. pl.) lived (ad tzedyent: you'll live)	jullie (vrouw.) hebben gewoond (ad tzedyent: jullie gaan wonen)
tzemmar:10	she can	zij kan
tzemmare:10	you can	jij kunt
tæallit:14	praying	het bidden
tæar:17	she'll see (after 'ad')	zij zal zien (na 'ad')
tæared:17	you (masc. sing.) will see (after 'ad')	jij zult zien (na 'ad')
tæarem:17	you (masc. pl.) will see (after 'ad')	jullie (mann.) zullen zien (na 'ad')
tæarent:17	you (fem. pl.) will see (after 'ad')	jullie (vrouw.) zullen zien (na 'ad')
tæarr:17	she sees	zij ziet
tæarred:17	you see	jij ziet
tæarrem:17	you (masc. pl.) see	jullie (mann.) zien
tæarrent:17	you (fem. pl.) see	jullie (vrouw.) zien
tyar:9	she'll study/go to school (after 'ad')	zij zal studeren/naar school gaan (na 'ad')
tyared:10	you'll study (after 'ad')	jij gaat studeren (na 'ad')
tyarem:12	you (masc. pl.) will study (after 'ad')	jullie (mann.) gaan studeren (na 'ad')
tyarent:12	you (fem. pl.) will study (after 'ad')	jullie (vrouw.) gaan studeren (na 'ad')
tyars:14	she slaughtered	zij heeft geslacht
tyayitæ:8	biscuit	koekje
tyuriya:17	this study	deze studie

t

tæarfi:18	near; next to	vlak bij
tæubis:6	bus	bus
tæubisa:6	this bus	deze bus
tæumatic:16	tomatoes	tomaten
tæumubin:6	car	auto

u

u:5	and; who	en; wie
uæddis:18	(=aæddis) stomach	(=aæddis) buik; maag
uærur:18	(=aærur) back	(=aærur) rug
uceffay:16	(=aceffay) milk	(=aceffay) melk
uðar:18	(=ðar) leg	(=ðar) voet; been
uðbib:18	(=aðbib) medical doctor	(=aðbib) arts
uðeggwal:15	(=aðeggwal) in law	(=aðeggwal) zwager
ufiy:12	I found	ik heb gevonden
ufud:18	(=fud) knee	(=fud) knie
ufus:18	(=fus) hand	(=fus) hand
ug:12	(=u) who	(=u) wie
ukilu:16	(=kilu) (of a) kilo	(=ukilu) (van een) kilo
ula:7	also; and	ook; en
uma:15	my brother	mijn broer
umac:15	your brother	jouw (mann.) broer
umas:15	his/her brother	zijn/haar broer
umatney:15	our brother	onze broer

umatsen:15	their (masc.) brother	hun (mann.) broer
umatsent:15	their (fem.) brother	hun (vrouw.) broer
umeccli:14	(=amecli) lunch	(=amecli) lunch
umeddukel:7	(=ameddukel) friend	(=ameddukel) vriend
umi:8	since; because	omdat
umur:10	(=amur) ij umur: one time	(=amur) keer (ij umur: een keer)
uqemmum:18	(=aqemmum) mouth	(=aqemmum) mond
usettir:10	(=asettir) line	(=asettir) lijn
usiγ:7	I came (used with 'dd')	ik kwam (gebruikt met 'dd')
ussan:6	days	dagen
uyureγ:5	I went; I walked (ad uyureγ: I will leave)	ik ging weg; ik liep (ad uyureγ: ik ga weg)
uzellif:18	(=azellif) head	(=azellif) hoofd

W

wa:6	this (masc.)	dit/deze (mann.)
wadday:10	(=swadday) underneath; below	(=swadday) beneden; onder
wah:6	yes	ja
waha:6	only; alone (cway waha: a little; not that good)	alleen; net (cway waha: een beetje; niet zo goed)
wajjar:11	(=ajjar) neighbor	(=ajjar) buurman
wami:15	since (attas zeg wami: wami: since long ago)	sinds (attas zeg wami: sinds lang geleden)
waqila:16	may be	misschien
war:8	negation particle	ontkennend partikel
watay:10	(=atay) tea	(=atay) thee
wawal:6	(=awal) words; speech	(=awal) woorden; spraak
wawalen:16	(=awalen) words; sentences	(=awalen) woorden; zinnen
wawalena:8	(=awalena) these words	(=awalena) deze woorden
waxxa:5	O.K.; good	O.K. ; goed
wayawya:14	(=ayawya) each other	(=ayawya) elkaar
wedbib:12	(=adbib) medical doctor	(=adbib) arts
weltma:15	my sister	mijn zus
weltmac:15	your sister	jouw (mann.) zus
weltmas:15	his/her sister	zijn/haar zus
weltmatney:15	our sister	onze zus
weltmatsen:15	their sister	hun (mann.) zus
weltmat-sent:15	their (fem.) sister	hun (vrouw.) zus
wenni:9	that one (masc.)	die/die daar (mann.)
wehdec:5	you (masc. sg.) alone	jij (mann.) alleen
wehdem:5	you (fem. sg.) alone	jij (vrouw.) alleen
win:6	that (masc.)	dat; die (mann.)
wis:2	used for ordinal numbers (wis tnayen: second one)	gebruikt voor rangtelwoorden (wis tnayen: de tweede)
wyimi:16	(=ayimi) sitting	(=ayimi) zitten

X

x:5	on (arr x iseqsitena: answer these questions)	op (arr x iseqsitena: geef antwoord op deze vragen)
xafi:7	on me	op mij
xak:13	on you (masc.)	op jou (mann.)
xali:15	my uncle	mijn oom
xas:8	on it/him/her	op het/hem/haar
xasen:13	on them (masc.)	op hen (mann.)
xbarek:10	your news (Arabic loan; ac xbarek: how are you?)	jouw nieuws (ac xbarek: hoe gaat het met jou?; ontleend aan het Arabisch)
xdem:16	work (N.)	werk (N.)
xdimeγ:16	I haven't worked (after 'war')	ik heb niet gewerkt (na 'war')
xeddmn:16	they (masc.) work	zij (mann.) werken
xeddmnt:16	they (fem.) work	zij (vrouw.) werken

xeddmey:5	I work	ik werk
xedmen:16	they (masc.) worked	zij (mann.) hebben gewerkt
xedment:16	they (fem.) have worked	zij (vrouw.) hebben gewerkt
xedmey:12	I worked	Ik heb gewerkt
xellsey:16	I paid	ik heb betaald
xemsa:9	five	vijf
xezzarey:12	I'm checking; I'm looking	ik kijk (na)
xmi:14	(=xminni) when	(=xminni) wanneer
xminni:18	(=xmi) when	(=xmi) wanneer
xsen:11	they (masc.) want	zij (mann.) willen
xsey:8	I want	ik wil
xwalic:15	your uncles (from the mother side)	jouw (mann.) ooms (van moeders kant)
xzar:8	look	kijk
xzarey:13	I looked; I checked	ik heb (na)gekeken

Y

yak:8	used to confirm something	gebruikt om iets te bevestigen
yallah:6	come (along)!	kom !
yarezzun:12	(which) is looking for (after 'i')	(die) zoekt (na 'i')
yarrden:14	they dress	zij (mann.) kleden zich
yas:10	he/it will come (after 'ad dd')	hij/het (mann.) zal komen (na 'ad dd')
yasen:8	(which) fits (i dd yar yasen ag: which fits/ corresponds with...)	(die) past bij (i dd yar yasen ag: die past bij...)
yelli:13	my daughter	mijn dochter
yellis:9	his/her daughter (yellis n ...: the daughter of)	haar/zijn dochter (yellis n ...: de dochter van)
yemma:15	my mother	mijn moeder
yemmac:15	your (masc.) mother	jouw (mann.) moeder
yemas:18	his/her mother	zijn/haar moeder
yides:16	(=ides) sleep	(=ides) slaap
yili:15	it (masc.) may/will be after 'ad')	het zal/kan zijn (na 'ad')
yini:10	he will say (after 'ad')	hij zal zeggen (na 'ad')
yusin:18	which is coming; next	(wat) komt; volgend
yuyin:18	happened (min yuyin Mimun?:	is gebeurd (min yuyin Mimun?:
yuyin:18	what happened to Mimun?)	wat is er met Mimun gebeurd?)
yyam:18	days (after a number)	dagen (na een telwoord)

Z

zdey:5	live	wonen
zeddyen:5	they live/are living	zij (mann.) wonen
zeddyent:5	they (fem.) live	zij (vrouw.) wonen
zeddyey:5	I live/am living	ik woon
zedyen:5	they (masc.) lived	zij (mann.) hebben gewoond
zeddyent:5	they (fem.) lived	zij (vrouw.) hebben gewoond
zeddyey:5	I lived	ik heb gewoond
zeg:16	(=zi) from	(=zi) van(af)
zemmaren:10	they (masc. pl.) can	zij (mann.) kunnen
zemmarey:10	I can	ik kan
zi:5	from	vanaf; van; vandaan
zzat:14	before; in front of	vóór; tegenover
zzayes:10	from it (zzayes i yar nebda: we'll start with it)	ervan daarvan (zzayes i yar nebda: wij zullen ermee beginnen)

Z

zar:17 see
 zaren:17 they (masc.) will see
 (after 'ad')
 zarent:17 they (fem.) will see
 (after 'ad')
 zarey:17 I'll see (after 'ad')
 zarren:17 they (masc.) see
 zarrent:17 they (fem.) see
 zarrey:17 I see
 zrin:17 they (masc.) saw
 zrint:17 they (fem.) saw
 zriy:8 I saw
 zallen:14 they (masc.) prayed

zie
 zij (mann.) zullen zien
 (na 'ad')
 zij (vrouw.) zullen zien
 (na 'ad')
 ik zal zien (na 'ad')
 zij (mann.) zien
 zij (vrouw.) zien
 ik zie
 zij (mann.) hebben gezien
 zij (vrouw.) hebben gezien
 ik heb gezien
 zij (mann.) hebben gebeden

Y

yar:6 to; read; study
 yar
 wayawya:14 to each other
 yarek:5 you (masc. sg.) have;
 you own/possess
 yarem:7 you (fem.) have
 yaren:12 they (masc.) will study
 (after 'ad')
 yarent:12 they (fem.) will study
 (after 'ad')
 yares:7 he/she has
 yarey:12 I'll study (after 'ad')
 yari:5 I have; I own/possess
 yarkent:15 you (fem.pl.) have
 yarney:15 we have/own
 yarsen:11 they (masc.) have
 yarsent:15 they (fem.) have
 yarsen:14 they (masc.) slaughtered
 yayita:14 biscuits
 yarwem:15 you (masc. pl.) have
 yrin:12 they (masc.) studied
 yrint:12 they (fem.) studied
 yriy:12 I studied

naar; lezen; studeren
 naar elkaar
 jij (mann.) hebt, bezit
 jij (vrouw.) hebt, bezit
 zij (mann.) gaan studeren (na
 'ad')
 zij (vrouw.) gaan studeren (na
 'ad')
 hij/zij heeft
 ik zal studeren (na 'ad')
 ik heb; ik bezit
 jullie (vrouw.) hebben, bezitten
 wij hebben/bezitten
 zij (mann.) hebben, bezitten
 zij (vrouw.) hebben, bezitten
 zij (mann.) hebben geslacht
 koekjes
 jullie (mann.) hebben, bezitten
 zij (mann.) hebben gestudeerd
 zij (vrouw.) hebben gestudeerd
 ik heb gestudeerd

Beste lezer

Dit boek is een eerste poging tot het leveren van lesmateriaal voor het leren van Tamazight, meestal 'Berber' genoemd.
De Vereniging ADRAR en de auteur van het boek stellen iedere opmerking, suggestie of verbetering m.b.t. dit boek zeer op prijs. U kunt uw commentaar sturen naar:

Vereniging ADRAR
(Basisleerboek in het Berber)
Postbus 16
6500 AA Nijmegen

Ook vragen over de inhoud van het boek zal de auteur graag beantwoorden.

.....

Dear reader

This book is a first attempt at providing teaching material for Tamazight, or Berber as it is commonly referred to. The ADRAR association and the author of the book will be very grateful for any remarks, suggestions, corrections, etc., that you are welcome to make and mail to:

Vereniging ADRAR
(Book Nessawal Tmaziyt)
Postbus 16
6500 AA Nijmegen

Your questions about any aspect of the book are also welcome; the author will endeavour to answer them.

GLOSSARY

TMAZIT

ENGLISH

axyar:	I see!; now I understand!
bu:	used for negation (war .. bu)
cukran:	(ontleend uit het Arabisch) thank you
cwayt:	a little
dac:	(=d + ac) to you
ddiftar:	notebook
din:	there
ggurey:	I'm going/walking
illa:	it is/exists
immelqa:	he met
immewcen:	is given
iqqar:	he studies/is studying
issen:	he knows
ittegg:	he does/is doing
ittmelqa:	he meets
ixeddem:	he works
leflus:	money
lkitab:	book
lkutub:	books
lmedrasa:	school
lqa:	meet
lweqt:	time
ma:	whether
melqa:	meet
minzi:	because
mlih:	good
mmelqan:	they met (each other)
mmelqant:	they (fem.) met (each other)
mmelqiγ:	I met
nemmelqa:	we met
nettmelqa:	we meet
nican:	good; correct
nneɖni:	(= nneɣni) another (one)
nnecc:	(d + necc) it is me
nnes:	his/her; his/hers
ssiwlen:	they spoke
ssney:	I know
stilawat:	pens
stilu:	pen
teeqled:	you remember
taddart:	house
teɛnid:	you are (referring to identity properties: name, job, etc.)

WOORDENLIJST

NEDERLANDS

ah juist! nu snap ik 't
ontkennend lidwoord (war...bu...)
bedankt (ontleend uit het Arabisch)
een beetje
(= d + ac) aan jou
aantekenboekje
daar
ik ga/loop
het is/bestaat
hij heeft ontmoet
is gegeven
hij studeert
hij weet
hij doet
hij ontmoet
hij werkt
geld
boek
boeken
school
ontmoet
tijd
of
ontmoet
omdat
goed
zij (mann.) hebben (elkaar) ontmoet
zij (vrouw.) hebben (elkaar) ontmoet
ik heb ontmoet
wij hebben ontmoet
wij ontmoeten
goed; klopt
(= nneɣni) ander(e)
(d + necc) ik ben het
zijn/haar; van hem/haar
zij hebben gesproken
ik weet/ken
pennen
pen
jij onthoudt
huis
jij bent (verwijst naar persoons kenmerken zoals naam, functie, enz.)